

Джон Ендрю Біос

Математика

2 клас

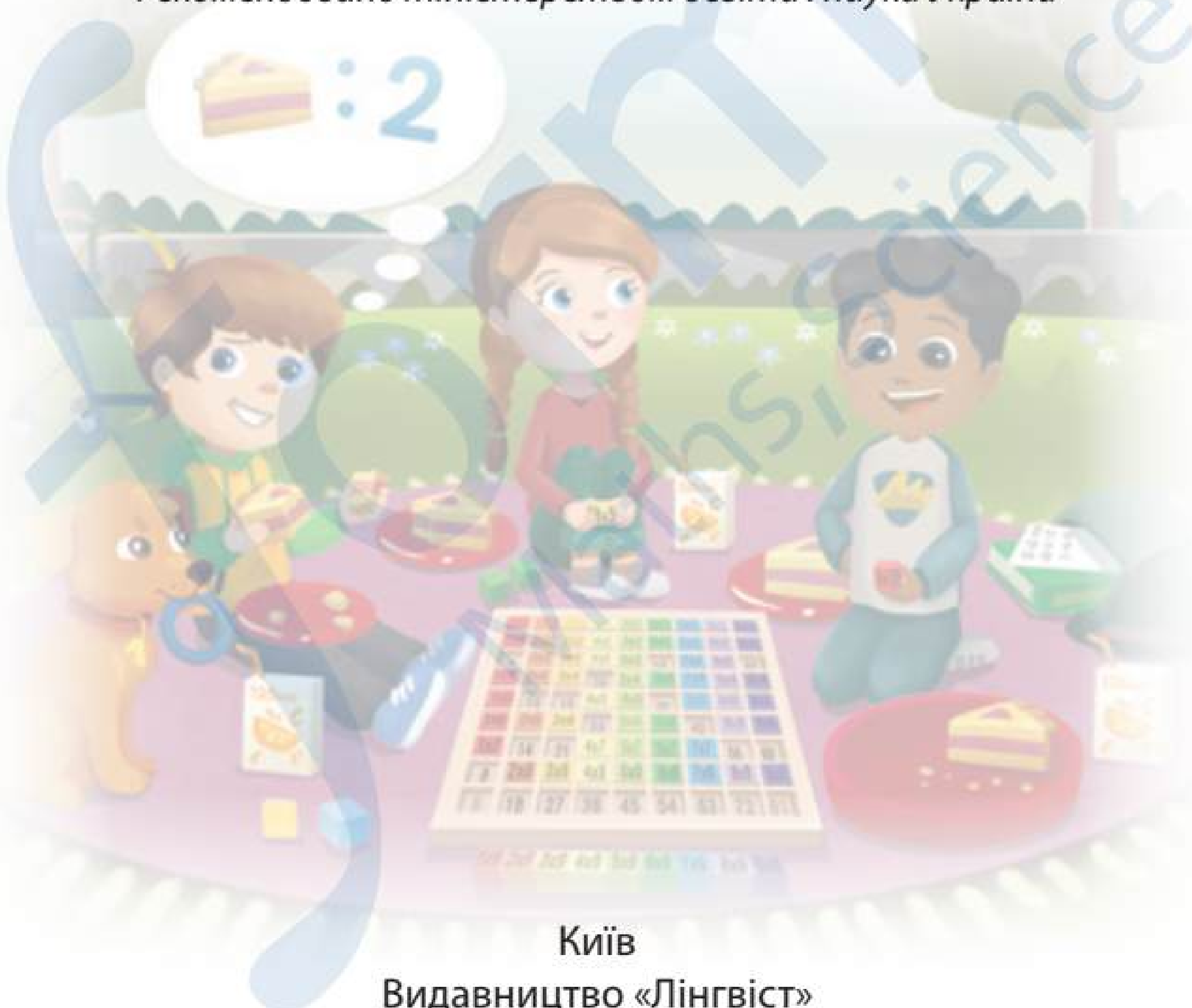
Джон Ендрю Біос

Математика

2 КЛАС

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 2 КЛАСУ ЗАКЛАДІВ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Київ

Видавництво «Лінгвіст»

2025

УДК 51*кл2(075.2)
Б 65

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 21.02.2025 № 345)

Підручник створено відповідно до типової освітньої програми для 1-2 класів
Нової української школи, розроблений під керівництвом Шияна Р. Б.

Біос Джон Ендрю

Б 65 Математика: підруч. для уч. 2 кл. закл. загальн. середн. осві-
ти. / Джон Ендрю Біос. – К. : Видавництво «Лінгвіст», 2025. –
160 с. : іл.

ISBN 978-617-8290-45-0 (укр.)

Підручник призначений для вивчення математики в 2 класі, роз-
роблений згідно з Державним стандартом початкової освіти. Видання
створено з урахуванням діяльнісного підходу та принципів STEM-освіти.

УДК 51*кл2(075.2)

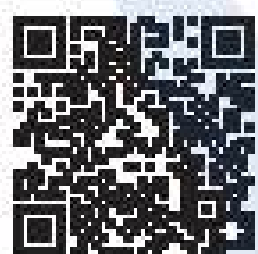
Навчальне видання

Джон Ендрю Біос

МАТЕМАТИКА

Підручник для учнів 2 класу закладів загальної середньої освіти

Головна редакторка *Діана Головань*. Редакторка *Надія Дмитренко*.
Дизайнери: *Олександра Діляновська, Михайло Нестеренко*.
Ілюстратор *Владислав Сергєєв*. Коректорка *Ольга Пластун*.

Інтернет-підтримку ви знайдете за покликанням:
<https://lms.e-school.net.ua/courses/join/71194726/>

Формат 70x100/16. Ум. друк. арк. 12,96. Обл.-вид. арк. 11,664. Наклад 0000 прим. Зам. № 000.

ТОВ «Видавництво «Лінгвіст», 04208, м. Київ, просп. Василя Порика, 9-Г, к. 58.

Адреса редакції: 04071, м. Київ, вул. Нижній Вал, 17/8. Email: publishing@linguist.ua.

Тел. (044) 599-32-28. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 6168 від 03.05.2018 р.

Віддруковано у ТОВ «КОНВІ ПРІНТ». 03680, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 12. Тел.: (044) 332-84-73
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 6115, від 29.03.2018.

ISBN 978-617-8290-45-0

Усі права застережено. All rights reserved.

Copyright © 2022 by Vector M & S Publishing Ltd.

Published by LLC «Publishing House «Linguist» and exclusively
distributed in Ukraine under agreement with Vector Math & Science

Підручник охороняється авторським правом.

Виключне майнове право на використання твору в Україні належить
ТОВ «Видавництво Лінгвіст». Використання твору, а також його
фрагментів, без дозволу правовласника та видавця заборонено.

Любі хлопчики й дівчатка!

Ми запрошуємо вас знову поринути у цікавий світ математики. Віримо, що ви уже багато знаєте і застосовуєте ці знання у своєму житті. Запевняємо, що другий рік навчання буде цікавим, пізнавальним і сповненим новими відкриттями.

Тетянка

Даринка

Оскар

Андрійко

Самір

Міка

Славко

Софійка

Розділ 1

1.1. Просторові відношення	10
1.2. Нумерація чисел першої сотні	12
1.3. Порівняння числових виразів	13
1.4. Точки та лінії. Многокутники	14
1.5. Об'ємні геометричні фігури	15
1.6. Додавання і віднімання на основі нумерації	16
1.7. Додавання і віднімання виду $35 + 22$, $35 - 22$	17
1.8. Задачі на знаходження суми	18
1.9. Задачі на різницеве порівняння	19
1.10. Збільшення і зменшення числа на кілька одиниць (непряма форма)	20
1.11. Вимірювання довжини	21
1.12. Вимірювання маси	22
1.13. Вимірювання місткості	23
1.14. Симетрія	24

Розділ 2

2.1. Вирази з дужками	26
2.2. Переставний закон додавання. Повторення складу числа 10	28
2.3. Додавання до числа 9	30
2.4. Додавання до числа 8	31
2.5. Додавання до числа 7	32

2.6. Додавання до числа 6	33
2.7. Задачі на знаходження третього числа за сумою двох	34
2.8. Задачі на знаходження суми трьох доданків	35
2.9. Віднімання від числа 11	36
2.10. Віднімання від числа 12	37
2.11. Віднімання від числа 13	38
2.12. Віднімання від чисел 14, 15	39
2.13. Віднімання від чисел 16, 17, 18	40
2.14. Знаходження невідомого доданка, зменшуваного та від'ємника	41
Мій проєкт	42

Розділ 3

3.1. Знайомство зі складеною задачею	44
3.2. Запис розв'язання складеної задачі виразом	46
3.3. Складені задачі на знаходження суми	47
3.4. Складені задачі на знаходження невідомого доданка	48
3.5. Складені задачі на знаходження різниці	49
3.6. Складені задачі на збільшення числа на кілька одиниць	50
3.7. Вимірювання довжини. Сантиметр. Метр	52
3.8. Вимірювання довжини. Порівняння іменованих чисел	54
3.9. Перетворення іменованих чисел	55
3.10. Вимірювання маси. Грам. Кілограм	56

3.11. Центнер	57
3.12. Вимірювання місткості. Літр	58
3.13. Порівняння ємностей за місткістю	59
Мій проєкт	60

Розділ 4

4.1. Додавання і віднімання чисел виду: $36 + 4$, $40 - 4$	62
4.2. Додавання виду $56 + 8$	64
4.3. Складені задачі на збільшення числа на кілька одиниць	65
4.4. Віднімання чисел виду $56 - 8$	66
4.5. Додавання і віднімання виду $56 + 20$, $56 - 20$	67
4.6. Складені задачі на зменшення числа на кілька одиниць	68
4.7. Додавання чисел порозрядно	69
4.8. Віднімання чисел порозрядно	70
4.9. Округлення чисел	71
4.10. Застосування способу округлення	72
4.11. Додавання і віднімання частинами. Застосовуємо різні прийоми обчислення ..	73
4.12. Вирази зі змінною	74
Перевірте себе.....	76

Розділ 5

5.1. Многокутники	78
5.2. Відрізок. Ламана	80
5.3. Кут	81
5.4. Прямий кут	82

5.5. Види кутів	83
5.6. Прямокутник	84
5.7. Квадрат	85
5.8. Периметр многокутника	86
5.9. Коло і круг	88
Мій проєкт	90

Розділ 6

6.1. Година, хвилина – одиниці вимірювання часу	92
6.2. Визначення часу за годинником	94
6.3. Температура	95
6.4. Гривні й копійки – українські грошові одиниці	96
6.5. Знаходимо решту	97
6.6. Половина. Поділ навпіл	98
6.7. Поділ на чверті	99
6.8. Оберт, півоберт. Рух за й проти годинникової стрілки	100
6.9. Напрямок	101
Мій проєкт	102

Розділ 7

7.1. Дія множення	104
7.2. Назви чисел при множенні	106
7.3. Переставний закон множення	107
7.4. Таблиця множення числа 2	108
7.5. Збільшення числа у кілька разів	110
7.6. Дія ділення	111
7.7. Назви чисел при діленні	112

7.8. Таблиця ділення на 2. Взаємозв'язок	
множення і ділення	113
7.9. Визначення парності числа	114
7.10. Зменшення числа в кілька разів	115
7.11. Таблиця множення числа 3	116
7.12. Задачі на конкретний вміст	
множення	118
7.13. Таблиця ділення на 3	119
7.14. Таблиця множення числа 4	120
7.15. Задачі на конкретний зміст ділення	
(ділення на рівні частини)	122
7.16. Таблиця ділення на 4	123
7.17. Таблиця множення числа 5	124
7.18. Задачі на конкретний зміст ділення	
(ділення на вміщення)	126
7.19. Таблиця ділення на 5	127
7.20. Таблиця множення числа 6.	
Таблиця ділення на 6	128
7.21. Знаходження невідомого множника	130
7.22. Розклад чисел на множники	131
7.23. Таблиця множення і ділення числа 7	132
7.24. Знаходження невідомого діленого	134
7.25. Знаходження невідомого дільника	135
7.26. Таблиця множення і ділення числа 8	136
7.27. Перевірка дій множення і ділення	138
7.28. Задачі на кратне порівняння	139
7.29. Таблиця множення і ділення числа 9	140
7.30. Складені задачі на кратне порівняння	142
7.31. Складені задачі на знаходження суми	143
7.32. Множення і ділення на 10	144

7.33. Складені задачі на знаходження різниці	145
7.34. Множення з 0 і 1	146
7.35. Ділення з 0 і 1. Ділення рівних чисел	147
7.36. Вирази. Порівняння виразів	148
7.37. Порядок дій у виразах	149
Перевірте себе	150
Мій проєкт	151

Розділ 8

8.1. Припущення	152
8.2. Списки й таблиці	154
8.3. Стовпчикова діаграма	155
8.4. Піктограма	156
8.5. Діаграма Венна	157
8.6. Діаграма Керрола	158
Мій проєкт	159

 Обчисліть	 Попрацюйте з геометричними фігурами	 Виміряйте величини	 Попрацюйте з даними
 Розв'яжіть задачу	 Дослідіть	 Попрацюйте в парах / групах	 Проявіть кмітливість

- – поміркуйте над темою
- – тренувальні вправи
- – завдання підвищеної складності

1

1.1. Просторові відношення

Куди йти Славку?

Чекаю тебе
на лавочці, що
у центрі парку.

ПРИГАДАЙТЕ!

А

назад, уперед

наліво, направо

Б

на

під

над

між

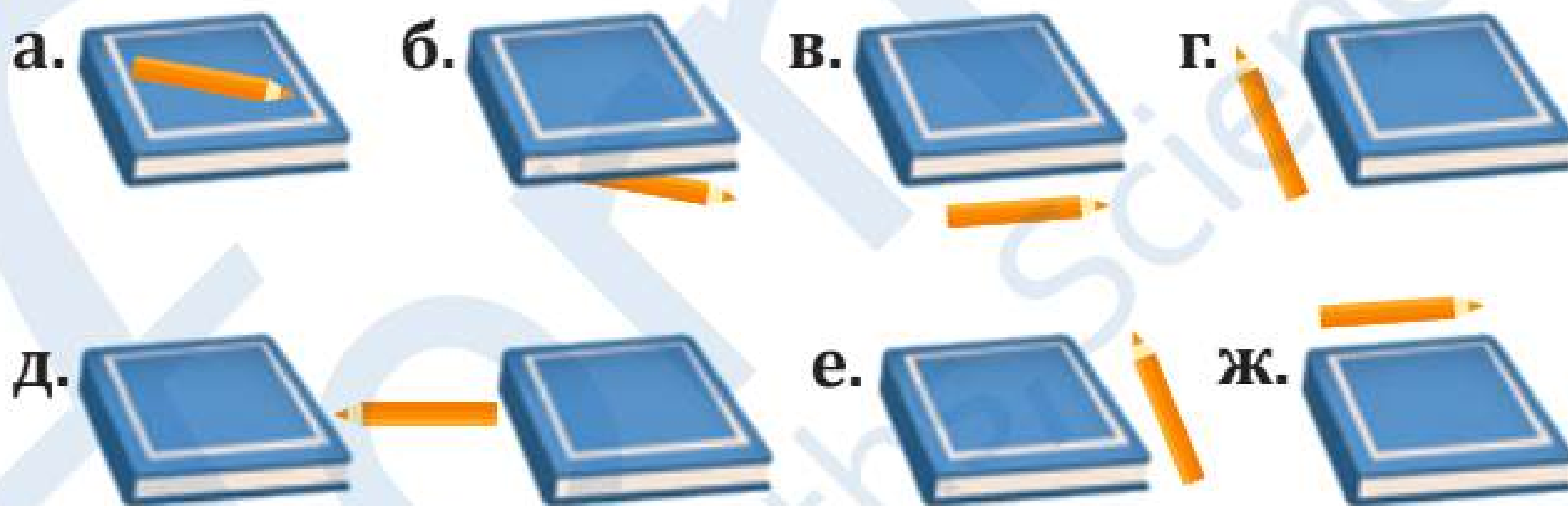

1. Порахуйте, скільки автомобілів рухається вліво, скільки – вправо. Прочитайте речення. Які з них правдиві?

- а. Усі червоні автомобілі рухаються вправо.
б. Вантажівка рухається вліво.
в. Уліво їде більше автомобілів, ніж управо.

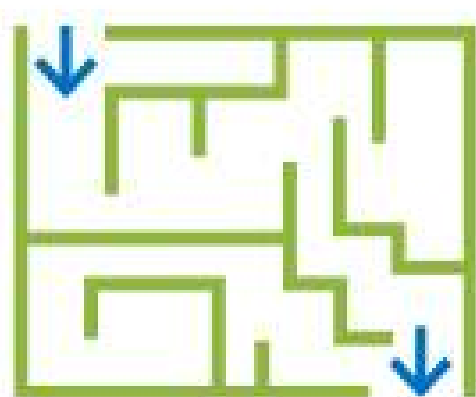
2. Де відносно підручника розміщений олівець?

3. Розкажіть, що ви бачите попереду себе у класі. Що розташовано ліворуч, праворуч, позаду вас?

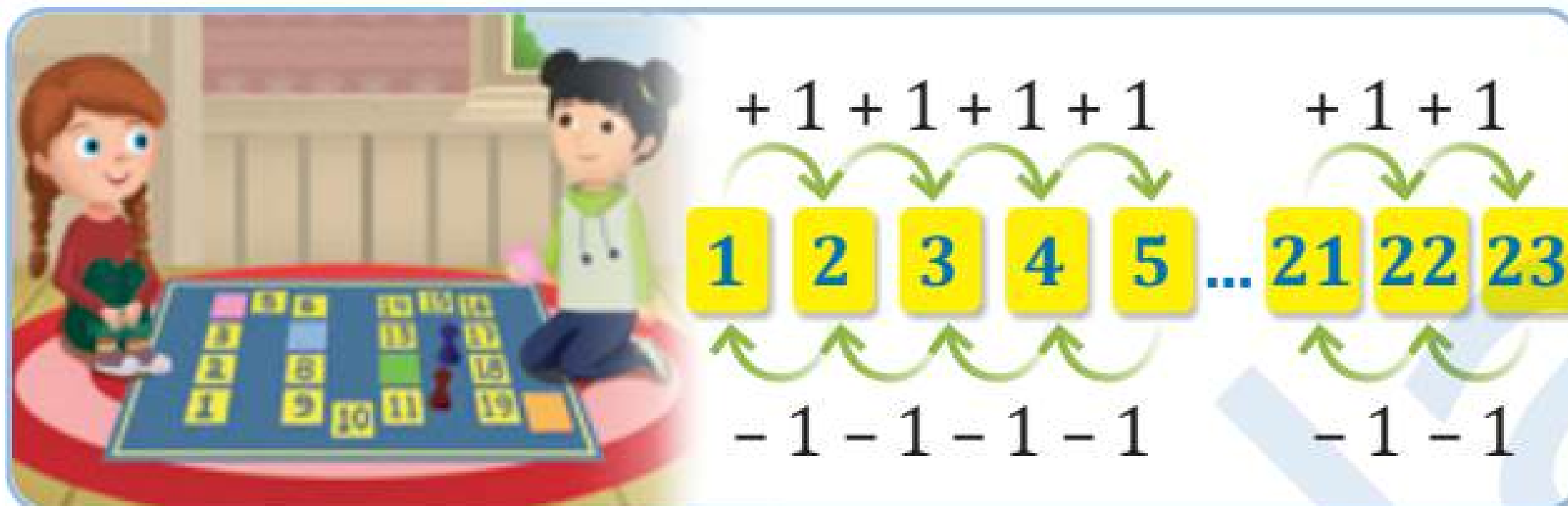
4. Намалуйте свій лабіринт. Запропонуйте однокласнику або однокласниці пройти лабіринтом.

1.2. Нумерація чисел першої сотні

1. Які числа пропущено в настільній грі?

1 2
3 4

Числа, які використовують під час лічби, називаються **натуральними**.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ... – ряд натуральних чисел.

2. Оберіть ряди, у яких усі натуральні числа розміщені підряд в порядку зростання.

1 2
3 4

а. 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13

г. 30, 31, 32, 33, 34

б. 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

д. 85, 86, 87, 88, 89

в. 4, 5, 6, 9, 12, 13, 14

е. 44, 46, 48, 50, 52

3. Назвіть номери сусідніх будинків.

1 2
3 4

а.

в.

б.

г.

4. Запишіть вирази та знайдіть їх значення.

1 2
3 4

а. Від числа 43 відняти число його одиниць;

б. Утворіть число 87 із попереднього до нього числа.

1.3. Порівняння числових виразів

1. Що потрібно зробити Саміру, щоб скласти пазли?

12
34

Крок 1:

$$23 + 3 = 26$$

Крок 3:

$$26 ? 27$$

Крок 2:

$$20 + 7 = 27$$

Крок 4:

$$26 < 27$$

$$23 + 3 < 20 + 7$$

2. Назвіть вирази з однаковими значеннями.

12
34

$$11 + 5$$

1

$$38 - 2$$

2

$$24 + 4$$

3

$$6 + 3$$

4

$$30 + 6$$

А

$$10 - 1$$

Б

$$15 + 1$$

В

$$30 - 2$$

Г

3. Порівняйте вирази.

12
34

а. $17 - 4$ $\blacksquare$ $10 + 3$

д. $5 + 5 + 3$ $\blacksquare$ $19 - 6$

б. $15 + 4$ $\blacksquare$ $13 + 2$

е. $12 + 14$ $\blacksquare$ $12 + 4$

в. $49 - 5$ $\blacksquare$ $30 + 12$

ж. $19 - 2$ $\blacksquare$ $10 - 3$

г. $18 - 3$ $\blacksquare$ $11 + 8$

и. $50 + 7$ $\blacksquare$ $50 - 7$

4. Утворіть істинні рівності та нерівності, уписавши пропущені числа.

а. $8 + \blacksquare < 15 - 2$

г. $13 + 6 = \blacksquare + 10$

б. $\blacksquare - 6 < 26 - 20$

д. $3 + 3 + 4 < 17 - \blacksquare$

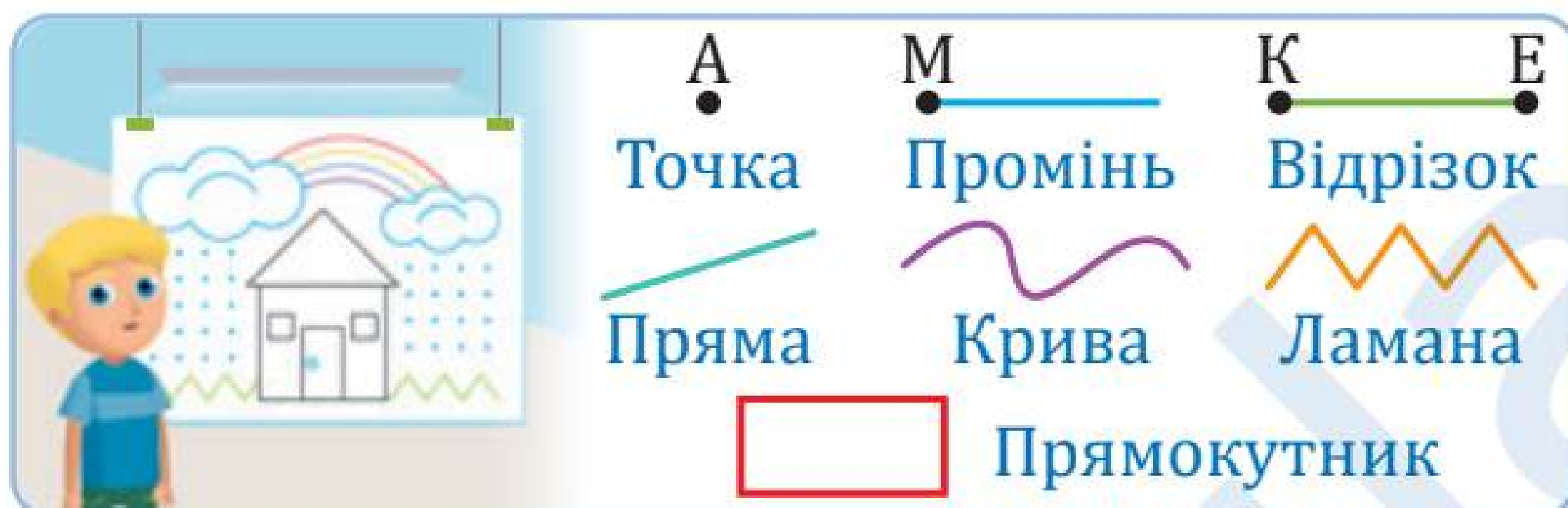
в. $20 - \blacksquare > 19 - 10$

е. $49 - 9 = 35 + \blacksquare$

1.4. Точки та лінії. Многокутники

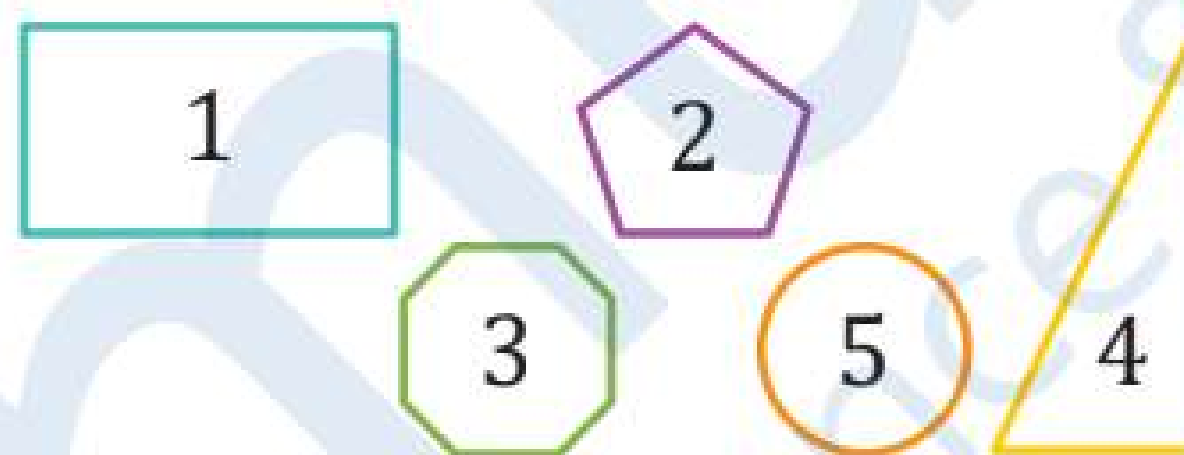
1. Які фігури можна побачити на малюнку

 Андрійка?

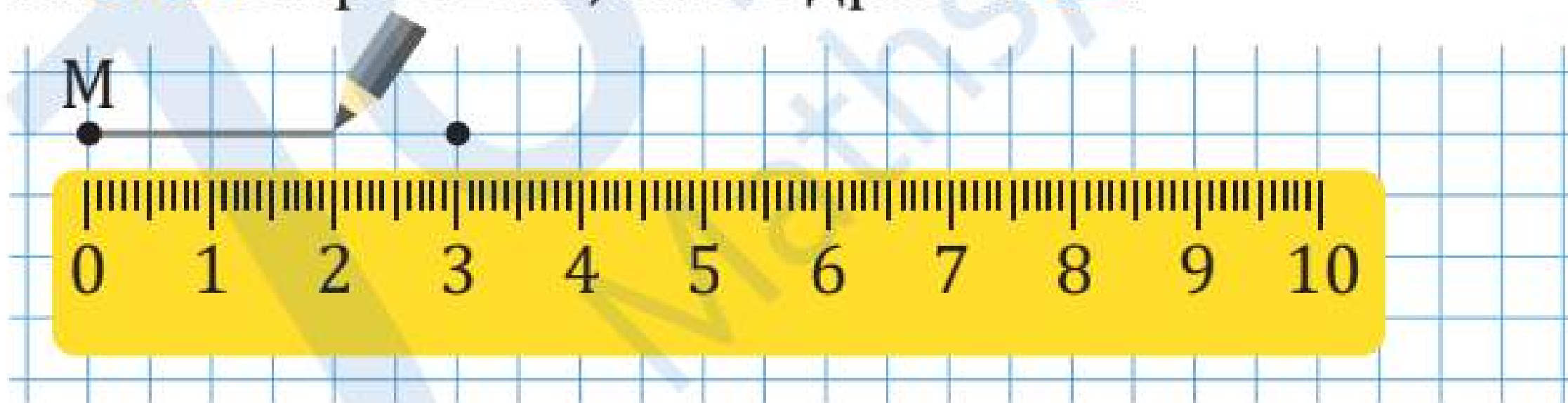

2. Розгляньте геометричні фігури. Охарактеризуйте їх за поданим планом:

- Назва фігури.
- Кількість сторін.
- Кількість кутів.
- Кількість вершин.

3. Пригадайте, як будувати відрізок. Якої він буде довжини? Побудуйте відрізок **AB** на **2 см** довший, ніж відрізок **MO**. Побудуйте відрізок **TK** на **3 см** коротший, ніж відрізок **AB**.

4. Назвіть геометричні фігури. Змодельюйте схожі фігури за допомогою олівців та нитки.

1.5. Об'ємні геометричні фігури

1. З яких фігур Тетянка може скласти паровоз?

2. Форму якої фігури має кожен з об'єктів?

а.

б.

в.

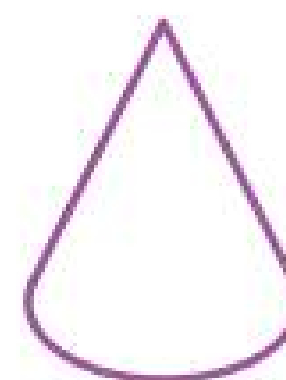
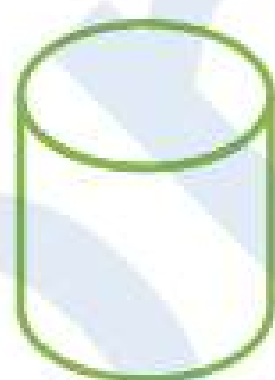
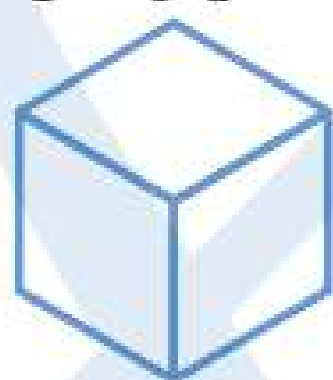
г.

д.

3. Об'єднайтеся у пари й обговоріть, на які об'єкти з навколишнього світу можна перетворити ці фігури?

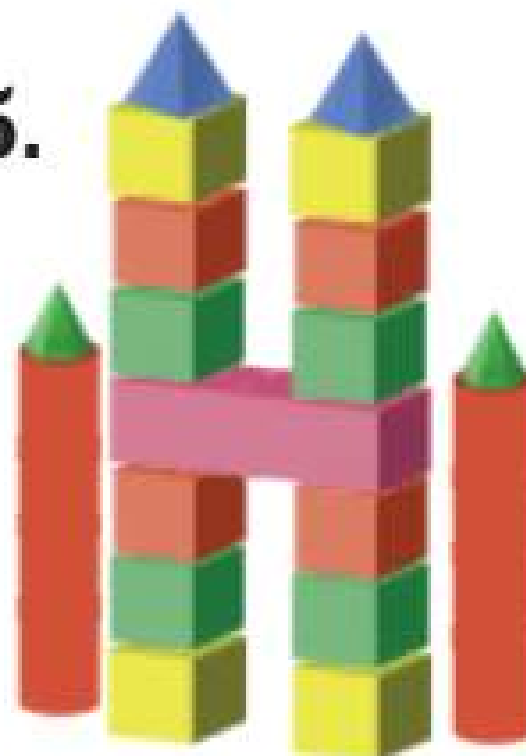
4. З яких геометричних фігур побудовані вежі? Які фігури використали для побудови стін? А які для верхівок веж? Чому?

а.

б.

1.6. Додавання і віднімання на основі нумерації

1. Даринка зафарбувала всі числа п'ятого десятка блакитним олівцем. Назвіть усі числа шостого десятка.

1	11	21	31	41	51	61	71	81	91
2	12	22	32	42	52	62	72	82	92
3	13	23	33	43	53	63	73	83	93
4	14	24	34	44	54	64	74	84	94
5	15	25	35	45	55	65	75	85	95
6	16	26	36	46	56	66	76	86	96
7	17	27	37	47	57	67	77	87	97
8	18	28	38	48	58	68	78	88	98
9	19	29	39	49	59	69	79	89	99
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

десятки

одиниці

2. Подайте числа у вигляді суми розрядних доданків.

а. $18 = 10 + 8$

б. $58 = \square + \square$

в. $23 = \square + \square$

г. $65 = \square + \square$

Двоцифрове число ми можемо розкласти на розрядні доданки: десятки й одиниці

3. Знайдіть значення виразів.

а. $40 + 1 =$

д. $50 + 6 =$

к. $46 - 40 =$

б. $35 - 5 =$

е. $10 + 7 =$

л. $28 - 20 =$

в. $70 + 2 =$

ж. $95 - 5 =$

м. $58 - 50 =$

г. $23 - 3 =$

и. $65 - 60 =$

н. $39 - 30 =$

4. Утворіть та назвіть усі можливі двоцифрові числа.

Десятки

1 5 9 3 7

Одиниці

4 2 6 8 0

1.7. Додавання і віднімання виду $35 + 22$, $35 - 22$

1. Скільки книг у двох коробках? Як порахувати хлопчикам, щоб не діставати книги?

$$\begin{array}{c} 7 \\ \text{---} \\ 35 + 22 = 50 + 7 = 57 \\ \text{---} \\ 50 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 3 \\ \text{---} \\ 35 - 22 = 10 + 3 = 13 \\ \text{---} \\ 10 \end{array}$$

2. Знайдіть значення виразів.

а. $54 + 12 =$

г. $61 + 20 =$

ж. $94 - 41 =$

б. $79 - 35 =$

д. $96 - 50 =$

и. $18 + 11 =$

в. $33 + 51 =$

е. $44 - 13 =$

к. $23 + 13 =$

3. Порівняйте числові вирази.

а. $14 + 3$ ☐ $11 + 3$

в. $62 + 20$ ☐ $62 - 20$

б. $28 - 20$ ☐ $8 + 0$

г. $25 + 41$ ☐ $97 - 31$

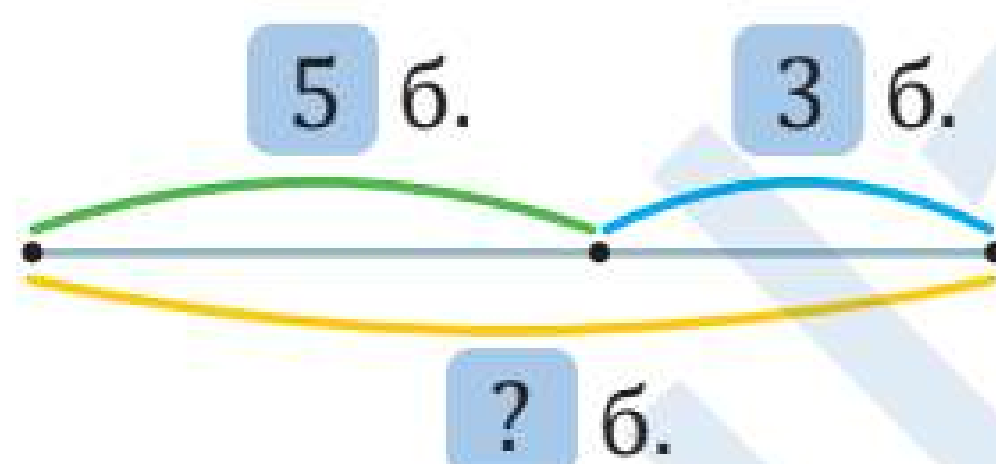
4. Чи можна цей текст назвати задачею? Доповніть текст і розв'яжіть задачу.

На озері розквітло 12 жовтих і 15 білих лілій.

1.8. Задачі на знаходження суми та невідомого доданка

1. Софійка зробила 5 браслетів, а Тетянка – 3 браслети. Скільки всього браслетів зробили дівчатка?

$$5 + 3 = 8 \text{ (б.)}$$

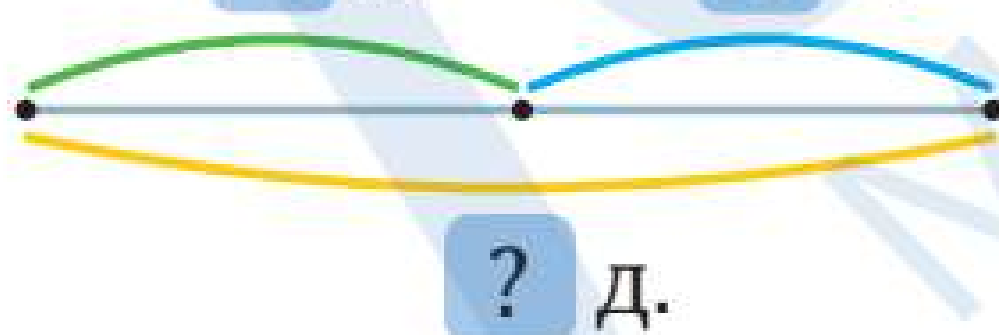
Відповідь: 8 браслетів.

Щоб знайти **суму**, потрібно виконати дію **додавання**. Щоб знайти **невідомий доданок**, потрібно від суми **відняти** відомий доданок.

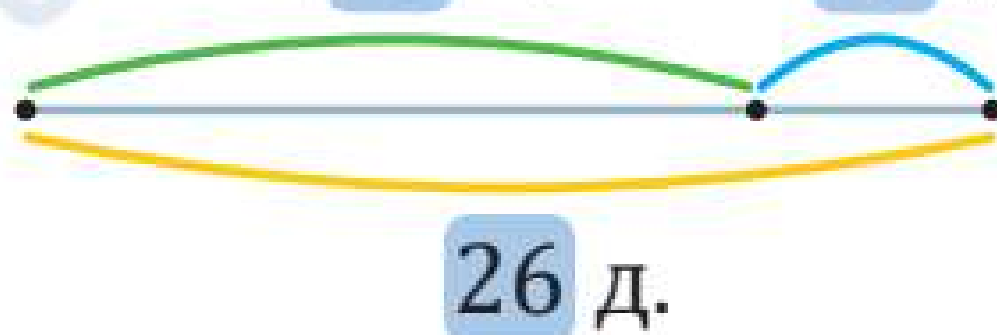
2. Оберіть схему та розв'яжіть задачу.

Шкільний театральний гурток відвідує 26 дівчаток і 23 хлопчики. Скільки всього дітей відвідують театральний гурток?

а. 26 д. 23 хл.

б. 23 хл. ? д.

3. Складіть та розв'яжіть задачі.

а. –   } ? ф.
 –

б. – 30 грн } 45 грн
 – ?

1.9. Задачі на різницеве порівняння

1. Яких листочків більше і на скільки?

12
34

— 2 л.
— 12 л. на ?

12 л.
? л.
2 л.

$$12 - 2 = 10 \text{ (л.)}$$

Відповідь: осикових листочків на 10 більше.

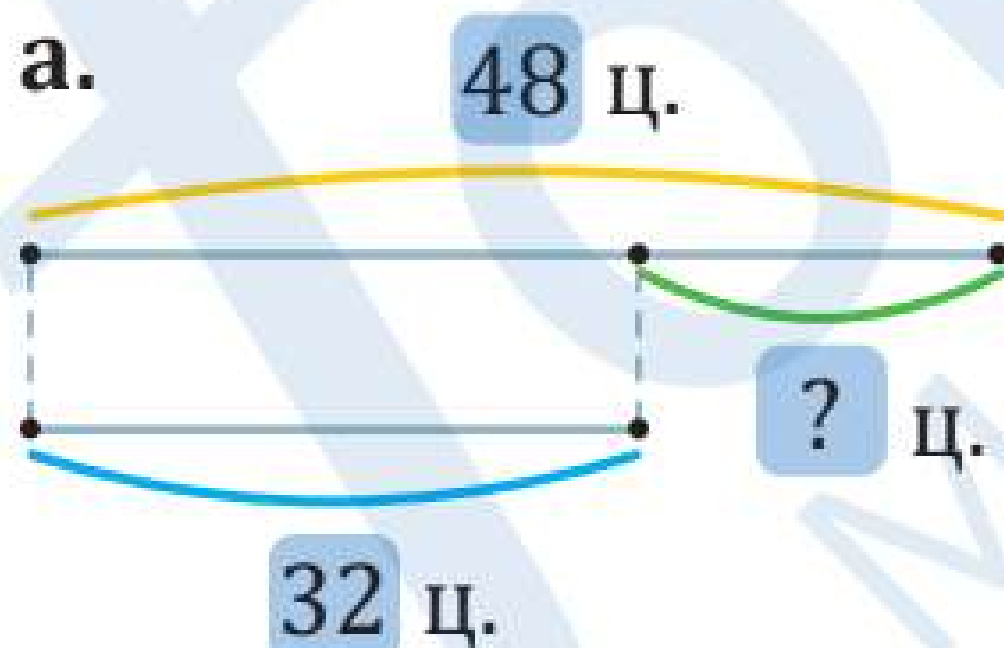
Щоб порівняти два числа, треба від **більшого числа** відняти **менше** число.

2. Оберіть схему та розв'яжіть задачу.

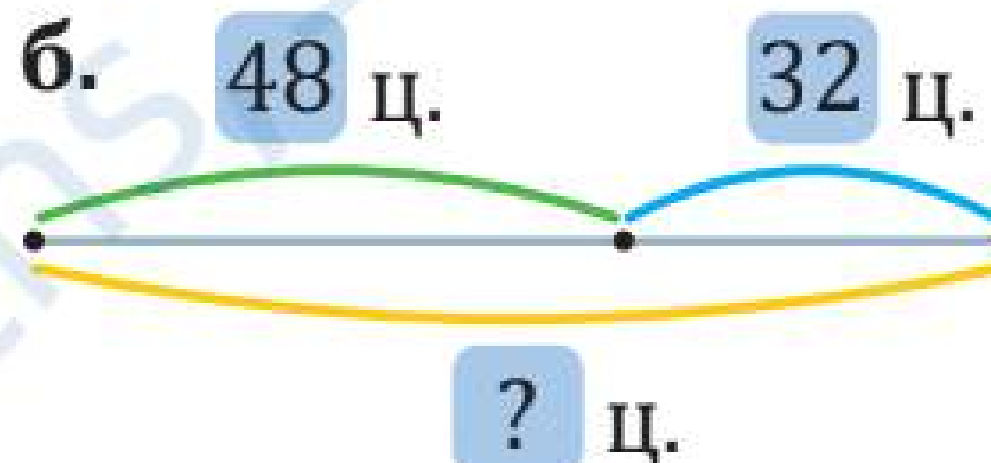

Щоб збудувати вежу, діти використали 48 червоних цеглинок конструктора і 32 жовтих цеглинок. на скільки більше використали червоних цеглинок, ніж жовтих?

а.

б.

3. Розв'яжіть задачу.

Андрійко відпочивав у бабусі 18 днів, а в дитячому таборі у Карпатах – 12 днів. На скільки більше днів хлопчик відпочивав у бабусі, ніж у Карпатах?

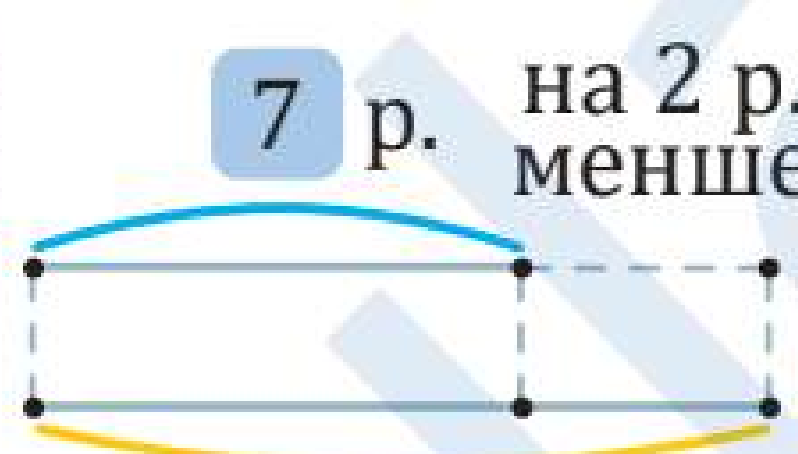
1.10. Збільшення і зменшення числа на кілька одиниць (непряма форма)

1. Тетянка з Андрійком намагаються порахувати, скільки риб зловив брат Тетянки. Андрійко вважає, що брат спіймав більше риб, ніж тато. Як він міркував?

Тато – 7 р., на 2 р. менше
Брат – ?

7 р. на 2 р. менше

$7 + 2 = 9$ (р.)
Відповідь: 9 риб.

2. Доповніть короткі записи та розв'яжіть задачі.

- а. Оскар знайшов 5 білих грибів, що на 10 грибів менше, ніж знайшла бабуся. Скільки грибів знайшла бабуся?

Оскар – г., що на г. менше
Бабуся – ?

- б. Простий олівець коштує 15 грн, що на 5 грн менше, ніж кулькова ручка. Скільки коштує кулькова ручка?

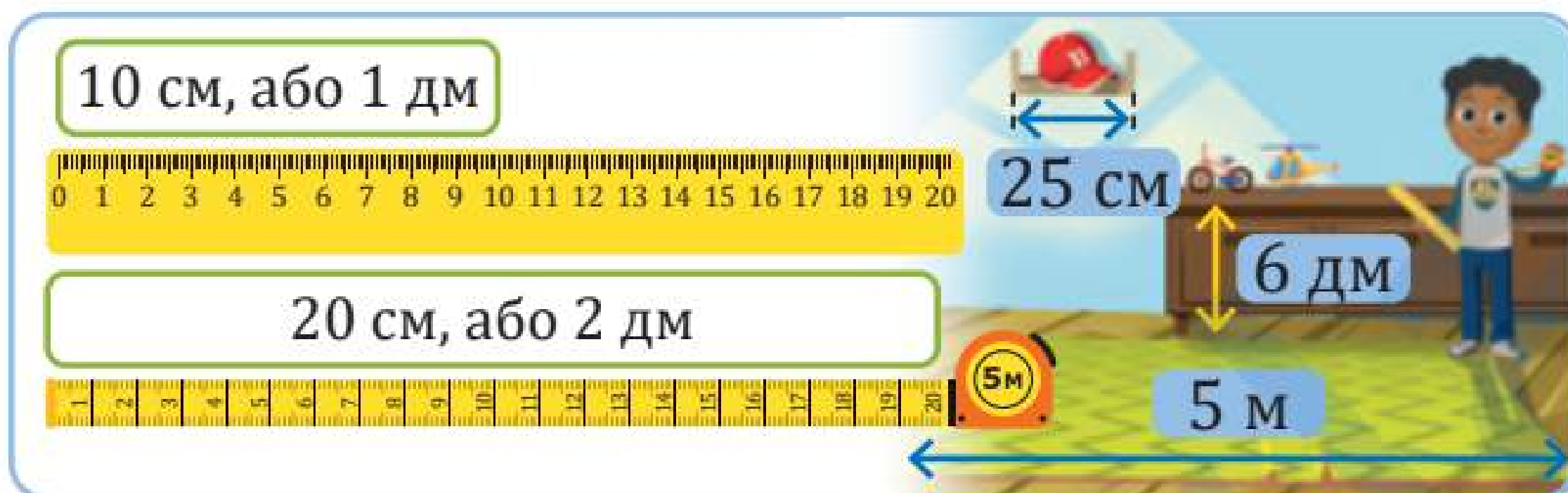
 – грн, що на грн менше
 – ?

3. Розв'яжіть задачу.

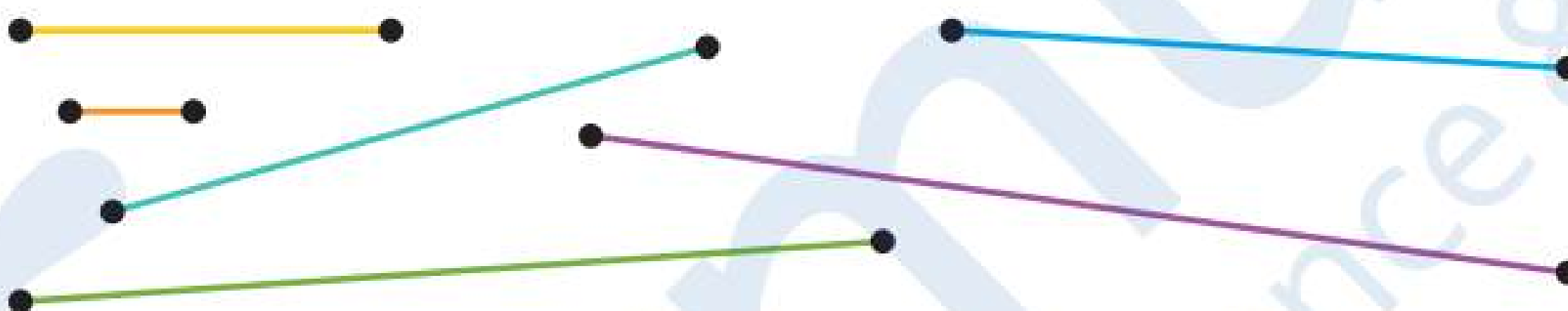
- У Славка 8 сувенірів із подорожей Україною, що на 3 сувеніри більше, ніж у Міки. Скільки сувенірів із подорожей має Міка?

1.11. Вимірювання довжини

1. Які прилади слід обрати Оскару, щоб виміряти довжину килима, полиці, комода?

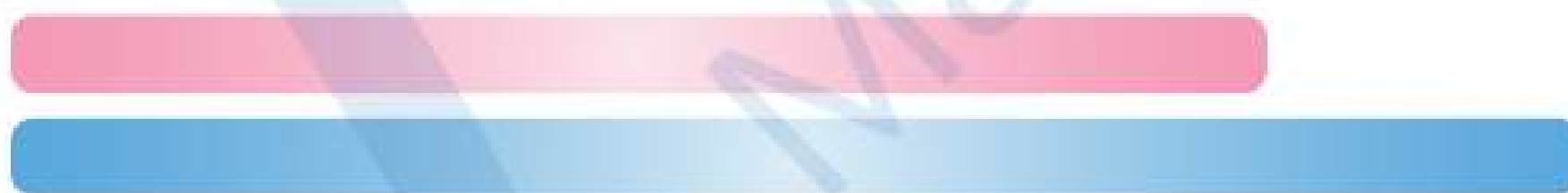
2. Виміряйте довжину відрізків. Накресліть їх у зошиті у порядку зменшення.

3. Розв'яжіть задачу.

Висота курки становить 45 см, а курчати – 10 см. Хто з тварин вищий і на скільки?

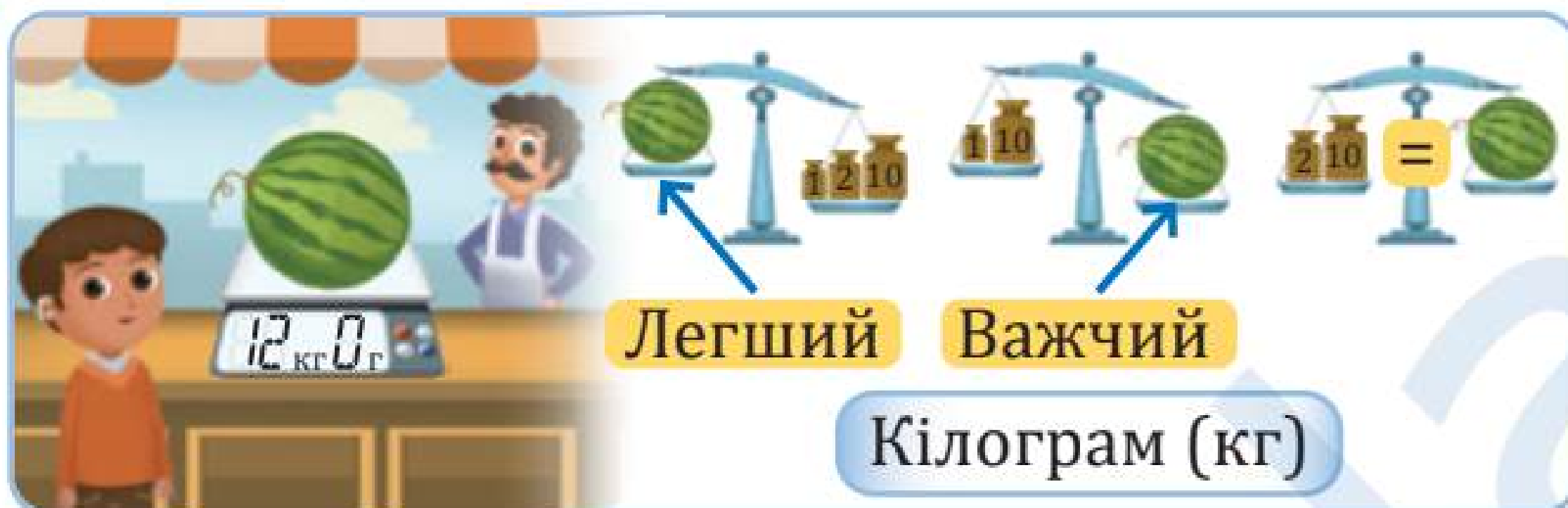
4. Виміряйте довжину кожної стрічки та порівняйте, на скільки сантиметрів одна стрічка коротша за іншу?

5. За допомогою лінійки виміряйте довжини ваших олівців та ручок. Чи зручно користуватися дуже коротким олівцем? Яку довжину та ширину має зошит і підручник з математики? Виміряйте довжини інших підручників.

1.12. Вимірювання маси

1. Яка маса кавуна?

2. Визначте масу.

а.

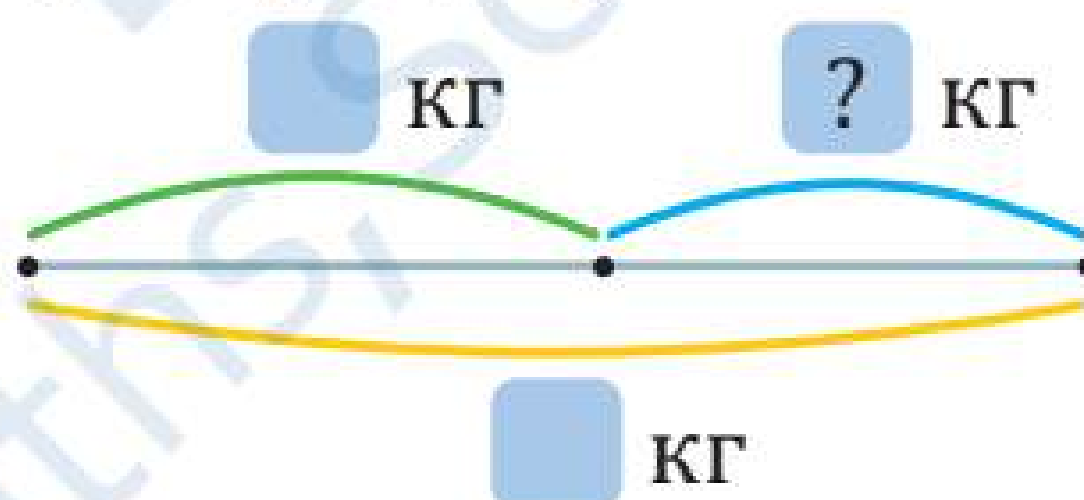
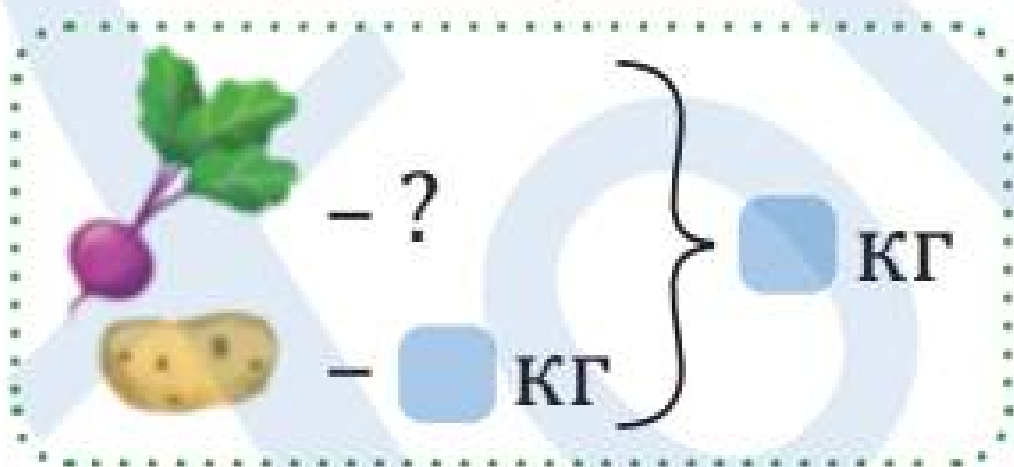
б.

в.

3. Доповніть короткий запис та розв'яжіть задачу. Складіть та розв'яжіть обернену задачу.

4. Які гири слід обрати, щоб показати зазначену масу бананів та моркви?

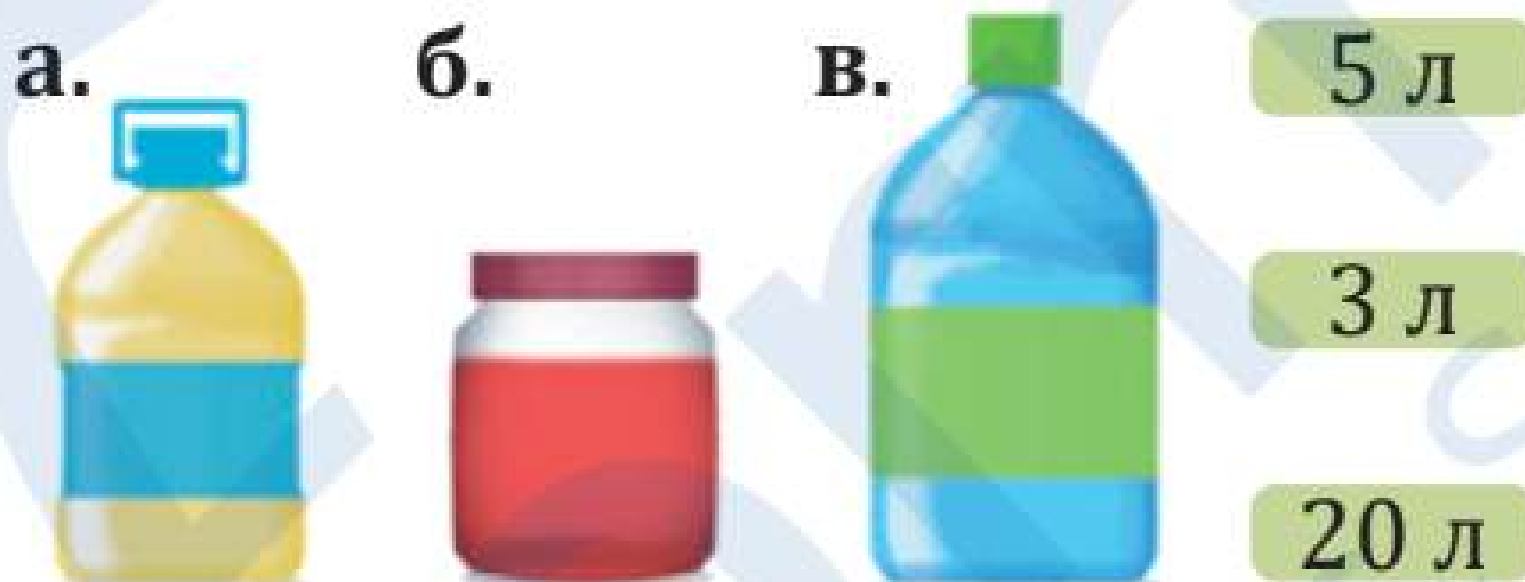
1.13. Вимірювання місткості

1. Як Тетянці з мамою виміряти, скільки вони зварили компоту?

Літр – це одиниця вимірювання місткості.

2. Установіть відповідність між ємністю та її місткістю.

Ключові слова
літр

3. За малюнками і запитанням складіть умову до задачі. Розв'яжіть її.

Скільки літрів напоїв продали?

1.14. Симетрія

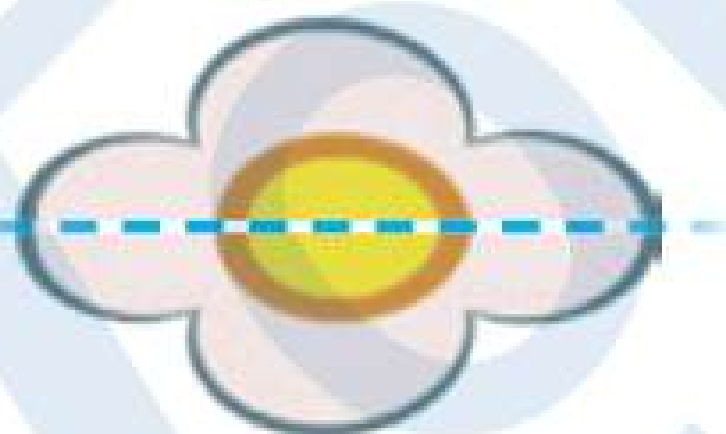
Що бачить Софійка у дзеркалі?

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

А

Лінія симетрії

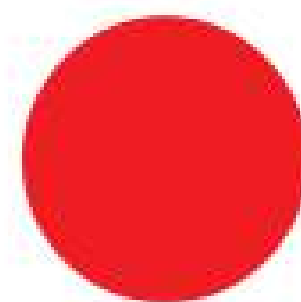
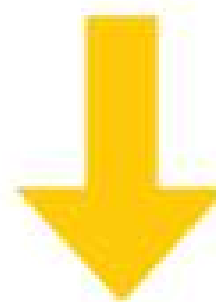
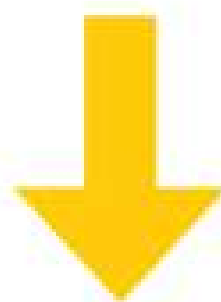
горизонтальна

вертикальна

Б

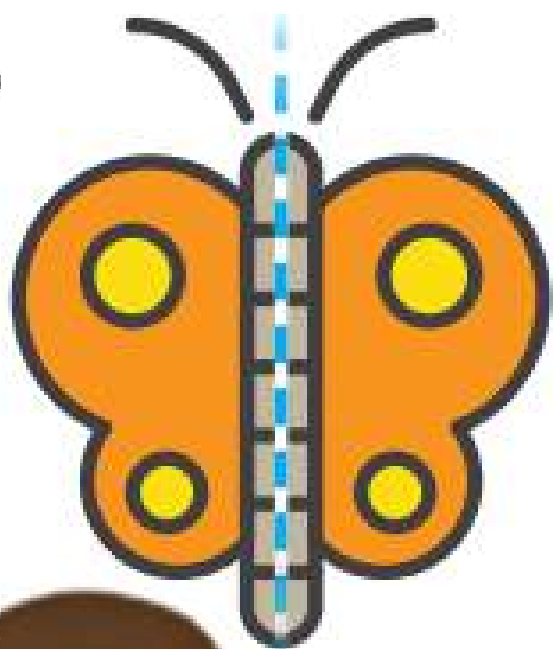
Лінія симетрії

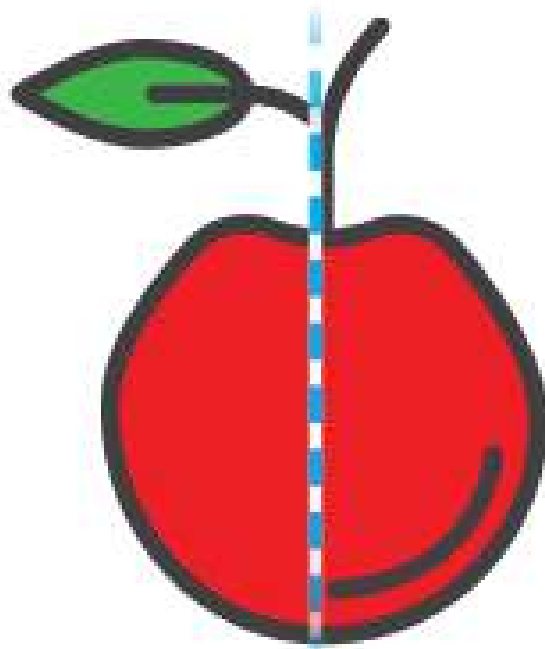
1. Які з малюнків симетричні? Назвіть їх.

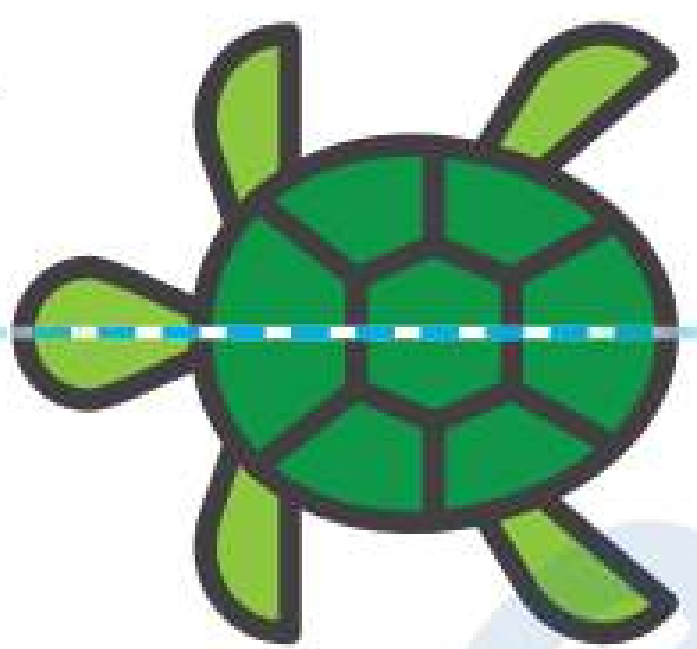
а.

б.

в.

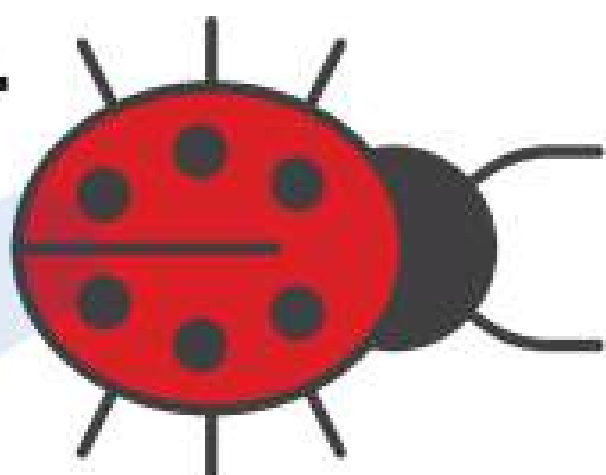

Щоб перевірити чи симетричний об'єкт, поставте дзеркало на лінію!

2. Покажіть за допомогою лінійки чи дзеркальця, де має проходити лінія симетрії.

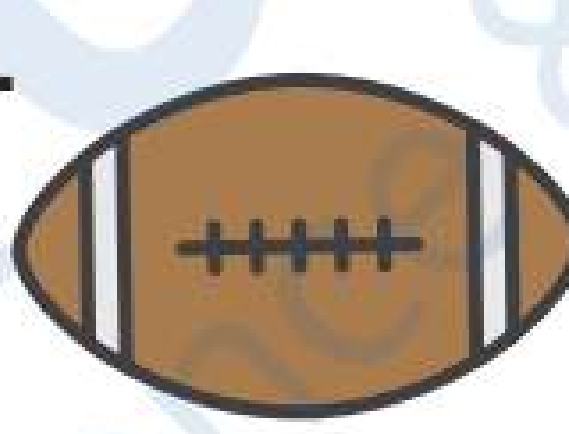
а.

б.

в.

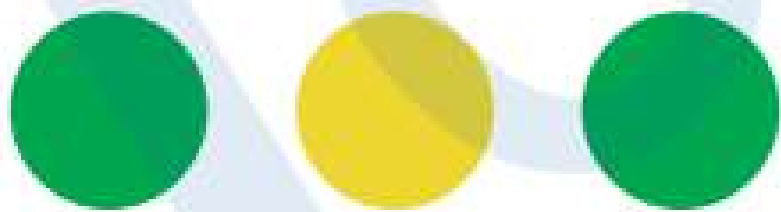
3. Оберіть симетричний візерунок.

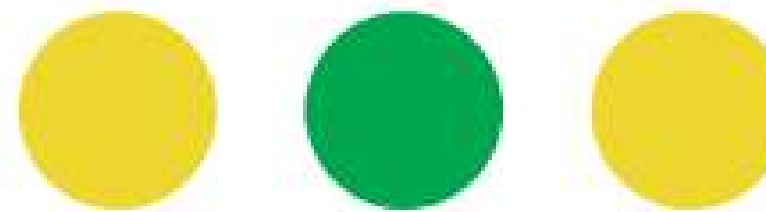
а.

б.

в.

Ключові слова

лінія симетрії

горизонтальна, вертикальна

2.1. Вирази з дужками

Як записати вираз?

Від 10
відняти суму
чисел 5 і 3.

10 –

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Числовий вираз – це запис, що містить числа, знаки арифметичних дій та дужки. Числовий вираз може мати лише одне значення. Щоб **відняти суму** чисел від числа, треба записати її у дужках.

2

1

$$10 - (5 + 3) = 2$$

Першою виконуйте дію в дужках!

1. Складіть вирази та запишіть їх.

12
34

а. До числа **12** додати різницю чисел **8** і **2**.

б. Від числа **19** відняти суму чисел **10** і **7**.

в. Різницю чисел **10** і **4** додати до числа **22**.

г. Суму чисел **14** і **3** додати до числа **40**.

2 1

2. Обчисліть за зразком: $7 + (58 - 16) = 7 + 42 = 49$

12
34

а. $65 - (56 - 34)$

в. $12 + (48 - 22)$

б. $(43 + 22) - 14$

г. $16 + (32 + 20)$

3. Складіть та обчисліть вирази за схемами.

12
34

а. $\square + (\square - \square)$

б. $(\square + \square) - \square$

в. $\square + (\square - \square) - \square$

г. $(\square - \square) - \square$

Ключові слова

дужки

вирази з дужками

4. Поміркуйте, де потрібно поставити дужки, щоб рівність була істинною.

а. $16 - 8 - 2 = 10$

в. $5 + 43 - 13 = 35$

б. $28 - 5 + 12 = 11$

г. $20 + 52 - 32 - 40 = 0$

5. Поміркуйте, чи зміниться значення суми, якщо будь-які два доданки із трьох взяти в дужки.

$8 + 2 + 5$

$(8 + 2) + 5$

$(8 + 5) + 2$

Сполучний закон додавання:

сума не змінюється від того, яким способом ми сполучаємо доданки.

2.2. Переставний закон додавання. Повторення складу числа 10

Скільки іграшок потрібно докласти кожній дівчинці, щоб їх стало по 10?

Я поклала 4 іграшки у ящик.

Я поклала 6 іграшок.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Доданки можна переставляти.
Від перестановки доданків сума
не змінюється: $4 + 6 = 6 + 4$

Склад числа 10

$10 = 1 + 9$
 $10 = 2 + 8$
 $10 = 3 + 7$
 $10 = 4 + 6$
 $10 = 5 + 5$

$10 = 9 + 1$
 $10 = 8 + 2$
 $10 = 7 + 3$
 $10 = 6 + 4$

1. За малюнками складіть і запишіть рівності на додавання.

2. Знайдіть значення виразів, застосовуючи переставний закон додавання. виправте помилки в обчисленнях.

а. $3 + 12 = 14$ $12 + 3 = 15$

б. $2 + 7 = 11$ $+ =$

в. $1 + 27 = 26$ $+ =$

г. $4 + 10 = 14$ $+ =$

д. $2 + 8 = 12$ $+ =$

3. Знайдіть і прочитайте істинні рівності.

а. $9 + 2 = 2 + 9$ г. $10 - 8 = 10 - 0$ ж. $23 + 2 = 2 + 23$

б. $7 - 3 = 7 + 3$ д. $6 + 4 = 4 + 6$ и. $17 + 0 = 17 - 0$

в. $5 + 1 = 1 + 5$ е. $10 - 3 = 7 + 3$ л. $1 + 14 = 14 + 1$

4. Накресліть схеми і розв'яжіть задачі.

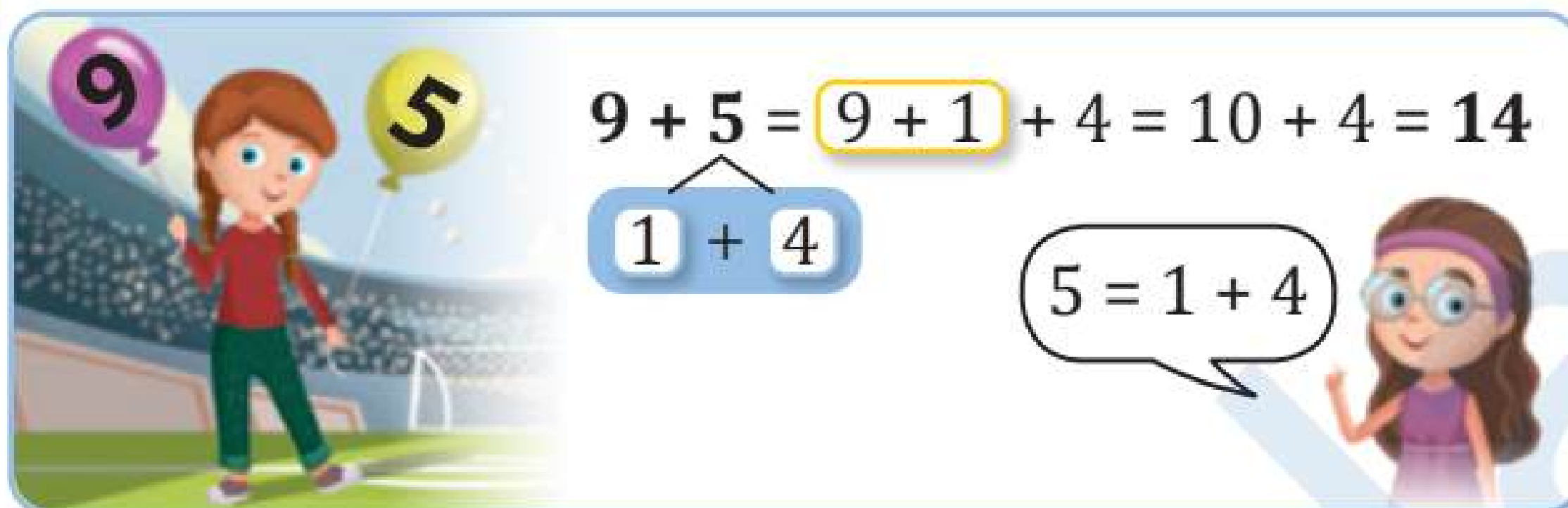
а. У Софійчиному гаманці є дві монети по 5 грн і дві монети по 2 грн. Скільки всього грошей у гаманці?

б. У Саміра на іграшковому летовищі 8 гелікоптерів та 5 літаків. На скільки менше літаків, ніж гелікоптерів, на летовищі?

2.3. Додавання до числа 9

1. Як знайти суму чисел 9 і 5?

12
34

$9 + 5 = 9 + 1 + 4 = 10 + 4 = 14$

$1 + 4$

$5 = 1 + 4$

Число 5 подаємо у вигляді суми з доданком 1, тому що 1 доповнює 9 до 10.

2. Доповніть вирази, щоб утворилася рівність.

12
34

а. $9 + \square = 10$

д. $8 + \square = 10$

б. $4 + \square = 10$

е. $7 + \square = 10$

в. $6 + \square = 10$

ж. $5 + \square = 10$

г. $2 + \square = 10$

и. $3 + \square = 10$

Підберіть
другий доданок
так, щоб сума
дорівнювала
10!

3. Обчисліть за схемами.

12
34

а.

$9 + 7 = \square$

1 6

в.

$9 + 6 = \square$

д.

$9 + 2 = \square$

б.

$9 + 4 = \square$

г.

$9 + 3 = \square$

е.

$9 + 8 = \square$

2.4. Додавання до числа 8

1. Хлопчики зібралися піти на ігровий майданчик.
До нього треба йти прямо 8 м, повернути праворуч і пройти ще 9 м. Яку відстань подолають хлопчики?

$$8 + 9 = 8 + 2 + 7 = 10 + 7 = 17$$

$$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 2 + 7 \end{array}$$

$$9 = 2 + 7$$

Число 9 подаємо у вигляді суми з доданком 2, тому що 2 доповнює 8 до 10.

2. Доповніть рівності.

а. $5 = 2 + \square$

г. $3 = 2 + \square$

ж. $8 = 2 + \square$

б. $9 = 2 + \square$

д. $6 = 2 + \square$

и. $4 = 2 + \square$

в. $2 = 2 + \square$

е. $7 = 2 + \square$

к. $10 = 2 + \square$

3. Обчисліть за схемами.

а. $8 + 3 = \square$

в. $8 + 5 = \square$

д. $8 + 7 = \square$

б. $8 + 8 = \square$

г. $8 + 6 = \square$

е. $8 + 4 = \square$

2.5. Додавання до числа 7

1. Як Даринці та Славку порахувати, скільки днів вони відпочиватимуть у пластовому таборі, якщо діти їдуть на 1 тиждень і 4 дні?

$$7 + 4 = 7 + 3 + 1 = 10 + 1 = 11$$

3 + 1

4 = 3 + 1

Число 4 подаємо у вигляді суми з доданком 3, тому що 3 доповнює 7 до 10.

2. Доповніть записи.

1 2
3 4

а. 5 – це 3 і

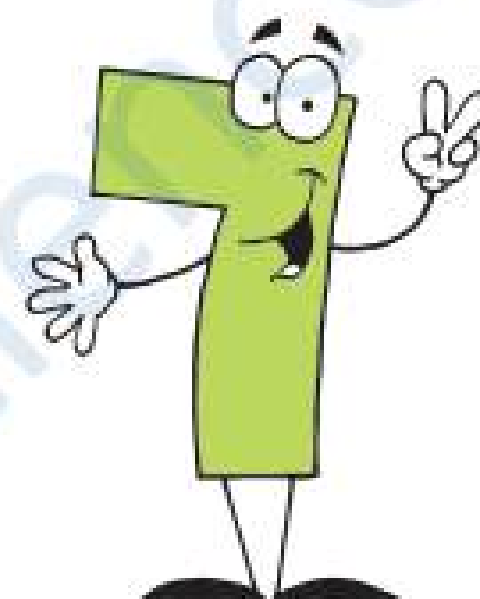
г. 7 – це 3 і

б. 9 – це 3 і

д. 8 – це 3 і

в. 6 – це 3 і

е. 4 – це 3 і

3. Обчисліть за схемами.

1 2
3 4

а.

$$7 + 7 = \square$$

в.

$$7 + 5 = \square$$

д.

$$7 + 9 = \square$$

б.

$$7 + 8 = \square$$

г.

$$7 + 6 = \square$$

е.

$$7 + 4 = \square$$

2.6. Додавання до числа 6

1. Як дітям знайти суму чисел 6 і 5?

12
34

$6 + 5 = 6 + 4 + 1 = 10 + 1 = 11$

$4 + 1$

$5 = 4 + 1$

$6 + 5 = \square$

Число 5 подаємо у вигляді суми з доданком 4, тому що 4 доповнює 6 до 10.

2. Оберіть значення кожного виразу.

12
34

а. $4 + 5$

в. $4 + 2$

д. $4 + 0$

б. $4 + 3$

г. $4 + 4$

е. $4 + 1$

8

6

7

4

5

9

3. Обчисліть за схемами.

12
34

а.

$6 + 7 = \square$

$4 + 3$

в.

$6 + 5 = \square$

$\square + \square$

д.

$6 + 6 = \square$

$\square + \square$

б.

$6 + 8 = \square$

$\square + \square$

г.

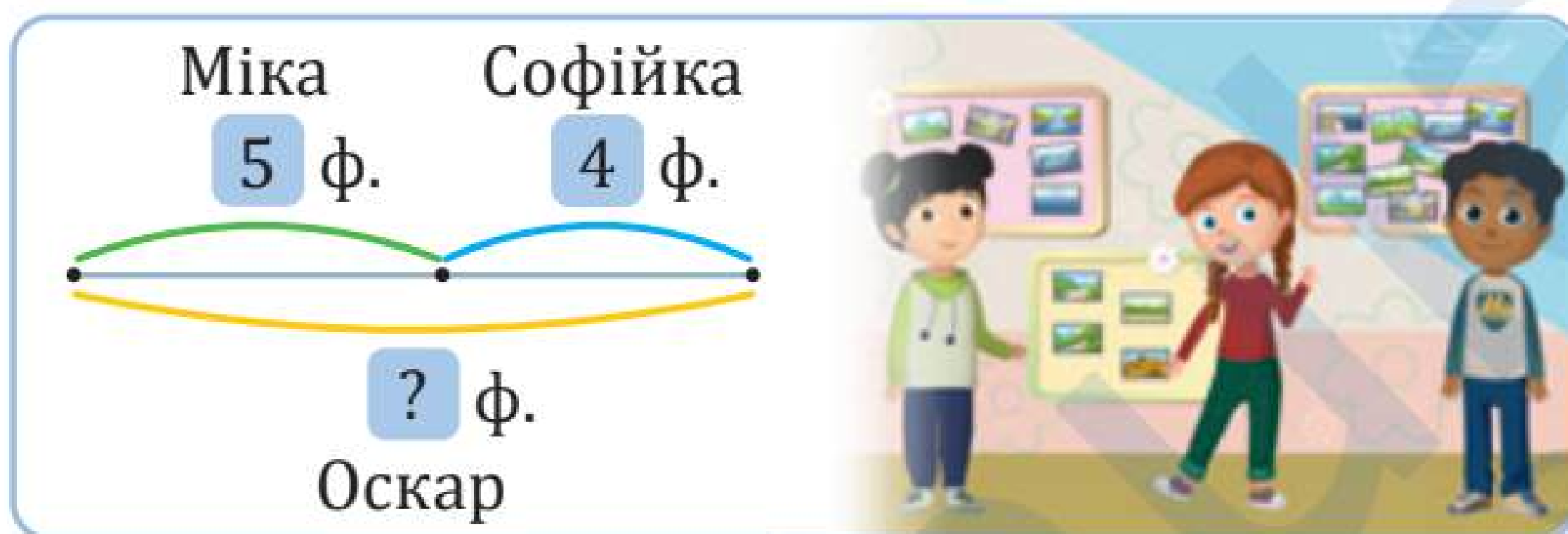
$6 + 9 = \square$

$\square + \square$

2.7. Задачі на знаходження третього числа за сумою двох

1. У колажі Міки 5 фотографій, у Софійки – 4 фотографії. А в Оскара стільки ж фотографій, як у Міки та Софійки разом. Скільки фотографій у колажі Оскара?

$$5 + 4 = 9 \text{ (ф.)}$$

Відповідь: 9 фотографій у колажі Оскара.

2. Складіть задачу за коротким записом та запитанням. Розв'яжіть задачу.

Скільки кошенят забрали з притулку?

Собак – 6 } ? кошенят
Котів – 9 } *стільки ж*

3. Розв'яжіть задачу.

- На секцію з футболу записалося 12 дітей, на танці – 4 дитини. А на фотогурток стільки ж дітей, скільки на футбол і на танці разом. Скільки дітей записалося на фотогурток?

4. Складіть задачу за схемою і коротким записом.

- Запишіть розв'язання і відповідь.

Клени – 7 д. } ? липи
Осики – 3 д.

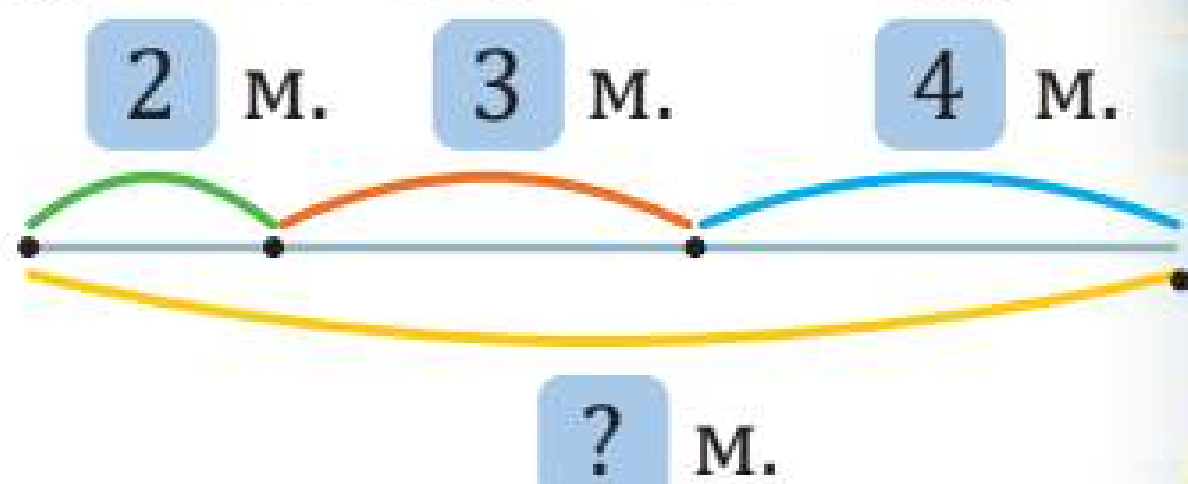

2.8. Задачі на знаходження суми трьох доданків

1. Скільки всього машинок у дітей?

Даринка Софійка Андрійко

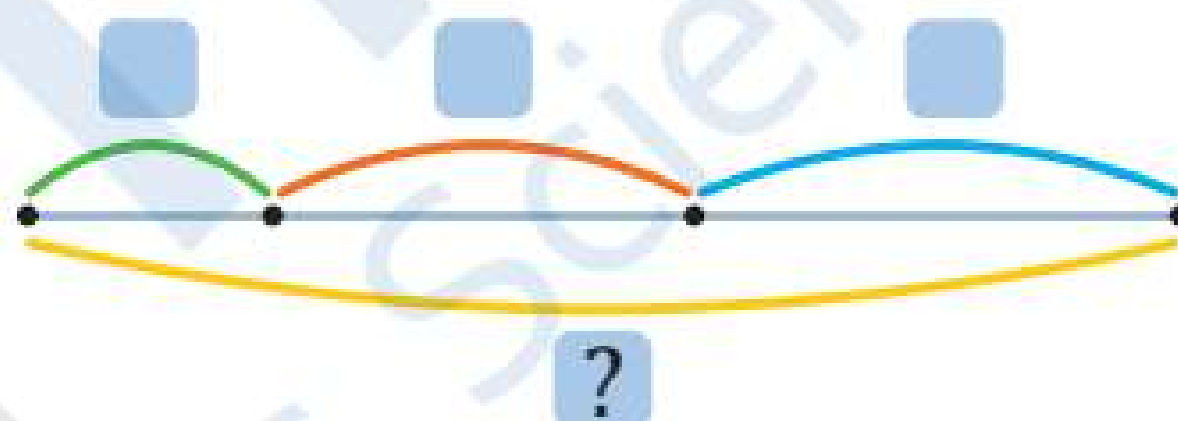
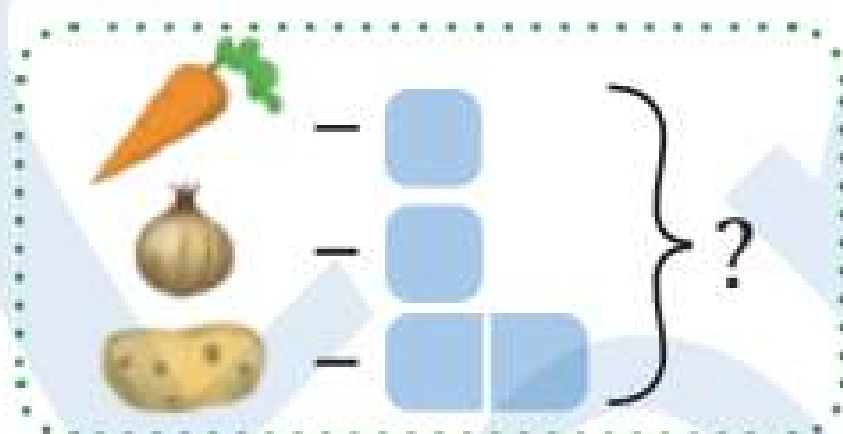
$$2 + 3 + 4 = 9 \text{ (м.)}$$

Відповідь: 9 машинок.

2. Доповніть короткий запис, схему та розв'яжіть задачу.

Дідусь купив на базарі 6 морквин, 4 цибулини і 20 картоплин. Скільки всього овочів купив дідусь?

3. Складіть до задачі короткий запис та накресліть схему. Розв'яжіть задачу.

Для акваріума придбали 4 рибки гупі, 6 неонових риб та 8 риб-кардиналів. Скільки всього риб придбали для акваріума?

4. Розв'яжіть задачу.

За день у магазині продали 14 порцій шоколадного морозива, 6 порцій – ванільного і 12 порцій – фруктових. Скільки всього порцій морозива продали за день?

2.9. Віднімання від числа 11

1. Як знайти значення виразу?

1 2
3 4

$$11 - 3 = 11 - 1 - 2 = 10 - 2 = 8$$
$$11 - 3 = 10 - 3 + 1 = 7 + 1 = 8$$

Спосіб віднімання частинами

Щоб відняти число частинами, треба від'ємник подати у вигляді суми зручних доданків та по черзі відняти ці доданки від зменшуваного.

Спосіб віднімання числа від суми

Щоб виконати віднімання цим способом потрібно зменшуване розкласти на суму розрядних доданків, відняти від'ємник від одного з цих доданків і до одержаного результату додати другий доданок.

2. Знайдіть значення виразів. Що цікаве можна помітити?

1 2
3 4

а. $14 - 4 =$ б. $15 - 5 =$ в. $19 - 9 =$

3. Виконайте обчислення за схемами двома способами.

1 2
3 4

а. $11 - 5 = 11 - 1 - 4 =$ $-$ $=$

$$\begin{array}{c} \square + \square \\ \hline \end{array}$$

б. $11 - 5 = 10 - 5 + 1 =$ $+$ $=$

$$\begin{array}{c} \square + \square \\ \hline \end{array}$$

$11 - 8 \quad 11 - 9$

$11 - 6 \quad 11 - 4$

$11 - 7 \quad 11 - 2$

2.10. Віднімання від числа 12

1. Софійка має 12 дитячих журналів. Скільки журналів залишиться у дівчинки, якщо вона дасть почитати Андрійку 5 штук?

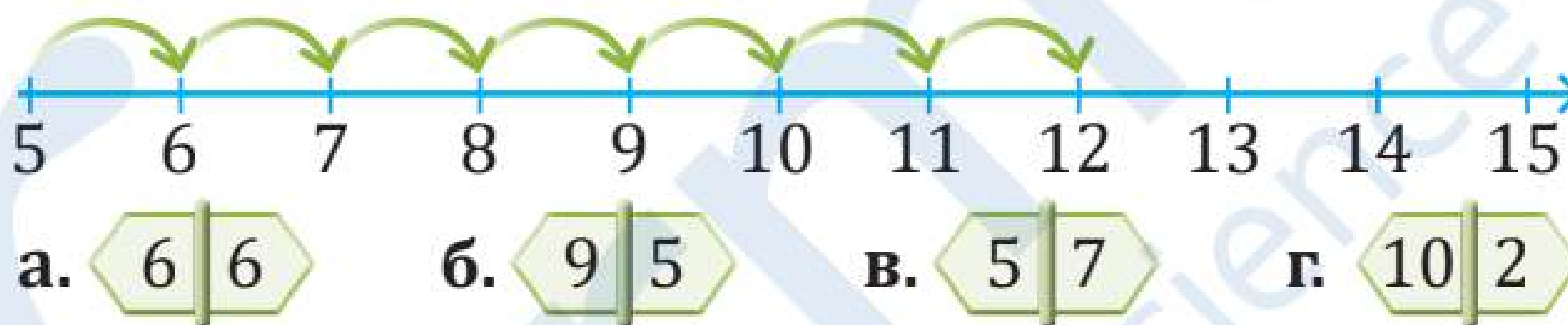
$$12 - 5 = 12 - 2 - 3 = 10 - 3 = 7$$

$$2 + 3$$

$$12 - 5 = 10 - 5 + 2 = 5 + 2 = 7$$

$$10 + 2$$

2. Які пари чисел демонструють склад числа 12? Використовуйте числовий відрізок, щоб обчислити.

3. Виконайте обчислення за схемами двома способами.

а. $12 - 3 = 12 - 2 - 1 = \square - \square = \square$

$$\square + \square$$

б. $12 - 3 = 10 - 3 + 2 = \square + \square = \square$

$$\square + \square$$

$12 - 4$ $12 - 8$
 $12 - 6$ $12 - 9$
 $12 - 7$

4. Розв'яжіть задачу. Складіть та розв'яжіть обернену задачу, в якій шуканим буде число 7.

Котику Саміра – 12 років, а котику Тетянки – на 7 років менше. Скільки років Тетянчиному котику?

2.11. Віднімання від числа 13

1. У пачці 13 шматочків крейди. Даринка взяла собі 6 шматочків. Скільки крейди залишилося для Міки?

$$13 - 6 = 13 - 3 - 3 = 10 - 3 = 7$$

$$13 - 6 = 10 - 6 + 3 = 4 + 3 = 7$$

2. Виконайте обчислення за схемами двома способами.

а. $13 - 4 = 13 - 3 - 1 = 10 - 1 = \square$

$$\square + \square$$

б. $13 - 4 = 10 - 4 + 3 = \square + \square = \square$

$$\square + \square$$

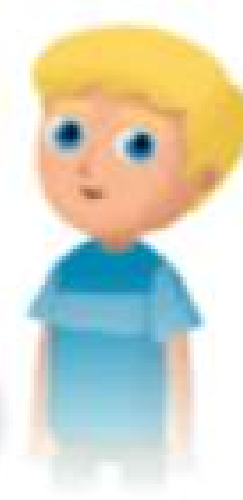
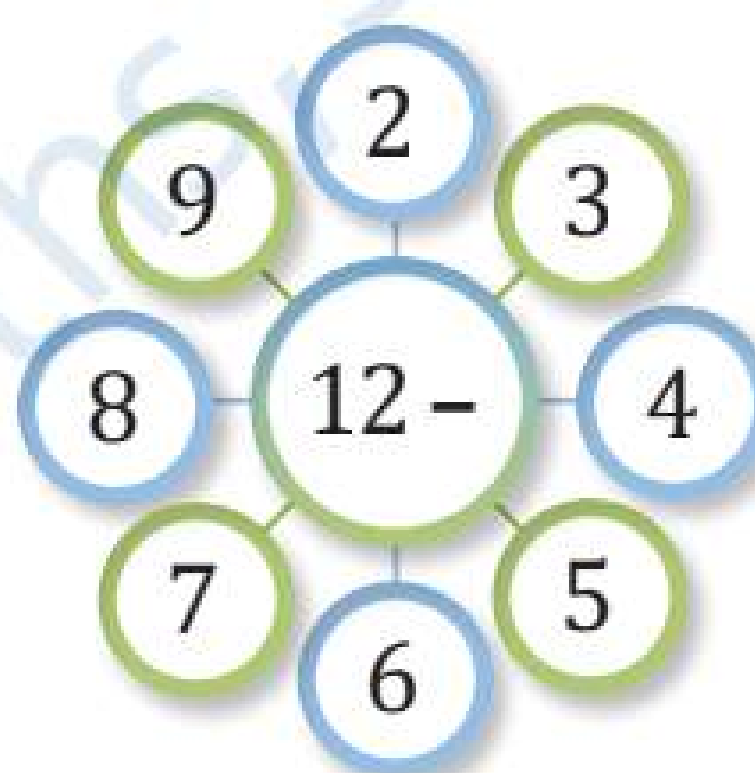
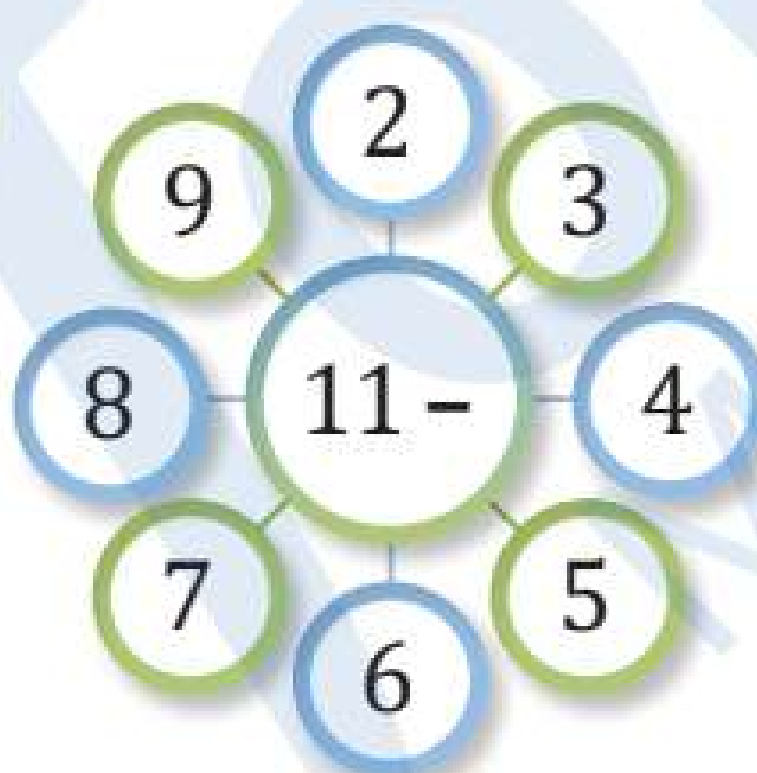
$13 - 5$

$13 - 8$

$13 - 7$

$13 - 9$

3. Виконайте обчислення усно.

4. Розв'яжіть задачу.

Під час прогулянки в парку Міка назбирала 13 листочків, що на 5 листочків більше, ніж назбирав Оскар. Скільки листочків назбирав Оскар?

2.12. Віднімання від чисел 14, 15

1. Якими способами може знайти значення виразів Славко?

$14 - 6 = 14 - 4 - 2 = 10 - 2 = 8$
 $14 - 6 = 4 + 2$
 $15 - 6 = 15 - 6 = 10 - 6 + 5 = 4 + 5 = 9$
 $15 - 6 = 10 + 5$

2. Виконайте обчислення за схемами двома способами.

а. $14 - 5 = 14 - 4 - 1 = \square - \square = \square$

$\square + \square$

б. $14 - 5 = 10 - 5 + 4 = \square + \square = \square$

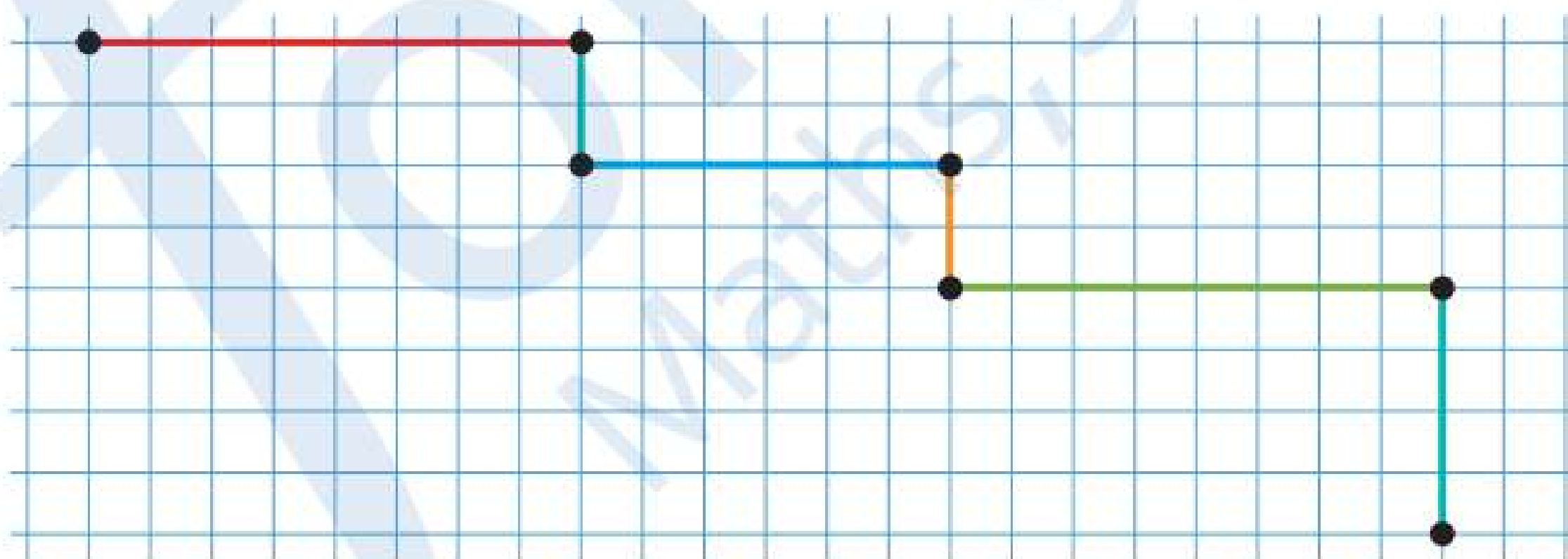
$\square + \square$

$14 - 7$ $15 - 7$

$14 - 8$ $15 - 8$

$14 - 9$ $15 - 9$

3. Виміряйте та обчисліть суму довжин усіх ланок ламаної лінії.

4. Розв'яжіть задачу. Складіть та розв'яжіть обернену задачу, у якій шуканим буде число 14.

14 дітей домовилися відвідати бібліотеку. 9 з них прийшло завчасно. Скількох дітей вони чекали?

2.13. Віднімання від чисел 16, 17, 18

1. Як виконати обчислення?

1 2
3 4

$16 - 7 = 16 - 6 - 1 = 10 - 1 = 9$

$16 - 7 = 10 - 7 + 6 = 3 + 6 = 9$

2. Обчисліть зручним способом. Виконайте перевірку. Пригадайте, якщо до різниці додати від'ємник, то отримаємо зменшуване.

1 2
3 4

а. $16 - 7$

г. $17 - 8$

б. $16 - 8$

д. $17 - 9$

в. $16 - 9$

е. $18 - 9$

3. Обирайте по черзі вирази у колесі та обчисліть їх.

1 2
3 4

4. Прочитайте умову. Про що дізнаємося, знайшовши значення кожного виразу? Складіть запитання та розв'яжіть задачу.

1 2
3 4

Славко пройшов перший рівень комп'ютерної гри за 9 хв, а другий – за 7 хв.

$9 + 7$

$9 - 7$

2.14. Знаходження невідомого доданка, зменшуваного та від'ємника

1. Які числа сховалися під паперовими склянками?

12
34

$$5 + \text{під паперовою склянкою} = 12 \rightarrow 12 - 5 = 7$$

$$14 - \text{під паперовою склянкою} = 6 \rightarrow 14 - 6 = 8$$

$$\text{під паперовою склянкою} - 6 = 13 \rightarrow 13 + 6 = 19$$

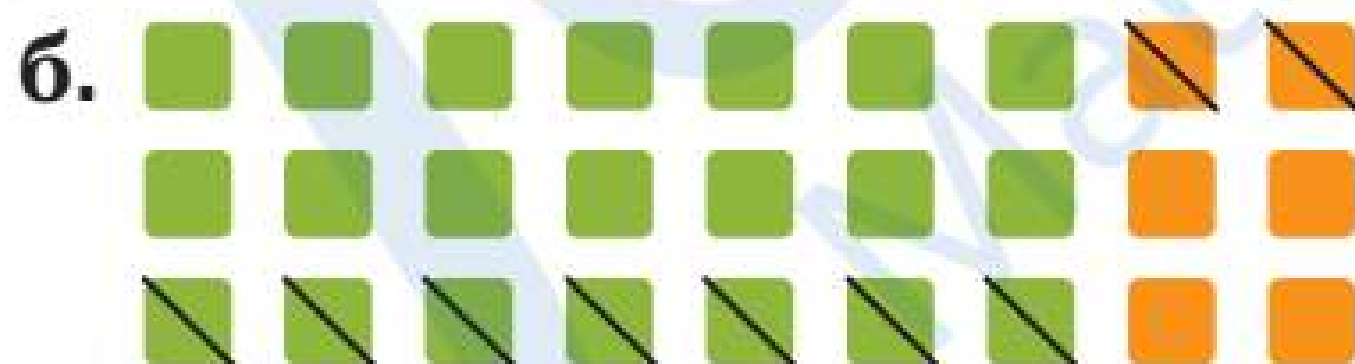
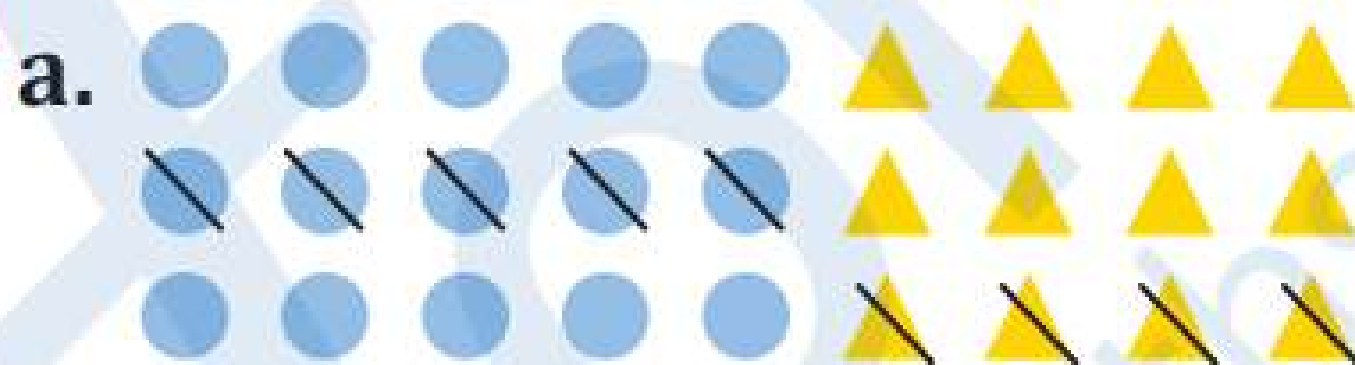
2. Яке число заховалося? Назвіть правильну відповідь.

12
34

а. $7 + \text{під паперовою склянкою} = 10$ 5 / 4 / 3 в. $\text{під паперовою склянкою} - 2 = 31$ 33 / 29 / 23

б. $28 - \text{під паперовою склянкою} = 10$ 18 / 8 / 5 г. $5 + \text{під паперовою склянкою} = 18$ 10 / 13 / 8

3. Складіть і запишіть рівності за малюнками.

4. Знайдіть пропущені компоненти арифметичних дій.

12
34

а. $9 + \text{під паперовою склянкою} = 17$

в. $13 - \text{під паперовою склянкою} = 7$

д. $12 - \text{під паперовою склянкою} = 9$

б. $\text{під паперовою склянкою} + 8 = 20$

г. $\text{під паперовою склянкою} - 6 = 12$

е. $\text{під паперовою склянкою} - 8 = 9$

Створіть гру-тренажер для повторення таблиці додавання у межах 20 з переходом через розряд.

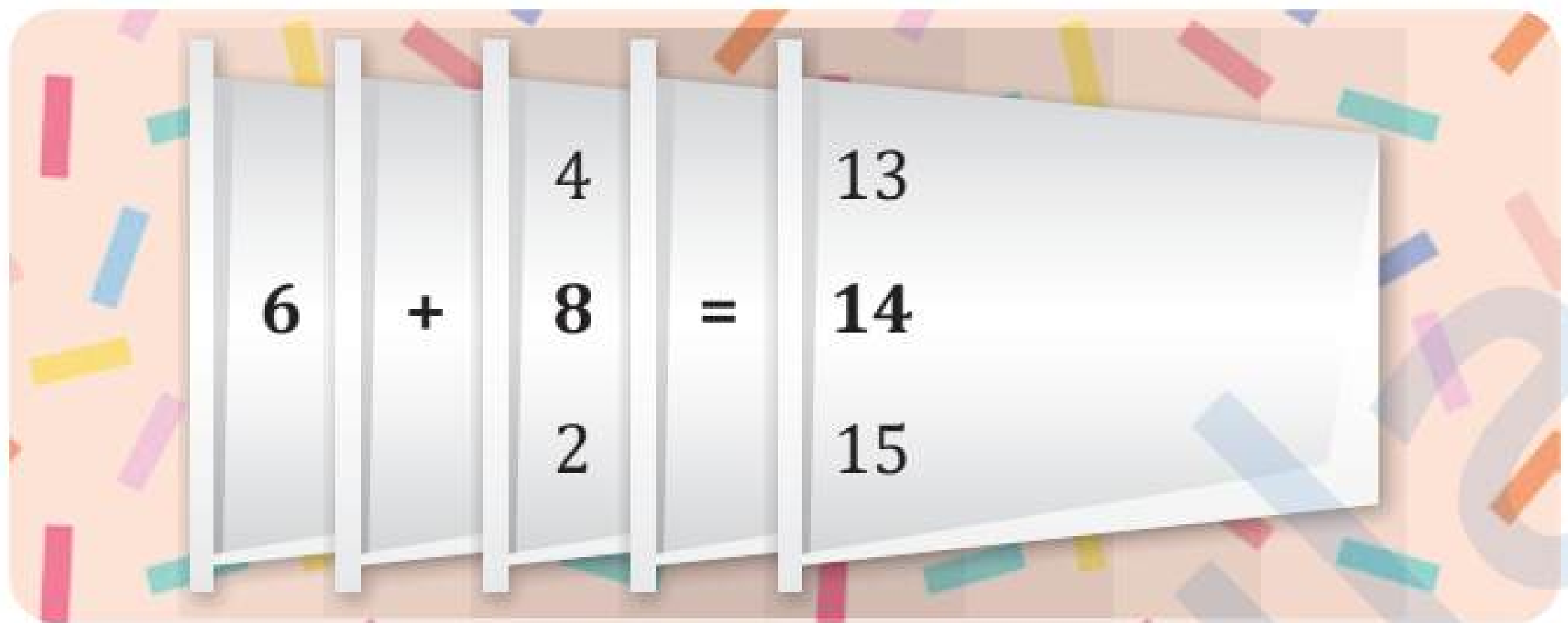
паперові склянки
(5 штук)

маркери,
фломастери

1. Об'єднайтеся у пари.
2. Пригадайте випадки додавання з переходом через розряд у межах 20.
3. Щоб краще запам'ятати випадки додавання, разом із однокласником чи однокласницею створіть математичний тренажер.
4. Візьміть 5 паперових склянок.
 - на першій склянці по колу напишіть числа, які додаєте (6, 7, 8, 9);
 - на другій – знак «+»;
 - на третій по колу записуйте числа, які будете додавати (користуйтеся таблицею за потреби);
 - на четвертій – знак «=»;
 - на п'ятій по колу записуйте результати додавання, тобто відповіді.
5. Поміркуйте, чи можна зробити такий тренажер на віднімання.

Мій проєкт

Таблиці додавання

$$\begin{aligned} 6 + 5 &= \\ 6 + 6 &= \\ 6 + 7 &= \\ 6 + 8 &= \\ 6 + 9 &= \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 7 + 4 &= \\ 7 + 5 &= \\ 7 + 6 &= \\ 7 + 7 &= \\ 7 + 8 &= \\ 7 + 9 &= \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 8 + 3 &= \\ 8 + 4 &= \\ 8 + 5 &= \\ 8 + 6 &= \\ 8 + 7 &= \\ 8 + 8 &= \\ 8 + 9 &= \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 9 + 2 &= \\ 9 + 3 &= \\ 9 + 4 &= \\ 9 + 5 &= \\ 9 + 6 &= \\ 9 + 7 &= \\ 9 + 8 &= \\ 9 + 9 &= \end{aligned}$$

3

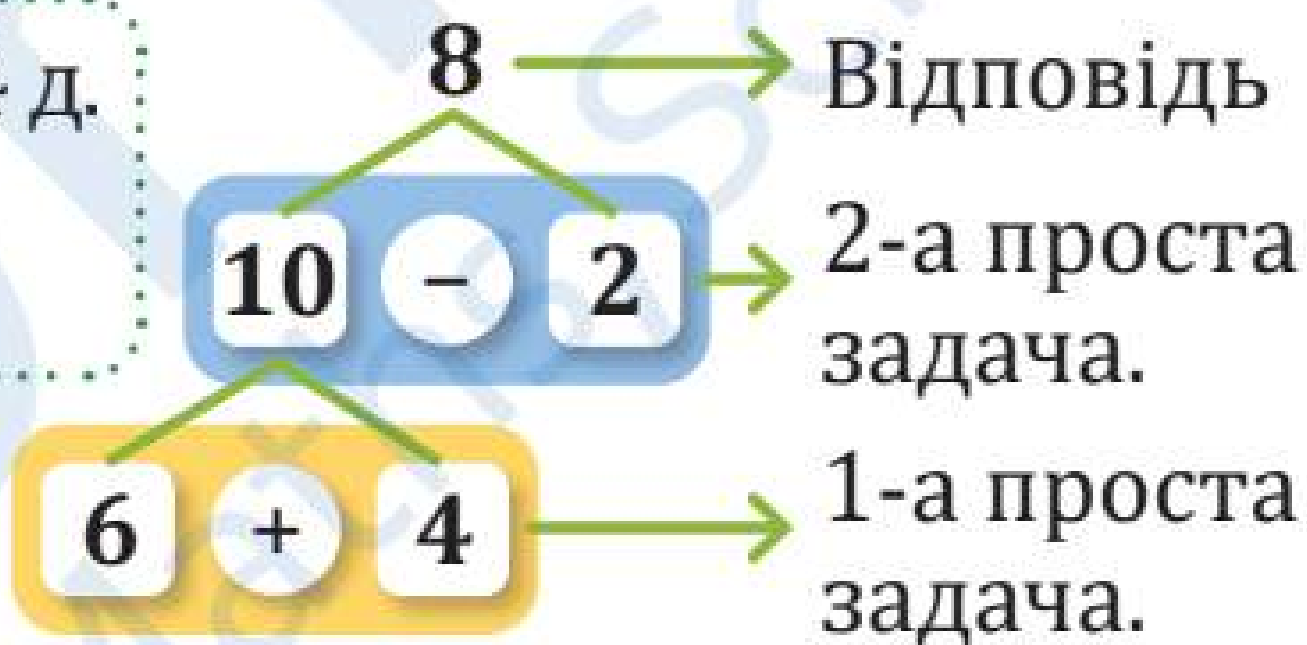
3.1. Знайомство зі складеною задачею

Скільки дітей прийдуть на свято?

Я запросив 4 дівчинки і 6 хлопчиків.
Але, на жаль, 2 дітей захворіли.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

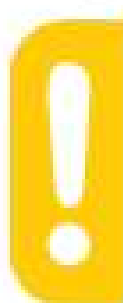
Запросив – ?, 6 хл. і 4 д.
Захворіли – 2 д.
Прийдуть – ?

1) $6 + 4 = 10$ (д.) – запросив Андрійко;

2) $10 - 2 = 8$ (д.)

Відповідь: 8 дітей прийдуть.

Задача, яка складається із кількох простих задач, називається **складеною**.

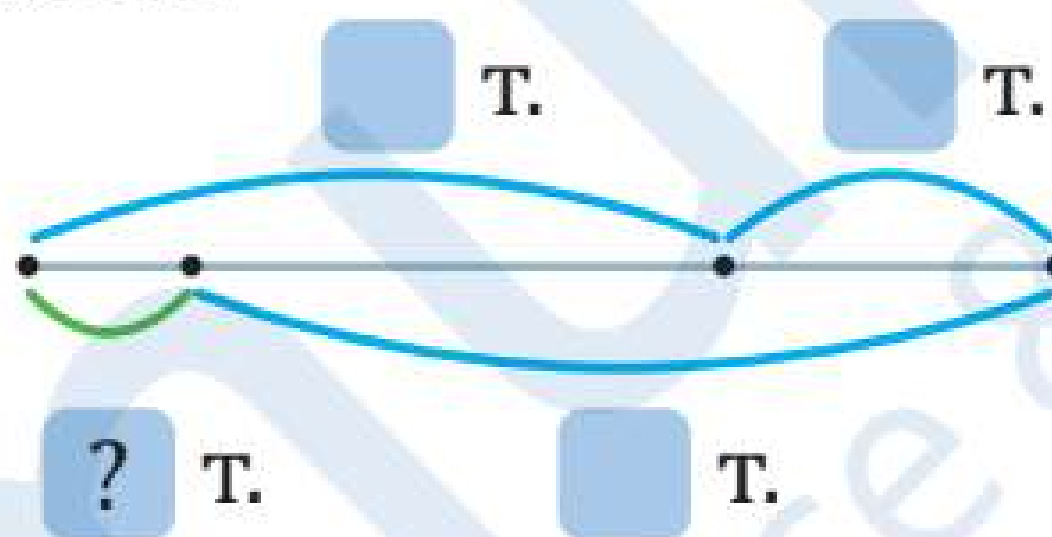

Розв'язати складену задачу означає розв'язати прості задачі, з яких вона складається.

1. Прочитайте умову задачі. Чи можна відразу відповісти на запитання? Що спочатку потрібно дізнатися? Доповніть короткий запис. Розв'яжіть задачу.

На свято приготували 5 тістечок з полуницею і 7 – із шоколадом. Гості з'їли 10 смаколиків. Скільки тістечок залишилося?

Було – ?, т. і т.
З'їли –   т.
Залишилося – ?

2. Оберіть серед задач складену та розв'яжіть її.

а.

На шкільний ярмарок сплели 17 браслетів із бісеру і 24 браслети зі стрічок. Скільки всього сплели браслетів?

б.

У Тетянки 85 грн. Вона купила круасан за 25 грн. Скільки грошей залишилося у дівчинки?

в.

У класній бібліотеці 22 книги. Софійка принесла 7 книг, а Славко – 9 книг. Скільки стало книг у бібліотеці класу?

г.

Дорослий імператорський пінгвін важить 40 кг, а його пташеня – на 25 кг менше. Скільки важить пташеня пінгвіна?

3.2. Запис розв'язання складеної задачі виразом

1. Як Даринка записала розв'язання задачі?

Славко прочитав 38 сторінок. Йому залишилося прочитати на 8 сторінок менше, ніж він уже прочитав. Скільки всього сторінок у книзі Славка?

Прочитав – 38 с.
Залишилося – ?,
на 8 с. менше
Всього – ?

2 1

$$38 + (38 - 8) = 68 \text{ (с.)}$$

Розв'язання складеної задачі можна записати **виразом**. Дією в дужках відповідаємо на перше (допоміжне) запитання. Другою дією відповідаємо на запитання задачі.

2. Розкладіть складену задачу на прості. Запишіть розв'язання задачі виразом.

Софійка та Оскар у притулку годували собак. Софійка погодувала 17 тварин, а Оскар – на 3 тварини більше. Скільки всього собак погодували діти?

3. Складіть умови до задач, розв'язаннями яких є вирази.

а. 2 1

$$25 - (5 + 10) = 10 \text{ (грн)}$$

б. 1 2

$$(25 + 5) + 25 = 55 \text{ (грн)}$$

3.3. Складені задачі на знаходження суми

Складені задачі на знаходження суми – це задачі, у яких остання дія на знаходження суми.

1. За коротким записом і схемою складіть та розв'яжіть задачу.

Скакалок – 15
Обручів – ?,
на 3 менше

2. Розв'яжіть задачу.

Андрійко грав у комп'ютерну гру зранку 20 хв, а ввечері – на 10 хв довше. Скільки всього часу хлопчик провів за комп'ютером?

3. Складіть задачі за короткими записами. Розв'яжіть їх.

а.

Книжок – 12 шт.
Ігор – ?, на 18 шт. більше

б.

Вітаміни – 20 л
Молоко – ?, на 15 л менше

4. Знайдіть значення виразів.

а. $(8 + 6) - 12$

в. $56 - (21 + 5)$

д. $17 - (7 + 2)$

б. $88 - (16 - 8)$

г. $(95 - 45) + 24$

е. $(8 + 5) - 9$

3.4. Складені задачі на знаходження невідомого доданка

1. Як записала розв'язання задачі Тетянка? Як інакше можна його записати?

У домашньому завданні 8 виразів. Із них 3 вирази на додавання, 2 вирази – на віднімання, а решта – вирази на 2 дії. Скільки виразів на 2 дії у домашньому завданні?

$$\left. \begin{array}{l} \text{I} - 3 \text{ в.} \\ \text{II} - 2 \text{ в.} \\ \text{III} - ? \end{array} \right\} ? \left. \vphantom{\begin{array}{l} \text{I} - 3 \text{ в.} \\ \text{II} - 2 \text{ в.} \\ \text{III} - ? \end{array}} \right\} 8 \text{ в.}$$

3

8 - 5

2 + 3

1) $3 + 2 = 5$ (в.) – на 1 дію;

2) $8 - 5 = 3$ (в.)

Відповідь: 3 вирази на дві дії.

Щоб знайти невідомий доданок, треба від суми **відняти** відомий доданок

2. Розв'яжіть задачу.

Оскар зібрав колекцію із 22 марок. У ній 7 марок з автомобілями, 5 марок – з мотоциклами, а решта – марки з яхтами. Скільки марок з яхтами в колекції Оскара?

3. Складіть задачу за малюнком та розв'яжіть її.

 ? м.

 10 м.

 10 м.

} 29 м.

3.5. Складені задачі на знаходження різниці

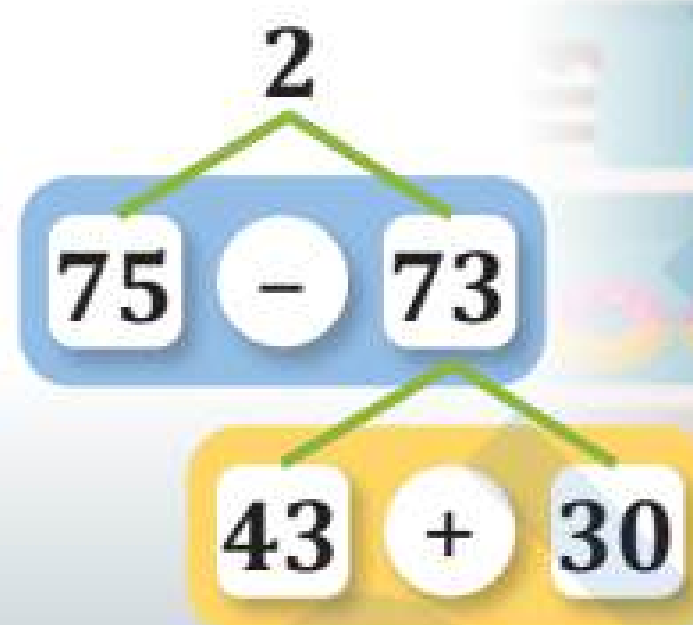
1. Розгляньте розв'язання задачі.

У Софійки було 75 грн. У кав'ярні дівчинка замовила тістечко за 30 грн і гарячий шоколад за 43 грн. Скільки грошей залишилося в Софійки?

1) $43 + 30 = 73$ (грн) – заплатила;

2) $75 - 73 = 2$ (грн)

Відповідь: 2 гривні залишилося.

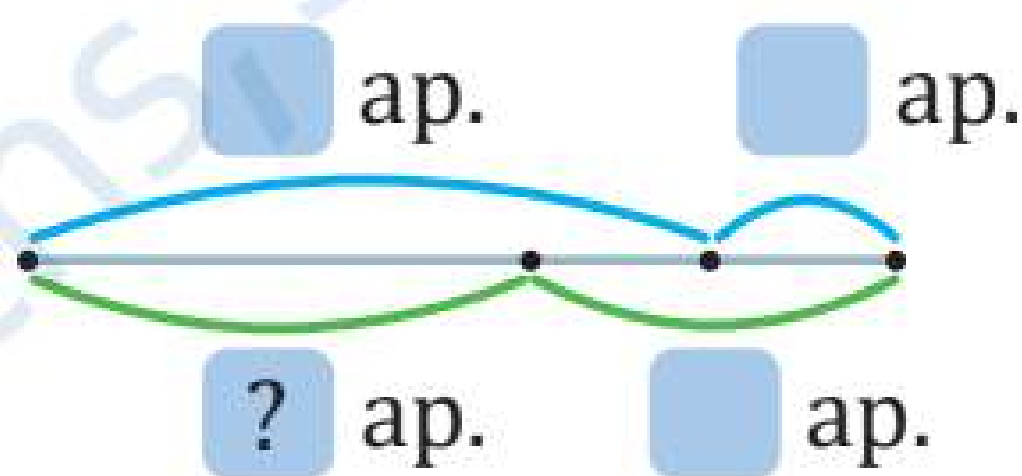
2. Доповніть короткий запис і схему. Розв'яжіть задачу.

У Славка було 12 аркушів зеленого і 3 аркуші коричневого паперу. Для аплікації він використав 6 аркушів. Скільки аркушів паперу залишилося у Славка?

Було – ?, ар. і ар.

Витратив – ар.

Залишилося – ?

3. Складіть задачу за коротким записом. Розв'яжіть її.

Було – 14 к.

Використали – ?, 5 к. і 3 к.

Залишилось – ?

3.6. Складені задачі на збільшення числа на кілька одиниць

1. Складіть короткий запис та розв'яжіть задачу.

 У футбольній команді 11 гравців, у волейбольній – на 1 гравця більше, ніж у футбольній, а в команді регбі – на 3 гравці більше, ніж у волейбольній. Із скількох гравців складається регбійна команда?

Футбольна к. – г.

Волейбольна к. – ?, на г. більше

Регбійна к. – ?, на г. більше

2. Розв'яжіть задачу.

 Жайворонки висиджують яйця 12 днів, лелеки – на 20 днів довше, ніж жайворонки, а пінгвіни – на 24 дні довше, ніж лелеки. Скільки днів висиджують яйця пінгвіни?

3. Складіть задачу згідно наведених даних і запитання. Розв'яжіть її.

Скільки на фермі гнідих коней?

вороний

5 коней
вороних

сірий

?, на 1 к.
більше, ніж
вороних

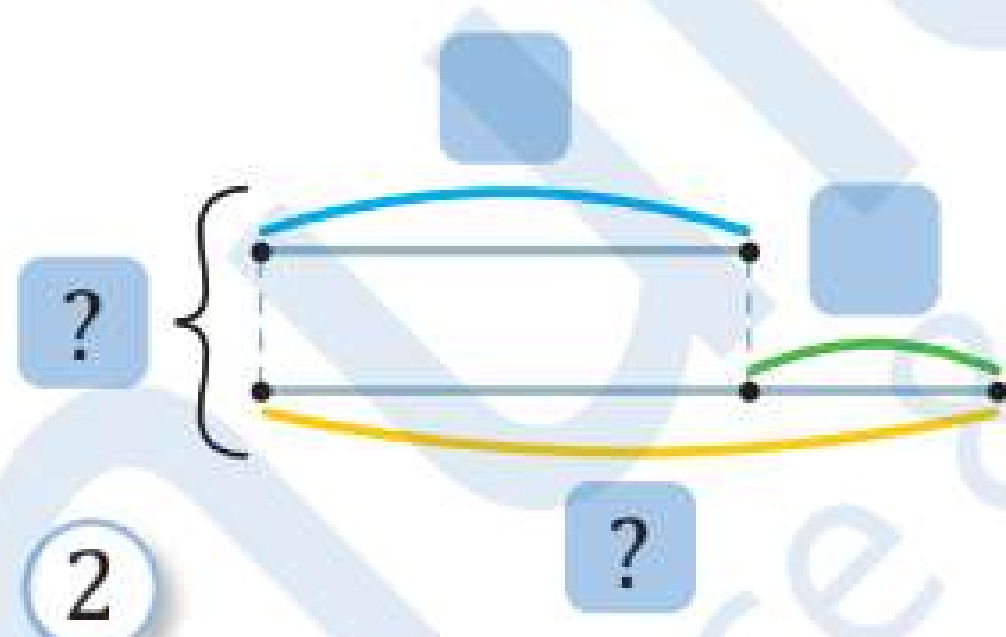
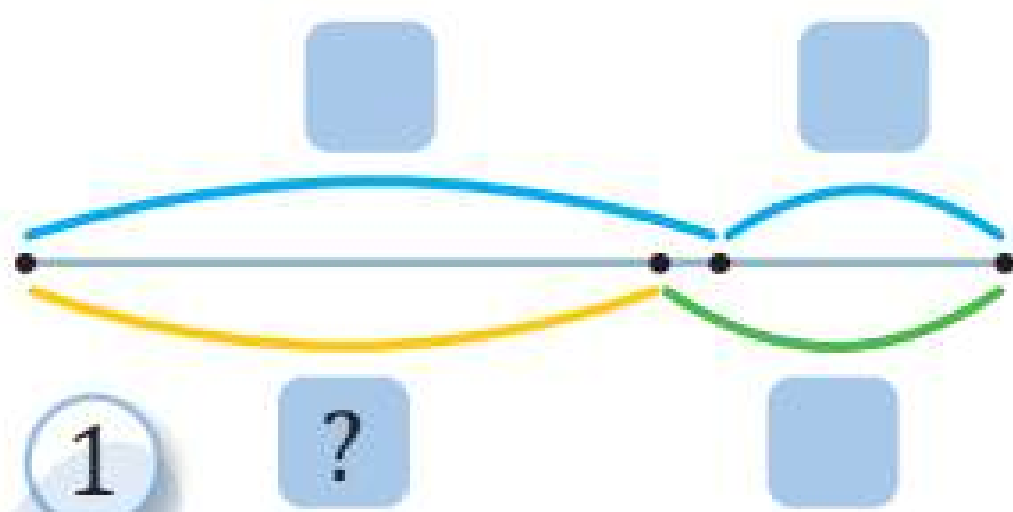

гнідий

?, на 2 к.
більше, ніж
сірих

4. Доберіть задачі до поданих схем. Розв'яжіть одну задачу на вибір.

- А На уроці фізкультури Тетянка влучила у баскетбольне кільце 7 разів, а Даринка – на 3 рази більше. Скільки разів влучили в кільце Тетянка і Даринка разом?
- Б У Даринки в пеналі було 9 кольорових і 4 простих олівці. Вона дала однокласнику 5 олівців. Скільки олівців залишилося у дівчинки в пеналі?

5. Доберіть вираз, який є розв'язанням задачі. Знайдіть його значення.

У Саміра було 75 грн. Він купив лакричні палички за 50 грн та печиво з передбаченням за 12 грн. Скільки грошей залишилося у хлопчика?

а. $75 + (50 + 12)$

в. $75 - (50 + 12)$

б. $75 + (50 - 12)$

г. $75 - (50 - 12)$

6. Яких знаків арифметичних дій бракує в рівностях? Назвіть.

а. $17 - 8 \blacksquare 9 = 18$

г. $9 + 4 \blacksquare 5 = 8$

б. $5 + 7 \blacksquare 8 = 20$

д. $95 - 40 \blacksquare 25 = 30$

в. $26 - 10 \blacksquare 4 = 20$

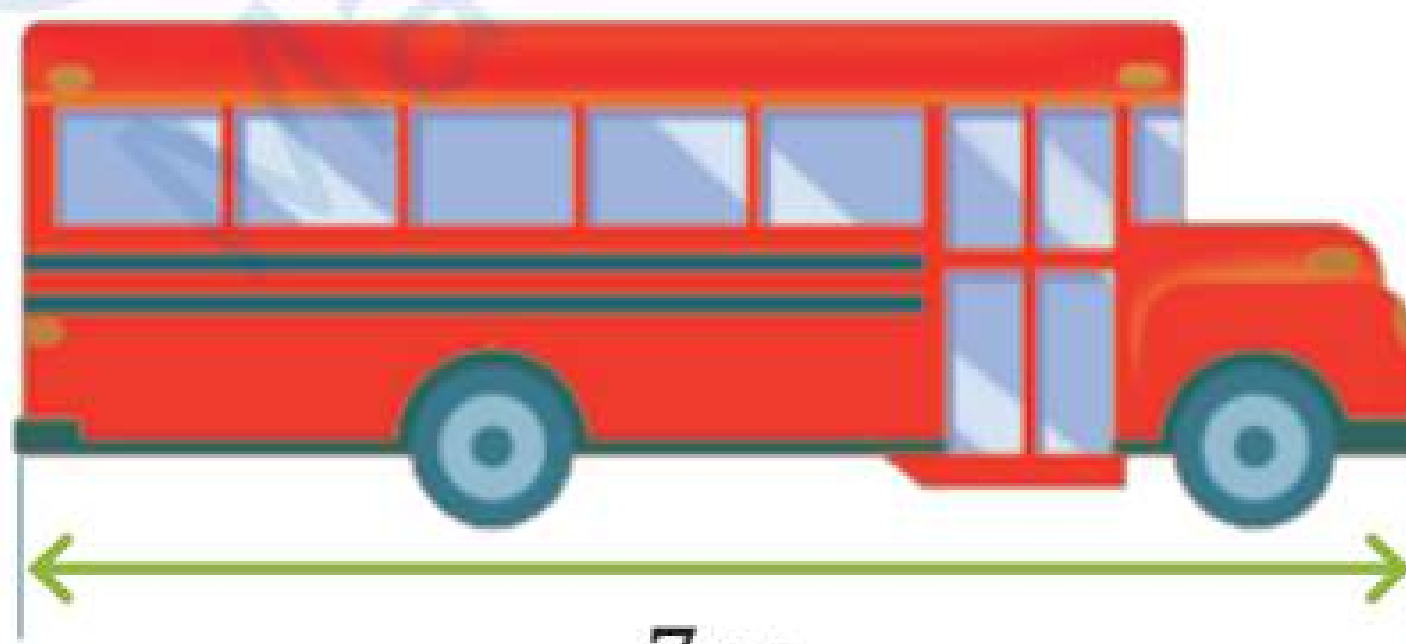
е. $8 + 8 \blacksquare 4 = 12$

3.7. Вимірювання довжини. Сантиметр. Метр

Як можна виміряти довжину автобуса
та висоту квітки?

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Для вимірювання довжини невеликих
об'єктів доцільно використовувати
сантиметри (см), а для вимірювання
довших та вищих – **метри (м)**.

7 м

1 м = 100 см

1. Які одиниці варто обрати для вимірювання довжини об'єктів?

см / м

см / м

см / м

см / м

2. Запишіть довжини в порядку зменшення.

2 м

54 см

2 см

100 см

3. Прочитайте речення, оберіть **ТАК** або **НІ**.

а. 1 м дорівнює 100 см

Так / Ні

б. 5 м більше, ніж 100 см

Так / Ні

в. 40 см більше, ніж 4 дм

Так / Ні

г. 40 см більше, ніж 4 м

Так / Ні

д. 2 м дорівнює 2 см

Так / Ні

е. 45 см менше, ніж 40 м

Так / Ні

ж. 1 м більше, ніж 95 см

Так / Ні

*Ключові
слова*

сантиметр

метр

4. Поставте стільці на відстані 3 м. Полічіть, скільки разів поміститься м'яч між стільцями.

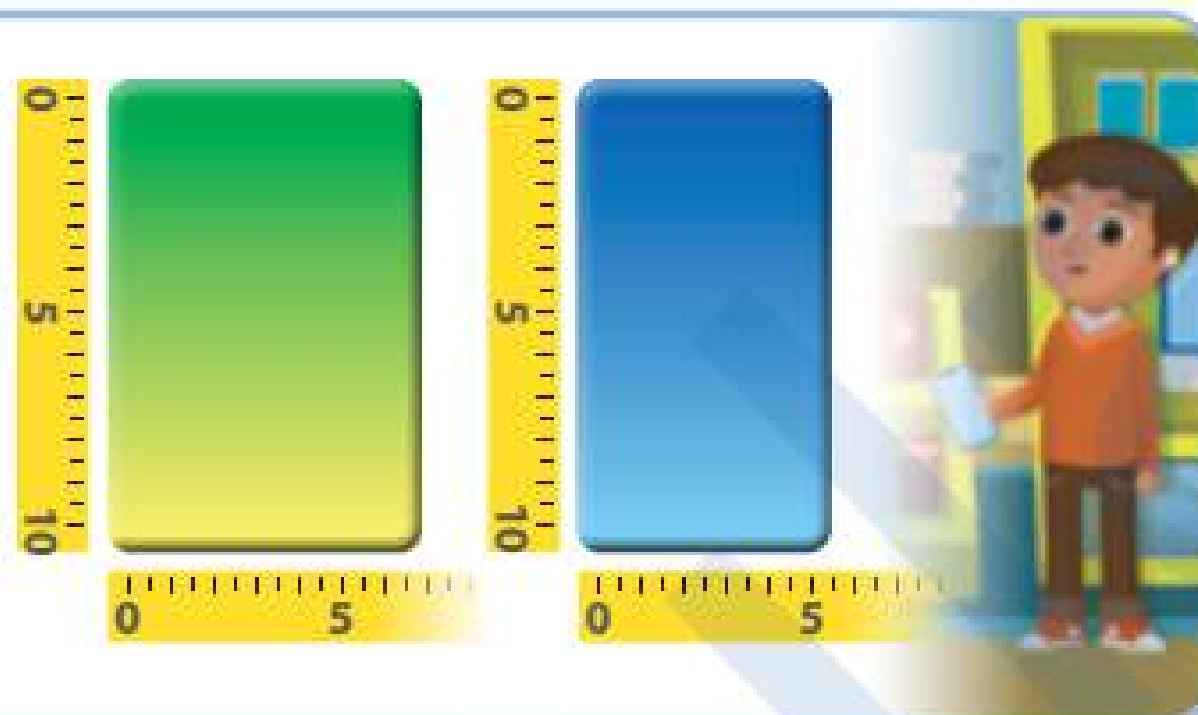

3.8. Вимірювання довжини. Порівняння іменованих чисел

1. Як Саміру обрати чохол для телефона, який має довжину 10 см і 5 см?

Крок 1: вимірюю лінійкою довжини сторін чохла.

Крок 2: порівнюю заміри.

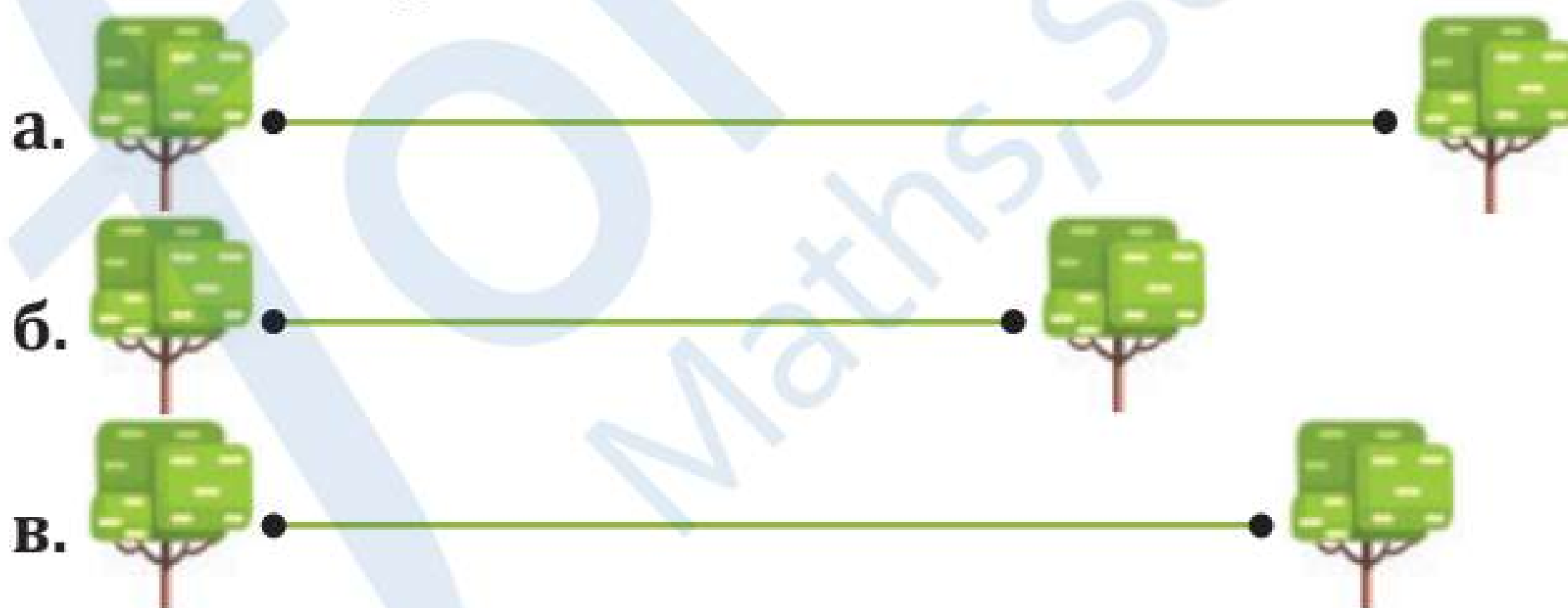

2. Порівняйте іменовані числа. Для цього перетворіть їх в однакові одиниці вимірювання і порівняйте отримані результати:

3 дм і 35 см = 30 см < 35 см.

а. 11 см і 1 м б. 7 дм і 82 см в. 95 см і 10 дм

3. Виміряйте відстань між деревами. Побудуйте в зошиті відрізки такої ж довжини. Назвіть їх.

4. Розв'яжіть задачу.

Відстань від будинку Даринки до магазину – 60 м, а від магазину до школи – 30 м. Яка відстань від будинку Даринки до школи?

3.9. Перетворення іменованих чисел

1. Як Даринці записати довжину смужки в дециметрах?

Крок 1: лінійкою вимірюю довжину стрічки.

20 см

Крок 2: пригадую, що $10 \text{ см} = 1 \text{ дм}$

Крок 3: виконую перетворення: $20 \text{ см} = 2 \text{ дм}$

2. Виконайте перетворення.

12
34

а. $42 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

в. $81 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$

б. $57 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

г. $59 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

3. Виконайте перетворення.

12
34

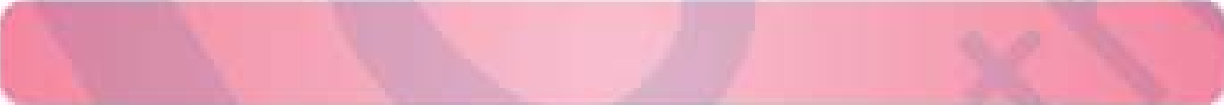
а. $3 \text{ дм } 2 \text{ см} = \square \square \text{ см}$

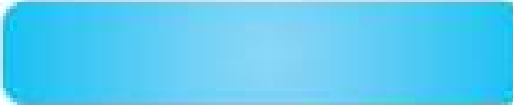
в. $6 \text{ дм } 9 \text{ см} = \square \square \text{ см}$

б. $8 \text{ м } 4 \text{ дм} = \square \square \text{ дм}$

г. $2 \text{ м } 9 \text{ дм} = \square \square \text{ дм}$

4. Побудуйте відрізки, довжини яких відповідатимуть довжинам стрічок. Позначте довжину кожного відрізка.

а.

г.

б.

д.

в.

е.

5. виправте помилки в записах. Пригадайте, що $1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$.

а. $21 \text{ см} > 2 \text{ дм } 1 \text{ см}$

г. $98 \text{ м} > 9 \text{ м } 8 \text{ дм}$

б. $4 \text{ см} = 4 \text{ м}$

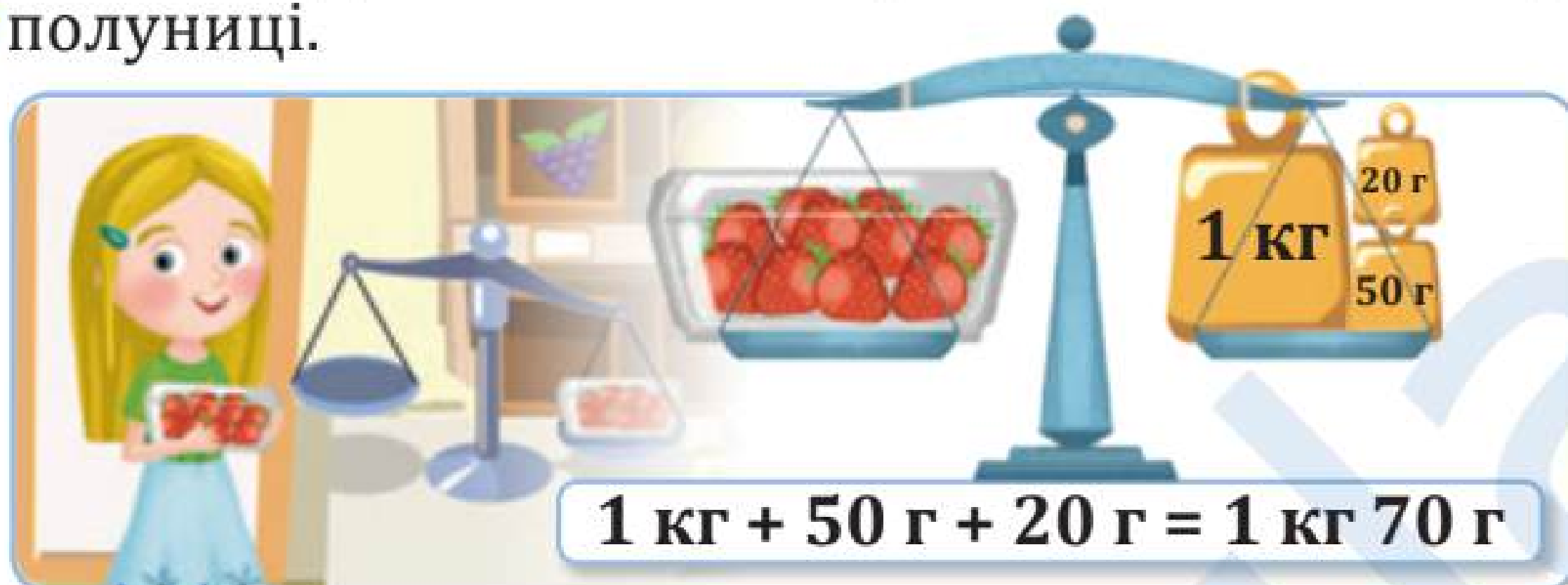
д. $50 \text{ дм} < 5 \text{ см } 3 \text{ дм}$

в. $6 \text{ м } 7 \text{ дм} = 67 \text{ м}$

е. $100 \text{ см} > 1 \text{ м}$

3.10. Вимірювання маси. Грам. Кілограм

1. Тетянка урівноважила терези. Визначте масу полуниці.

Для вимірювання маси **легких** об'єктів ми вибираємо **грами**, а для **важких** – **кілограми**.

2. Які одиниці обрати для вимірювання маси об'єктів?

г / кг

в.

г / кг

б.

г / кг

г.

г / кг

3. Запишіть маси у порядку зростання.

50 г

2 кг

1 кг 100 г

5 г

90 г

4. Оберіть гири, щоб показати зазначену масу.

а.

б.

в.

г.

д.

е.

ж.

3 кг 80 г

5 кг

2 кг

1 кг

100 г

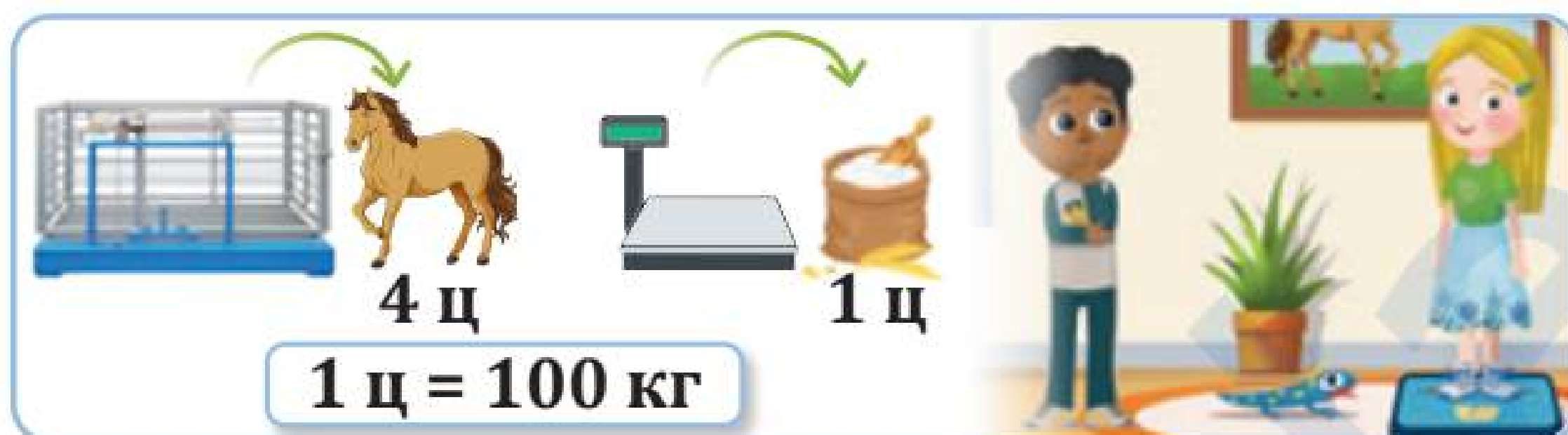
50 г

20 г

10 г

3.11. Центнер

1. У яких одиницях вимірюють масу великих об'єктів?

Масу великих об'єктів вимірюють у центнерах (ц).

2. Визначте масу об'єктів.

а.

б.

в.

г.

3. Які одиниці обрати для вимірювання маси об'єктів?

а.

кг / ц

б.

кг / ц

в.

кг / ц

г.

кг / ц

д.

кг / ц

4. Розв'яжіть задачу.

Маса дикого кабана – 1 ц, що на 5 ц менше, ніж маса лося. Яка маса лося?

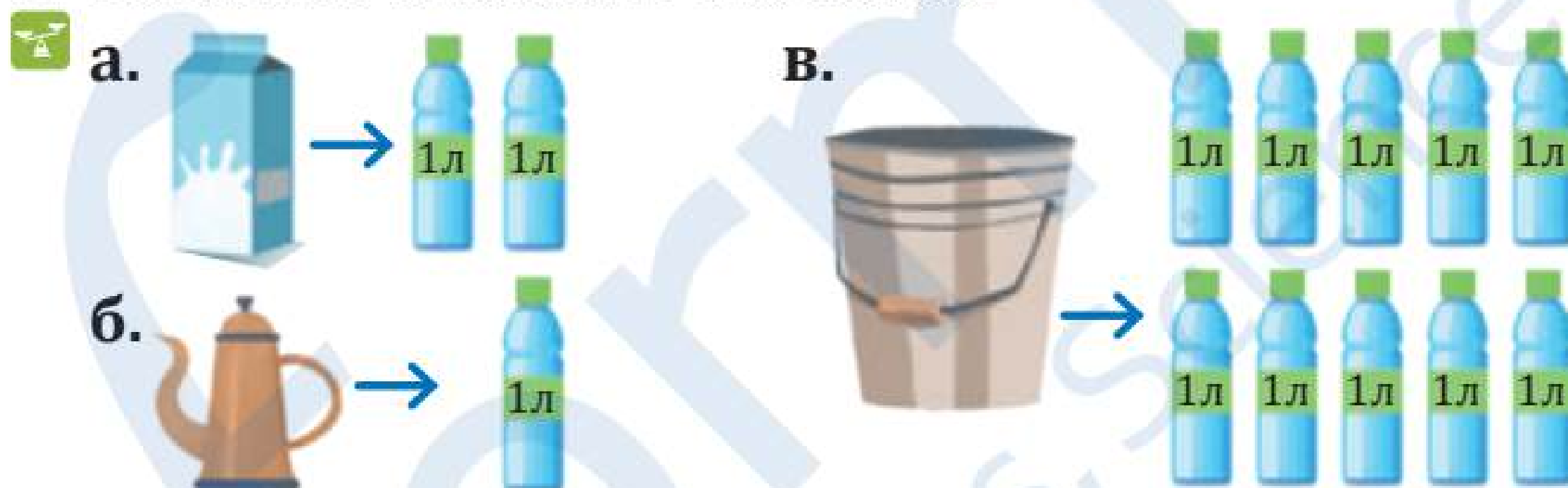
3.12. Вимірювання місткості. Літр

1. Яка місткість мисочки домашнього улюбленця Ооскара?

Місткість показує, скільки літрів поміщається в ємність.

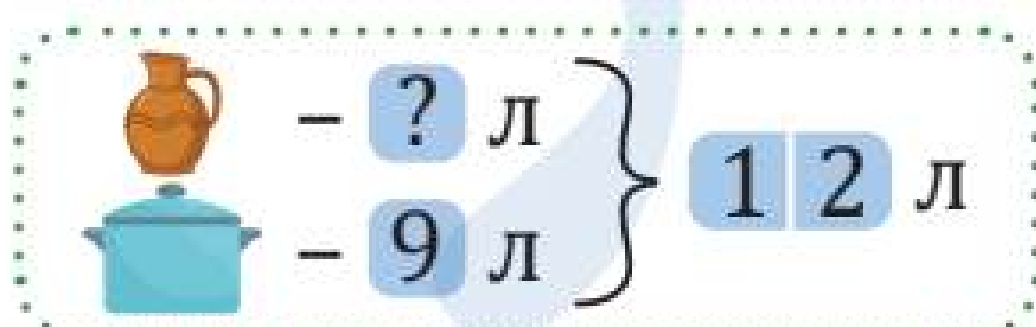
2. Визначте місткість ємностей.

3. Розв'яжіть задачу.

Після того, як дідусь долив у бензобак 23 л пального, його стало 38 л. Скільки літрів пального було у бензобаку спочатку?

4. Складіть задачу за коротким записом та запитанням. Розв'яжіть її.

Яка місткість глечика?

3.13. Порівняння ємностей за місткістю

1. Утворіть пари.

А 2 л 1	Б 3 л 2	В пів літра 3	Г 1 л 4
---	--	---	---

2. Порівняйте вирази.

- а. $38 \text{ л} - 5 \text{ л}$ ☐ $16 \text{ л} + 10 \text{ л}$
 б. $44 \text{ л} + 55 \text{ л}$ ☐ $100 \text{ л} - 1 \text{ л}$
 в. $66 \text{ л} + 1 \text{ л}$ ☐ $66 \text{ л} - 1 \text{ л}$

Ключові слова
 літр, пів літра
 місткість

3. Складіть короткий запис. Розв'яжіть задачу.

На шкільне свято приготували 12 л соку і 17 л холодного чаю. Діти випили 25 л напоїв. Скільки літрів напоїв залишилося?

Приготували – ?, л і л
 Випили – л
 Залишилося – ?

4. Як розлити сік, щоб у всіх банках було по 1 л соку?

Дізнайтеся, як ви вирости. Порівняйте свій зріст і свою вагу при народженні та на початку 2 класу.

ваги

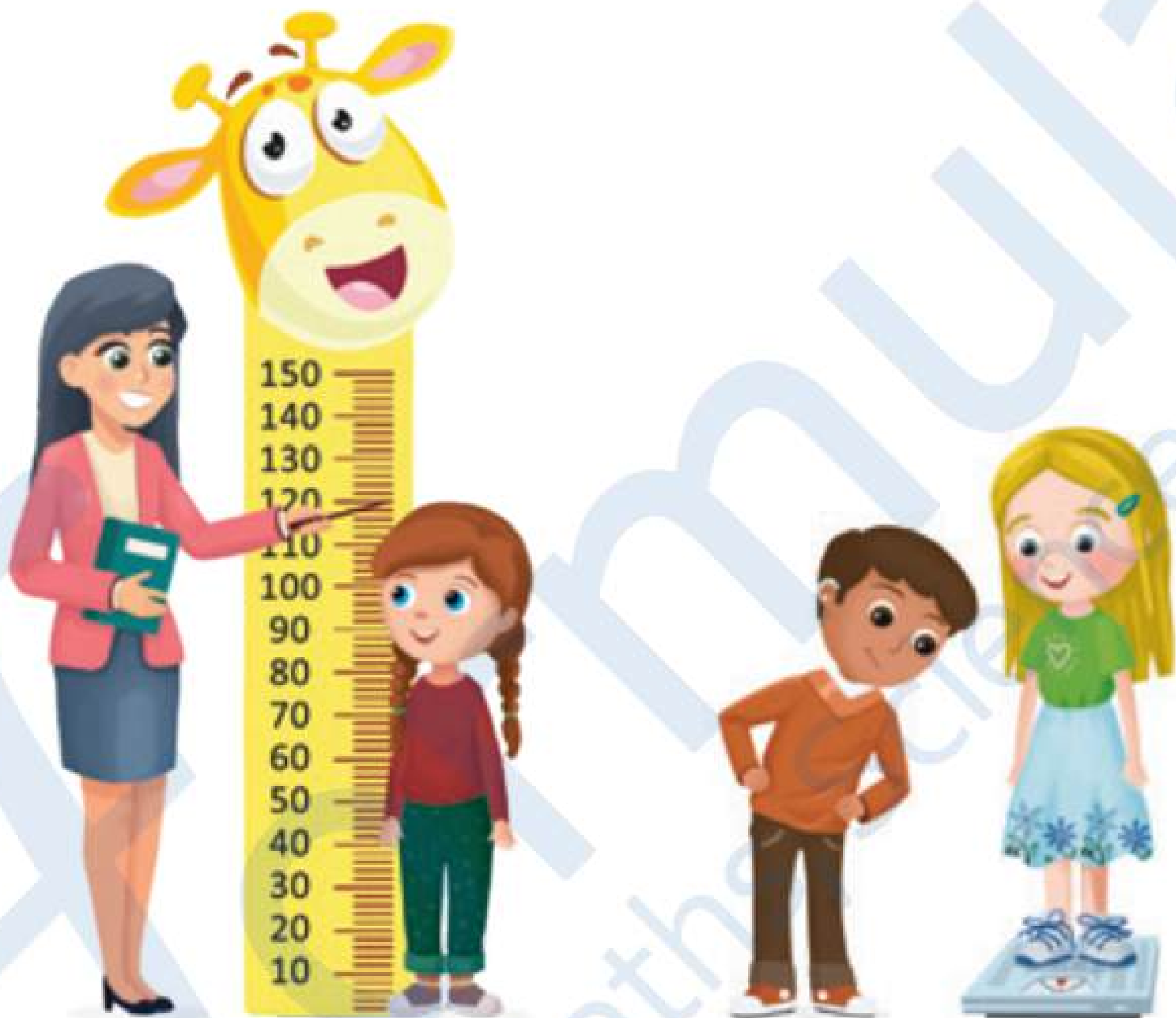

сантиметр

1. Поцікавтеся у батьків напередодні виконання проєктної роботи, який зріст та яку вагу ви мали при народженні.
2. З допомогою вчителя чи вчительки виміряйте свій зріст:
 - а. Сантиметрову стрічку (чи ростомір) прикріпіть до стіни так, щоб нульова позначка знаходилася знизу.
 - б. Станьте спиною до стіни, голову тримайте прямо. Торкайтеся стіни потилицею, плечима та п'ятами.
 - в. Попросіть когось із дорослих прикласти лінійку та притиснути її до стіни.
 - г. Обережно відступіть і подивіться свій зріст.
3. Маса тіла визначте за допомогою ваг.
4. Запишіть дані в таблицю.
5. Порівняйте свій зріст і вагу. На скільки ви вирости?

Мій проєкт

6. Зробіть припущення, який зріст і вагу матимете у 3 класі.
7. Поміркуйте, що впливає на ваш фізичний розвиток.

Зріст		Вага	
При народженні	Зараз	При народженні	Зараз

4

4.1. Додавання і віднімання чисел виду $36 + 4$, $40 - 4$

Як знайти значення виразів такого виду?

Думаю, що треба додати одиниці до одиниць.

Від нуля не можна відняти 4 одиниці.

$$36 + 4 = ?$$

$$40 - 4 = ?$$

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Розкладаємо перший доданок на розрядні числа.

$$36 + 4 = 30 + (6 + 4) = 30 + 10 = 40$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 3 & 0 \\ \hline \end{array} + 6$$

Розкладаємо зменшуване на два зручних доданки, один з яких 10.

$$40 - 4 = 30 + (10 - 4) = 30 + 6 = 36$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 3 & 0 \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|c|} \hline 1 & 0 \\ \hline \end{array}$$

1. Знайдіть значення виразів.

12
34

а. $27 + 3 = 20 + (7 + 3) = 20 + 10 = 30$

$20 + 7$

$48 + 2 \quad 65 + 5 \quad 88 + 2 \quad 24 + 6 \quad 93 + 7 \quad 19 + 1$

б. $30 - 3 = 20 + (10 - 3) = 20 + 7 = 27$

$20 + 10$

$50 - 9 \quad 70 - 6 \quad 90 - 4 \quad 30 - 8 \quad 60 - 5 \quad 20 - 8$

2. Обчисліть вирази і знайдіть місце кожного автомобіля на дорозі.

Автомобіль	Висновок
А	30
Б	40
В	73
Г	50
Д	48
Е	51

Місце на дорозі	Вираз
1	$37 + 3$
2	$21 + 9$
3	$60 - 9$
4	$42 + 8$
5	$80 - 7$
6	$50 - 2$

3. Доповніть вирази числами і знаками.

а. $20 \quad \bullet \quad \square = 16$

г. $60 \quad \bullet \quad \square = 51$

б. $48 \quad \bullet \quad \square = 50$

д. $30 \quad \bullet \quad \square = 27$

в. $74 \quad \bullet \quad \square = 70$

е. $97 \quad \bullet \quad \square = 100$

4.2. Додавання виду $56 + 8$

1. Як міркувала Міка?

$$56 + 8 = 56 + 4 + 4 = 60 + 4 = 64$$

$4 + 4$

$8 = 4 + 4$

Число 8 можна додавати частинами.
Його треба подати у вигляді суми
з доданком 4, тому що 4 доповнює 56 до 60.

2. Знайдіть значення виразів. Що спільного в отриманих сумах?

$23 + 7$	$84 + 6$	$35 + 5$	$57 + 3$	$17 + 3$	$99 + 1$
$19 + 1$	$32 + 8$	$61 + 9$	$92 + 8$	$62 + 8$	$44 + 6$

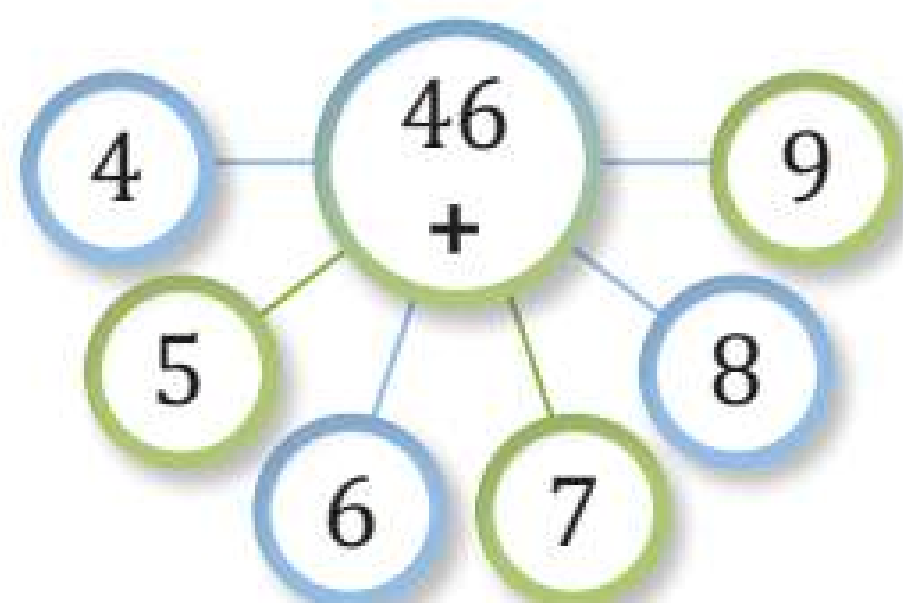
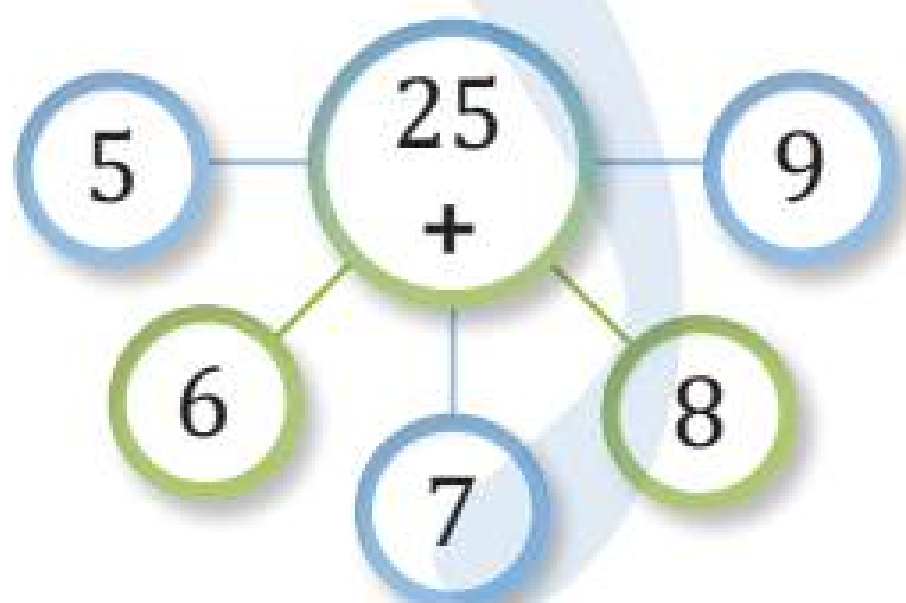
3. Поясніть обчислення. Знайдіть значення виразів.

а. $67 + 8 = 67 + 3 + 5 =$

$3 + 5$

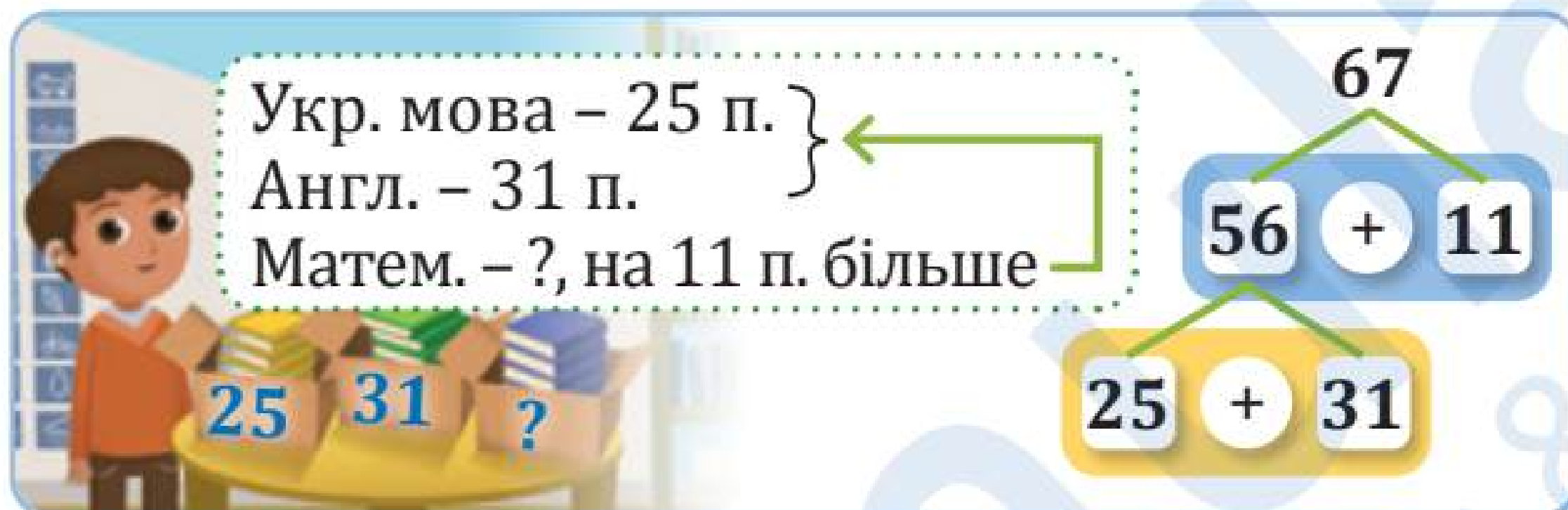
$25 + 5$ $84 + 8$ $35 + 9$ $19 + 3$ $46 + 7$ $77 + 6$

4. Виконайте дії усно.

4.3. Складені задачі на збільшення числа на кілька одиниць

1. Розгляньте короткий запис умови на малюнку нижче і дайте відповідь на запитання. Скільки підручників з математики привезли, якщо їх на 11 більше, ніж підручників з української й англійської мов разом?

1

2

$$(25 + 31) + 11 = 67 \text{ (п.)}$$

2. Розв'яжіть задачу.

Для оздоблення віночка Тетянка використала 3 ромашки, 4 волошки, а маків – на 1 більше, ніж ромашок і волошок разом. Скільки маків використала Тетянка?

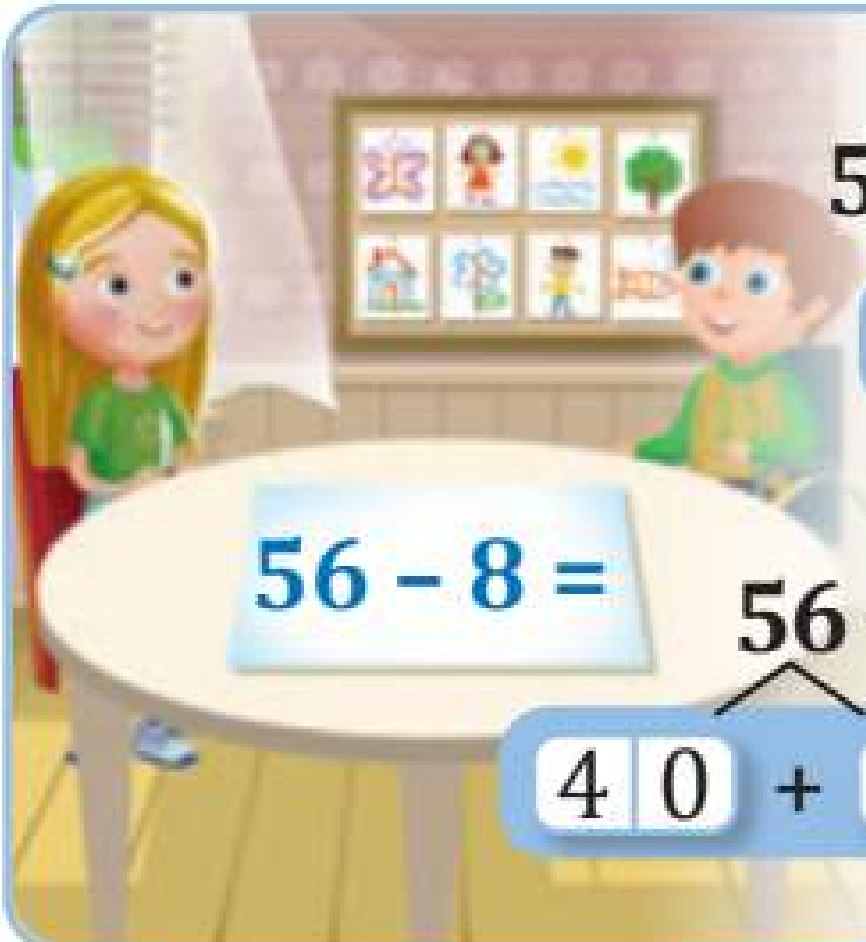

3. Розв'яжіть задачу.

Учні та учениці 2-А класу посадили у шкільному парку 12 дерев, учні та учениці 2-Б класу – 16 дерев. А третьокласники посадили на 10 дерев більше, ніж другокласники разом. Скільки дерев посадили третьокласники?

4.4. Віднімання чисел виду $56 - 8$

1. Розгляньте, які способи віднімання застосовують Тетянка та Славко.

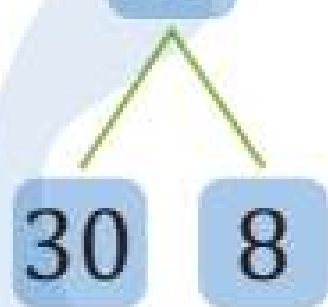

$56 - 8 = 56 - 6 - 2 = 50 - 2 = 48$
 $8 = 6 + 2$
 $56 - 8 = 40 + (16 - 8) = 40 + 8 = 48$
 $56 = 40 + 16$

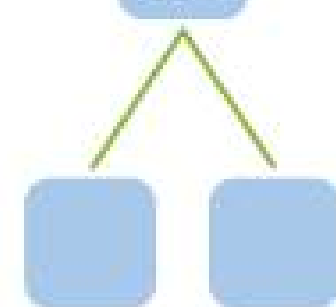
2. Замініть числа сумою розрядних доданків.

12
34

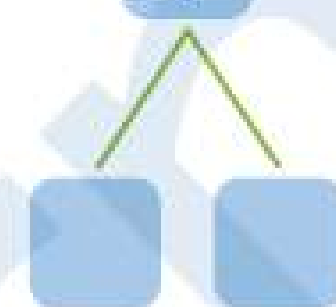
а. 38

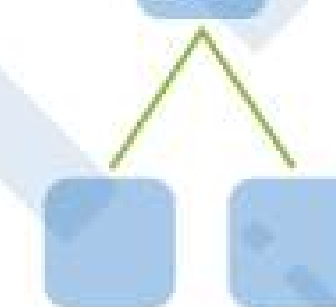
б. 45

в. 12

г. 97

д. 88

3. Знайдіть значення виразів, застосовуючи прийом віднімання частинами.

12
34

$$34 - 7 = 34 - 4 - 3 = 30 - 3 =$$

$$7 = 4 + 3$$

$$92 - 5 \quad 31 - 3 \quad 65 - 6 \quad 27 - 8 \quad 22 - 4 \quad 88 - 9$$

4. Обчисліть вирази.

12
34

$$42 - 5 = 30 + (12 - 5) =$$

$$12 = 10 + 2$$

$$67 - 8 \quad 95 - 9 \quad 72 - 5 \quad 24 - 6 \quad 34 - 7 \quad 61 - 3$$

4.5. Додавання і віднімання виду $56 + 20$, $56 - 20$

1. Як міркувала Софійка?

12
34

$56 + 20$
 $56 - 20$

$56 + 20 = (50 + 20) + 6 = 70 + 6 = 76$

$56 - 20 = (50 - 20) + 6 = 30 + 6 = 36$

5 0 + 6

5 0 + 6

2. Запишіть числа. Складіть з ними вирази та обчисліть їх. Зверніть увагу, що слово «десятки» скорочено записують «дес.», а «одиниці» – «од.»

12
34

4 дес.

2 дес. 9 од.

9 дес.

3 дес. 1 од.

1 дес.

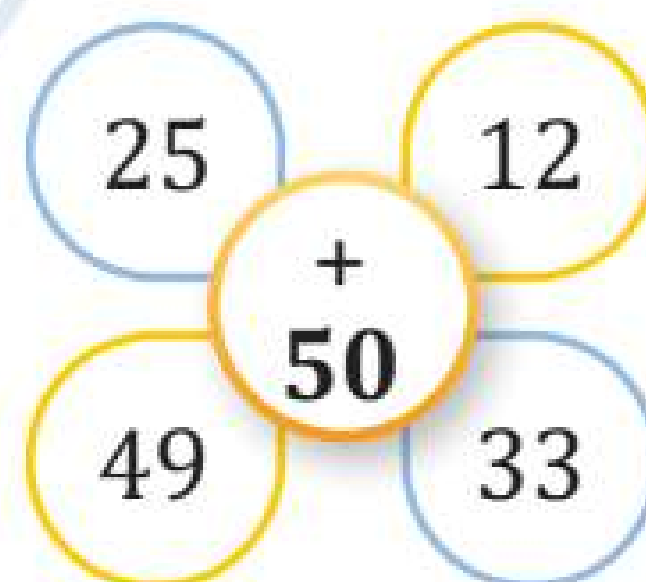
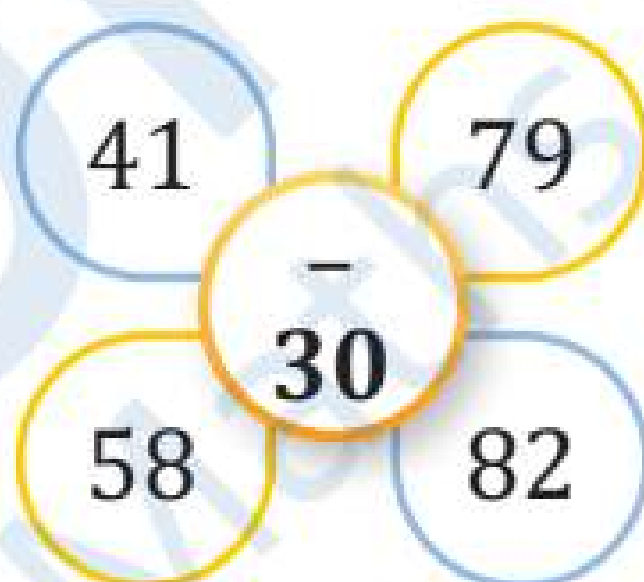
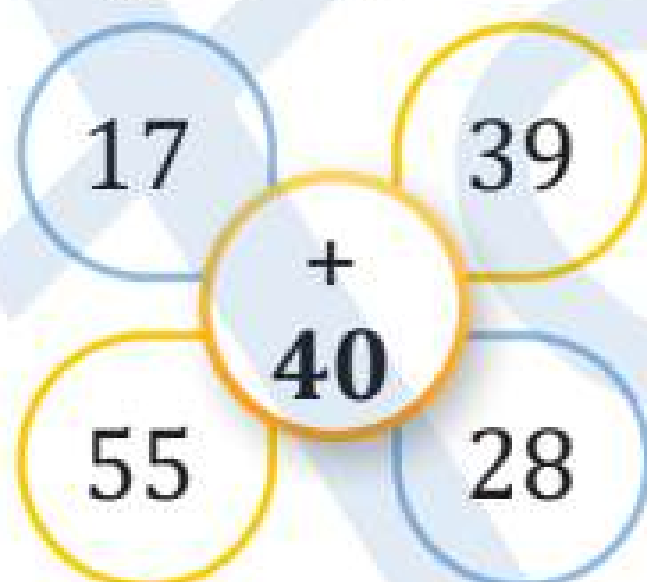
4 дес. 4 од.

6 дес.

8 дес. 7 од.

3. Запишіть вирази, знайдіть їх значення. Дайте відповіді на запитання.

12
34

а. Яка сума найбільша?

б. Яка різниця найменша?

4. Порівняйте вираз і число.

12
34

а. $12 + 20$ ☐ 32

в. $80 + 16$ ☐ 100

б. $73 - 40$ ☐ 34

г. $65 - 50$ ☐ 50

4.6. Складені задачі на зменшення числа на кілька одиниць

1. У школу привезли 8 баскетбольних м'ячів і 41 тенісний м'яч. Скільки футбольних м'ячів привезли у школу, якщо їх на 38 менше, ніж баскетбольних і тенісних м'ячів разом?

Т. – 41 м.
Б. – 8 м.
Ф. – ?,
на 38 м. менше, ніж

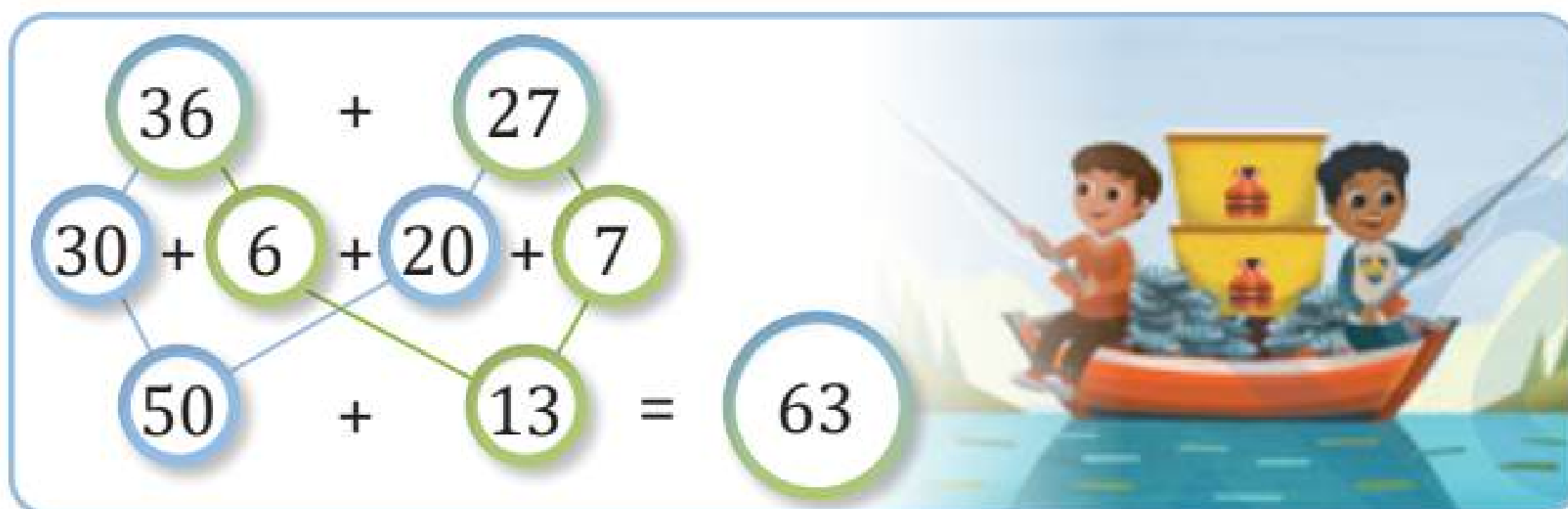
11
 $49 - 38$
 $41 + 8$

2 1
 $(41 + 8) - 38 = 11 \text{ (м.)}$

2. Складіть короткий запис. Розв'яжіть задачу.
- У Даринки на каналі 23 підписники, у Саміра – 38 підписників, а на Тетянчиному каналі підписників на 10 менше, ніж у Даринки та Саміра разом. Скільки підписників на каналі Тетянки?
3. Розв'яжіть задачі.
- а. Андрійко влучив у баскетбольне кільце 7 разів, Софійка – 5, а Оскар – на 3 рази менше, ніж Андрійко і Софійка разом. Скільки разів влучив у баскетбольне кільце Оскар?
- б. Змініть умову попередньої задачі, щоб у її розв'язанні останньою була дія додавання.

4.7. Додавання чисел порозрядно

1. Як обчислити, скільки всього риб зловили хлопці, якщо Самір спіймав 36 риб, а Оскар – 27 риб?

$$36 + 27 = 30 + 20 + 6 + 7 = 50 + 13 = 63 \text{ (р.)}$$

2. Знайдіть значення виразів, користуючись підказками, але зважайте на те, що вони «переплутані».

а. $34 + 18$ $50 + 10 + 8 + 7$ 91

б. $52 + 39$ $30 + 10 + 4 + 8$ 75

в. $58 + 17$ $50 + 30 + 2 + 9$ 52

Ключові слова

додавання
порозрядно

3. Усно розкладіть числа на розрядні доданки та знайдіть значення виразу.

Десятки
додаємо
до десятків,
одиниці –
до одиниць.

4. Знайдіть значення виразів.

а. $27 + 26$

г. $48 + 24$

ж. $35 + 29$

б. $65 + 17$

д. $49 + 23$

и. $77 + 14$

в. $59 + 12$

е. $18 + 18$

к. $39 + 16$

4.8. Віднімання чисел порозрядно

1. Дівчатка мають вирізати 53 деталі для гірлянди. 25 деталей вони уже вирізали. Скільки ще деталей залишилося вирізати?

$53 - 25 = 28$

$40 + 13 - 20 + 5 = 20 + 8 = 28$

Крок 1: подаємо зменшуване у вигляді суми зручних доданків (другий доданок – це 10 і одиниці зменшуваного). **Крок 2:** подаємо від'ємник у вигляді суми розрядних доданків. **Крок 3:** віднімаємо десятки; віднімаємо одиниці. **Крок 4:** додаємо одержані різниці.

2. Знайдіть значення виразів, користуючись підказками, але зважайте на те, що вони «переплутані».

а. $44 - 18$ $(50 - 30) + (12 - 9)$ **56**

б. $62 - 39$ $(60 - 10) + (15 - 9)$ **23**

в. $75 - 19$ $(30 - 10) + (14 - 8)$ **26**

Десятки віднімаємо від десятків, одиниці віднімаємо від одиниць.

3. Знайдіть значення виразів.

а. $95 - 17$

г. $34 - 15$

ж. $51 - 16$

б. $43 - 35$

д. $82 - 57$

и. $64 - 39$

в. $85 - 28$

е. $51 - 22$

к. $76 - 29$

4.9. Округлення чисел

1. До дверей із яким числом ближче котик?

12
34

5, 6, 7, 8, 9 – числа одиниць, які найближче до 40.
1, 2, 3, 4 – числа одиниць, які найближче до 30.

2. Доповніть числа до круглого числа.

12
34

а. $10 = 7 + \square$ в. $70 = 68 + \square$ д. $20 = 16 + \square$

б. $30 = 29 + \square$ г. $100 = 95 + \square$ е. $40 = 37 + \square$

3. Оберіть найближче кругле число.

12
34

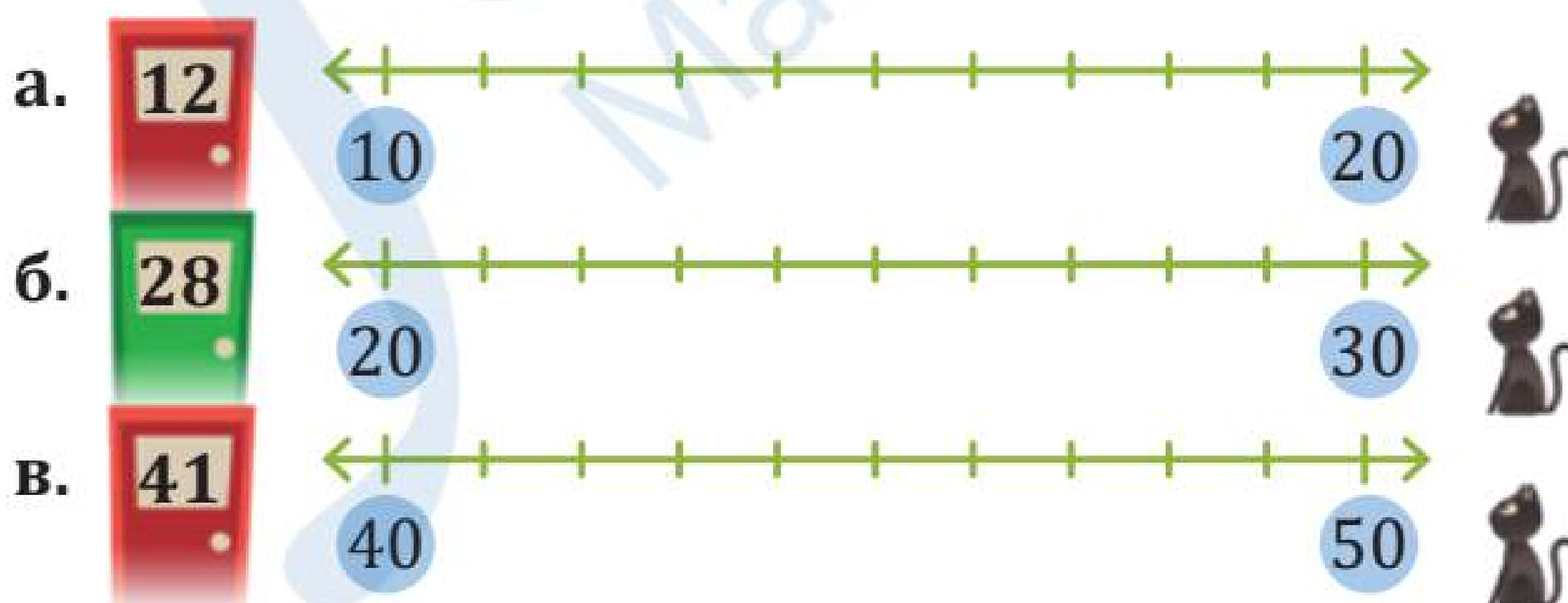
а. 6 10 / 20 / 30 в. 49 40 / 50 / 80

б. 57 40 / 50 / 60 г. 99 20 / 90 / 100

4. Визначте місце числа на числовому відрізку.

12
34

Назвіть найближче до нього кругле число.

4.10. Застосування способу округлення

1. Розгляньте, як міркували хлопці.

12
34

$$24 + 9 = ?$$

$$24 + 10 = 34 \quad 34 - 1 = 33$$

Я додав 10
замість 9, тому
віднімаю 1.

$$46 - 8 = ?$$

$$46 - 10 = 36 \quad 36 + 2 = 38$$

Я відняв 10
замість 8, тому
додаю 2.

Додавання і віднімання способом округлення: **Крок 1.** Замініть один із доданків або від'ємник найближчим круглим числом. **Крок 2.** Додайте або відніміть кругле число. **Крок 3.** Визначте, на скільки більше одиниць додали або відняли. **Крок 4.** Відніміть або додайте стільки ж одиниць.

2. Знайдіть значення виразів, застосовуючи спосіб округлення.

12
34

а. $46 + 7 = 46 + 10 - 3 =$

$32 + 9 \quad 65 + 9 \quad 28 + 5 \quad 87 + 6 \quad 39 + 8 \quad 56 + 5$

б. $82 - 8 = 82 - 10 + 2 =$

$54 - 9 \quad 23 - 6 \quad 41 - 6 \quad 84 - 8 \quad 92 - 7 \quad 31 - 9$

3. Виконайте додавання і віднімання чисел способом округлення.

12
34

а. $36 + 17 = 36 + 20 - 3 =$

$52 + 39 \quad 65 + 6 \quad 24 + 18 \quad 41 + 36 \quad 73 + 29 \quad 35 + 37$

б. $32 - 19 = 32 - 20 + 1 =$

$93 - 48 \quad 54 - 27 \quad 82 - 35 \quad 63 - 46 \quad 71 - 59$

4.11. Додавання і віднімання частинами. Застосовуємо різні прийоми обчислення

1. Який спосіб обчислення для вас найзручніший?

12
34

Порозрядно	Частинами	Округлення
 $\begin{array}{r} 56 + 28 = \\ \underline{50 + 6} \quad \underline{20 + 8} \end{array}$	$\begin{array}{r} 56 + 28 = \\ \underline{20 + 8} \end{array}$	 $56 + 28 =$

$$56 + 39 = (56 + 30) + 9 = 86 + 9 = 95$$

$$\begin{array}{r} 30 + 9 \\ \hline 39 \end{array}$$

$$75 - 47 = (75 - 40) - 7 = 35 - 7 = 28$$

$$\begin{array}{r} 40 + 7 \\ \hline 47 \end{array}$$

2. Виконайте обчислення різними способами, користуючись схемами.

12
34

а. $48 + 35 = (\square\square + \square\square) + (\square + \square) =$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square\square \\ \hline 48 + 35 \end{array}$$

$$48 + 35 = (\square\square + \square\square) + \square =$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \hline 48 + 35 \end{array}$$

$$48 + 35 = (\square\square + \square\square) - \square =$$

б. $92 - 57 = (\square\square - \square\square) + (\square\square - \square) =$

$$\begin{array}{r} \square\square - \square\square \\ \hline 92 - 57 \end{array}$$

$$92 - 57 = (\square\square - \square\square) - \square =$$

$$\begin{array}{r} \square\square - \square \\ \hline 92 - 57 \end{array}$$

$$92 - 57 = (\square\square - \square\square) + \square =$$

$$26 + 19$$

$$54 + 38$$

$$75 + 27$$

$$44 - 28$$

$$31 - 14$$

$$96 - 38$$

4.12. Вирази зі змінною

Скільки лайків набере відео? Як знайти значення виразів, якщо у виразі «буква»?

Якщо ще
9 хлопчиків 👍
поставлять?

Якщо
ще 15 👍
поставлять?

14 👍

Якщо ще
6 дівчаток 👍
поставлять?

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

не змінюється $\leftarrow$ $\begin{matrix} 14 + 6 \\ 14 + 9 \\ 14 + 15 \end{matrix}$ $\rightarrow$ змінюється $14 + a$

Якщо вираз містить букву, він називається **буквеним виразом**. Буквою позначено змінну, тому можна називати такий вираз – **виразом зі змінною**.

Можна записати так:

$14 + a$, якщо $a = 6$; $a = 9$; $a = 15$. a – змінна

Якщо $a = 6$, то $14 + a = 14 + 6 = 20$.

Якщо $a = 9$, то $14 + a = 14 + 9 = 23$.

Якщо $a = 15$, то $14 + a = 14 + 15 = 29$.

1. Назвіть числа, які можна підставити замість змінної a у виразі $12 - a$.

$$a = 10$$

$$a = 5$$

$$a = 13$$

$$a = 11$$

2. При якому значенні змінної d сума $36 + d$ буде найбільшою?

$$d = 12$$

$$d = 4$$

$$d = 37$$

3. Знайдіть значення виразів зі змінною x .

- У Тетянки є 48 грн. Скільки грошей у неї залишиться, якщо вона купить один подарунок? Скористайтесь виразом $48 - x =$

45 грн

30 грн

22 грн

а. Якщо $x = 45$, то $48 - x = 48 - 45 =$

б. Якщо $x = 30$, то $48 - x =$

в. Якщо $x = 22$, то

4. Знайдіть значення виразу зі змінною: $y + 52$, якщо $y = 10$; $y = 18$; $y = 29$.

5. Доповніть таблицю.

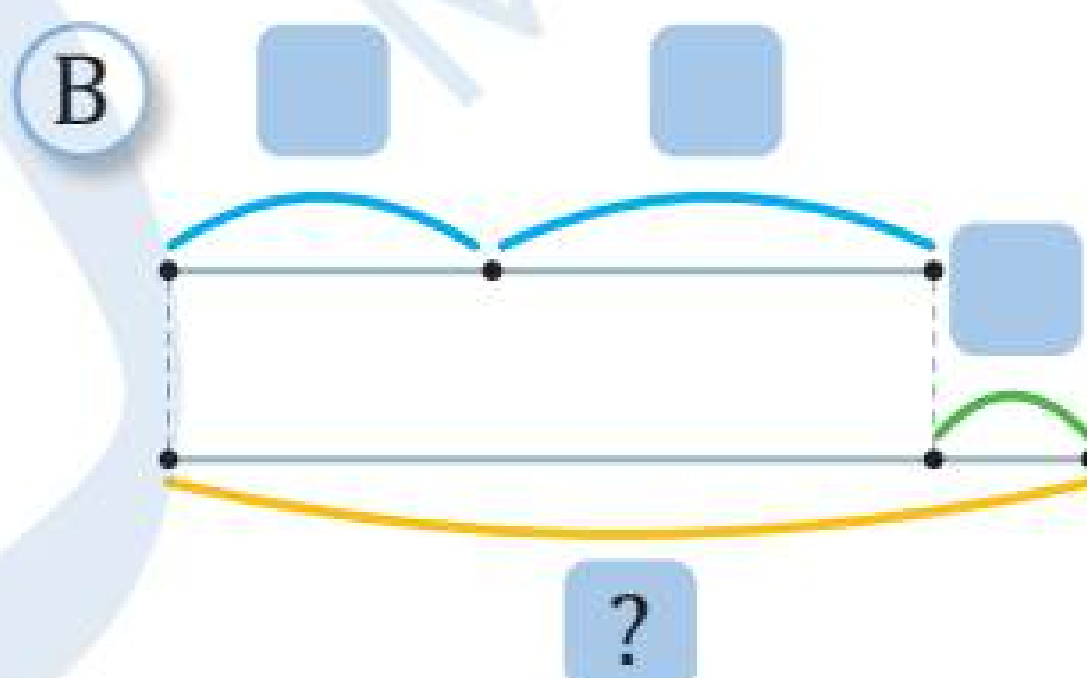
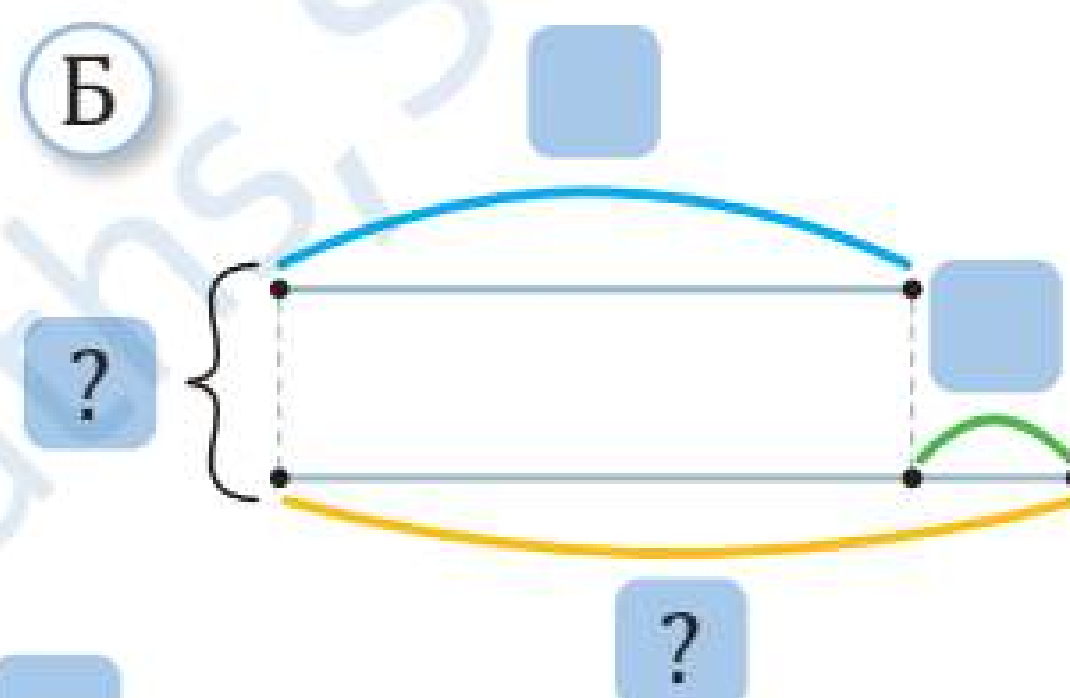
k	10	16	23	51	85
$k - 7$					
$100 - k$					

1. Доберіть задачі до поданих схем. Розв'яжіть одну задачу на вибір.

1 Андрійко вирізав 5 сніжинок, Міка – 9, а Славко – на 3 сніжинки більше, ніж Міка й Андрійко разом. Скільки сніжинок вирізав Славко?

2 На уроці фізкультури Оскар забив у ворота 5 голів, Міка – на 1 гол більше. Скільки голів забили обоє дітей разом?

3 У Тетянки було 7 наліпок з квітами і 4 – з тваринами. Вона дала однокласнику 5 наліпок. Скільки наліпок залишилося у дівчинки?

Перевірте себе

2. Доберіть вираз, який є розв'язанням задачі.
Знайдіть його значення.

У Саміра було 45 грн. Він купив соломку за 30 грн та печиво за 12 грн. Скільки гривень залишилося у хлопчика?

а. $45 + (30 + 12) =$

в. $45 - (30 + 12) =$

б. $45 + (30 - 12) =$

г. $45 - (30 - 12) =$

3. Знайдіть значення виразів зручним способом.

а. $37 + 19 =$

г. $65 - 27 =$

ж. $16 + 18 =$

б. $24 - 8 =$

д. $52 - 33 =$

и. $44 + 39 =$

в. $43 + 28 =$

е. $96 - 37 =$

к. $58 + 24 =$

4. Доповніть таблицю.

a	13	25	30	57	65	79	81
$a + 9$							
$93 - a$							
$a - (12 - 8)$							

5. Запишіть числа у порядку зростання.

1 дес. 3 од.

7 дес.

9 од.

4 дес. 9 од.

7 од.

5 дес. 3 од.

5

5.1. Многокутники

Яку форму мають дорожні знаки?

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

коло

трикутник

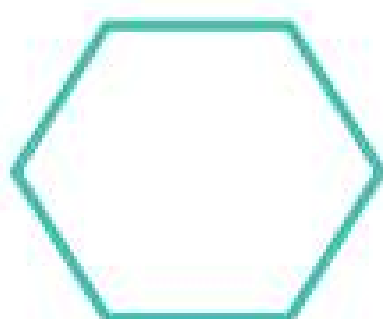
квадрат

прямокутник

п'ятикутник

шестикутник

вершина

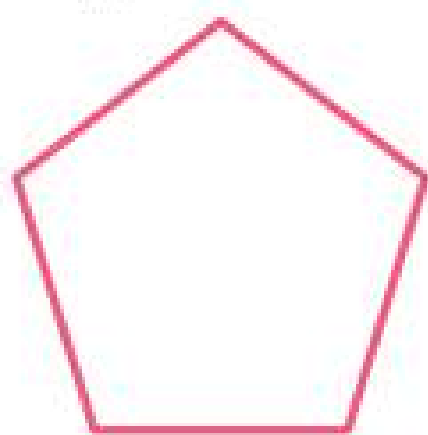
восьмикутник

сторона

багатокутник,
або
многокутник

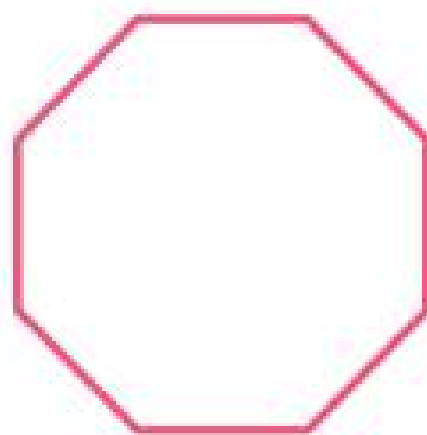
1. Як називаються фігури? Оберіть правильну відповідь.

а.

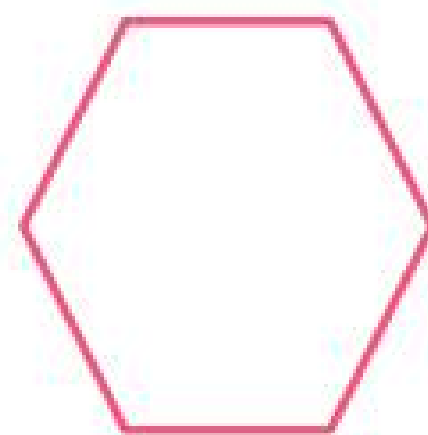
п'ятикутник
шестикутник

б.

восьмикутник
шестикутник

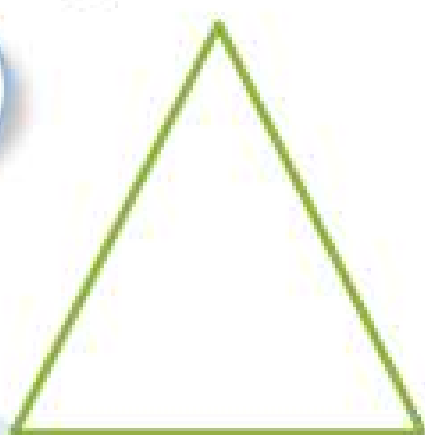
в.

шестикутник
квадрат

2. Назвіть фігури з однаковою кількістю вершин і сторін.

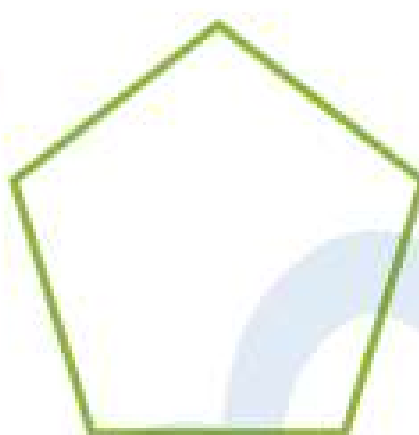
1

А

2

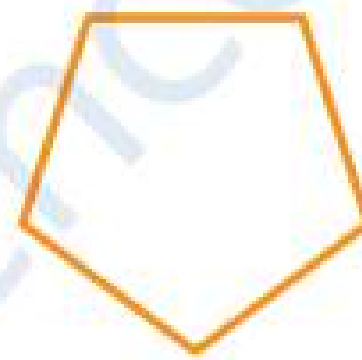
Б

3

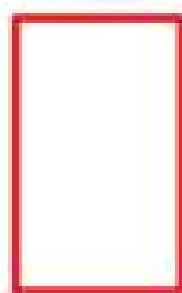
В

3. Із наведених фігур оберіть і накресліть у зошиті фігури, які мають:

а. 4 сторони

А

Б

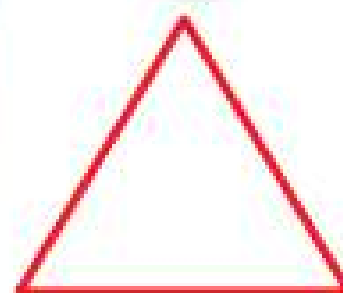

В

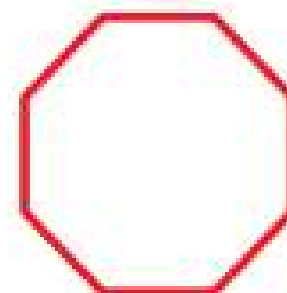

б. 5 вершин

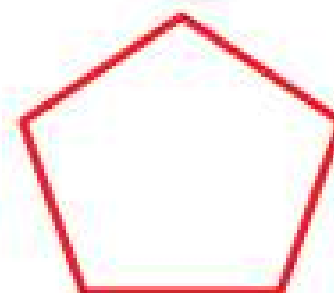
А

Б

В

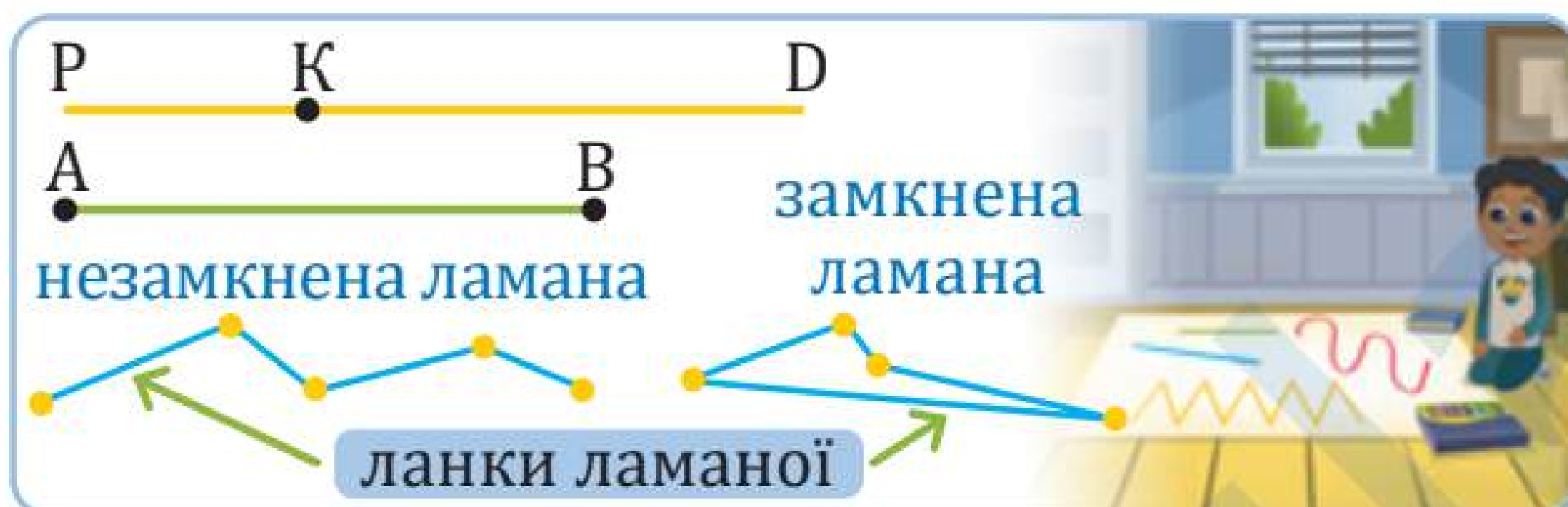

Ключові слова

багатокутники, багатокутники
сторона, вершина

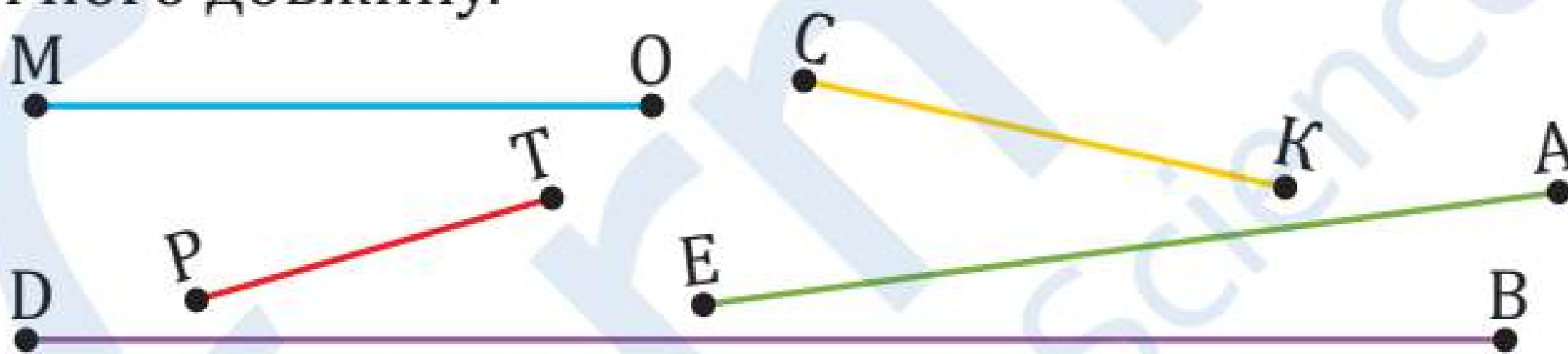
5.2. Відрізок. Ламана

1. Що зробити Оскару, щоб перетворити частину прямої на два промені? На відрізок?

Відрізок – частина прямої, обмежена двома точками.

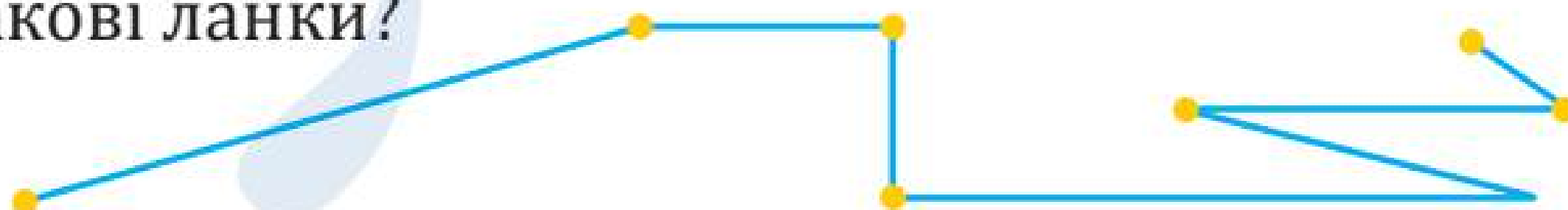
2. Виміряйте довжини відрізків. Назвіть відрізок і його довжину.

3. Побудуйте відрізки, назвіть їх та позначте довжини.

- а. відрізок довжиною 6 см.
- б. відрізок на 1 см довший, ніж перший.
- в. відрізок на 3 см коротший, ніж другий.

4. Зі скількох ланок складається ламана? Виміряйте довжину кожної ланки. Назвіть довжину найкоротшої та найдовшої ланки. Якої довжини однакові ланки?

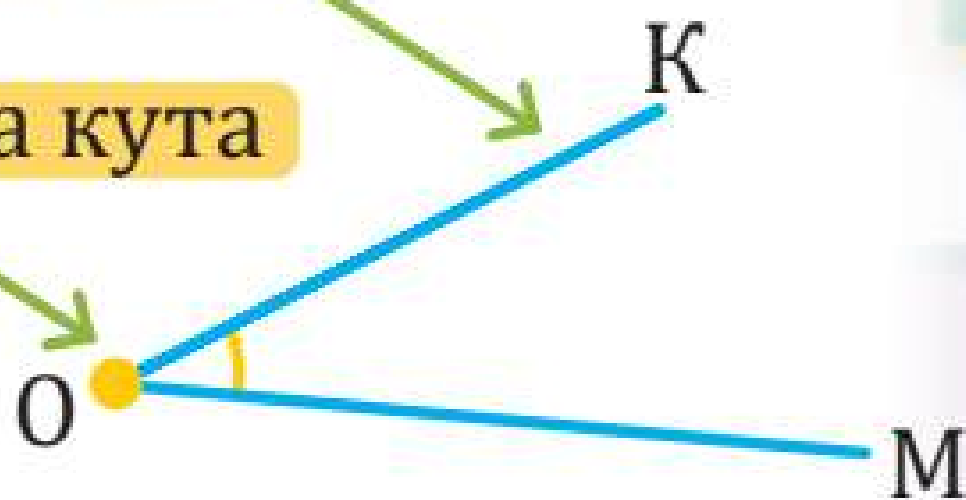
5.3. Кут

1. Скільки кутів на малюнку Тетянки?

сторона кута

вершина кута

Кут – це геометрична фігура, утворена двома променями, що виходять із однієї точки.
Кут позначається $\angle O$ або $\angle KOM$.

2. Назвіть об'єкти, які мають кути.

а.

б.

в.

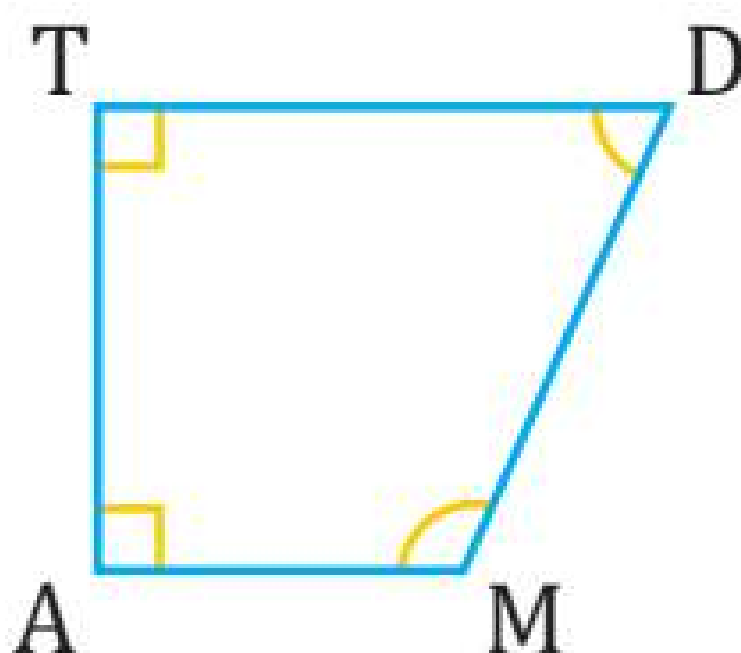
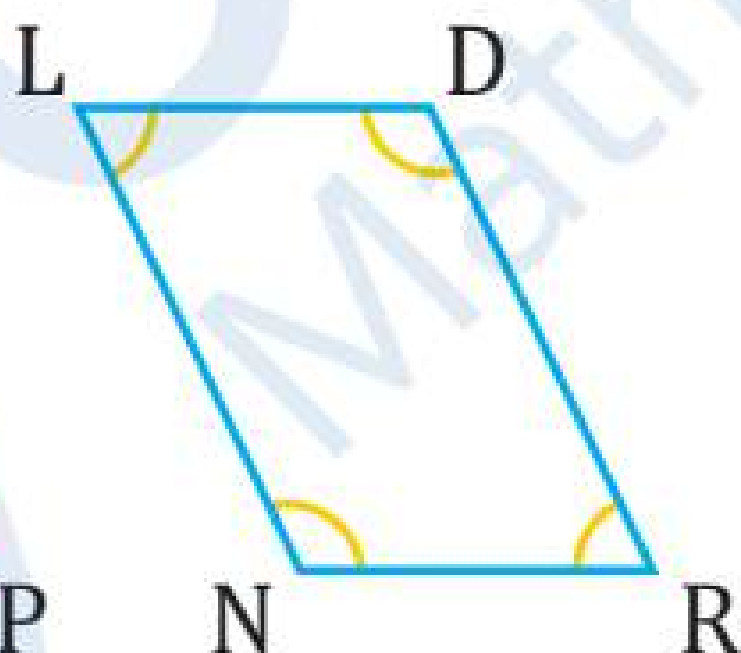
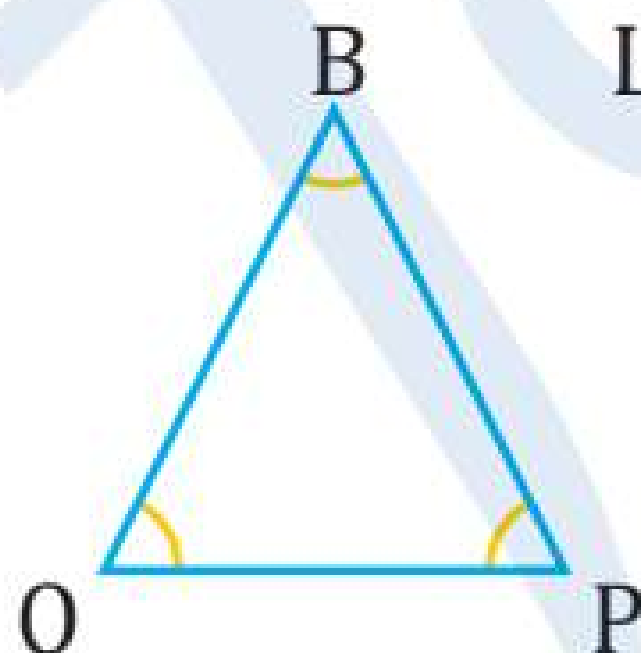
г.

д.

3. Розгляньте багатокутники. Назвіть сторони, вершини та кути.

4. Накресліть 2 кути та дайте їм назву. Креслити починайте з точки, яка буде вершиною кута. Від вершини проведіть два промені.

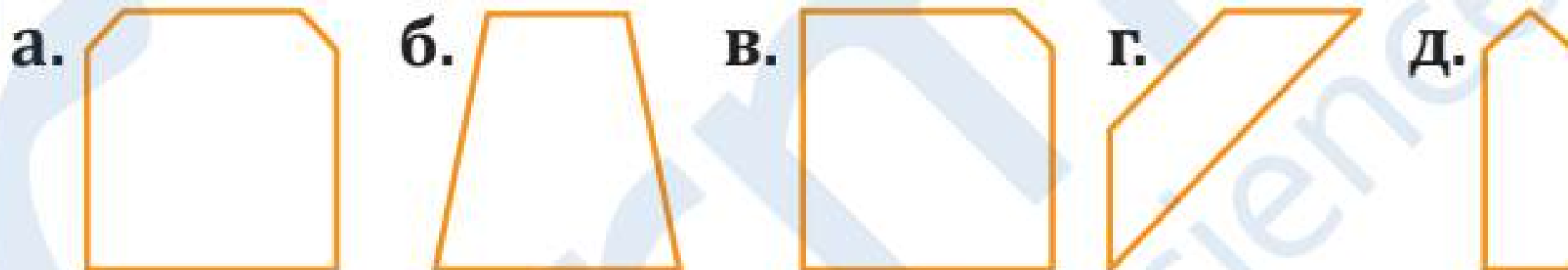
5.4. Прямий кут

1. Допоможіть Оскару назвати об'єкти у класі, які мають прямі кути.

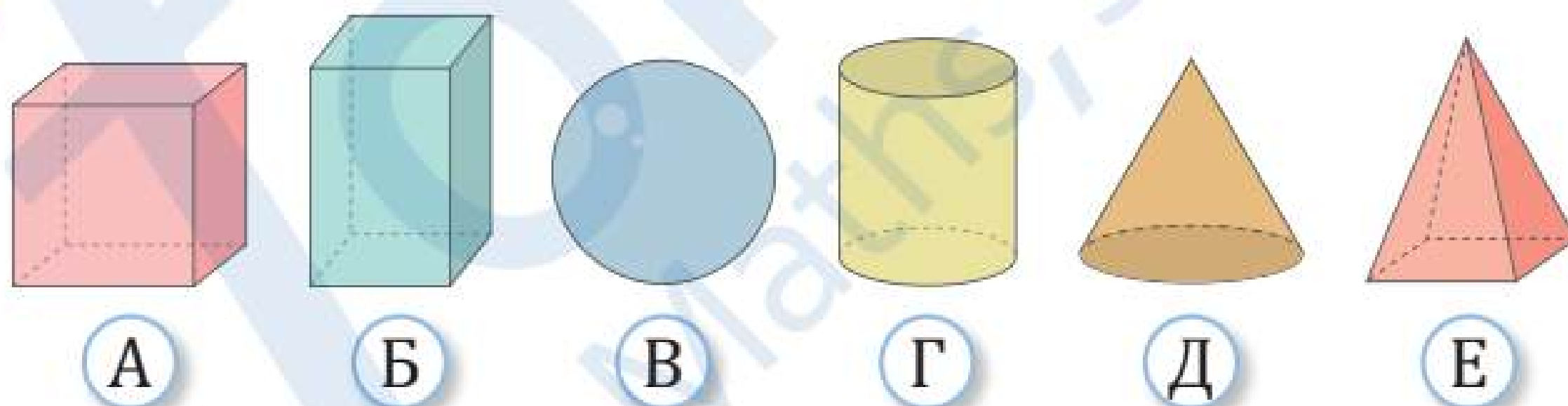

Для побудови прямих кутів використовуємо інструмент, який має назву **косинець**.

2. Назвіть фігури, у яких є прямий кут.

3. Яким фігурам відповідають вказані ознаки?

Має прямий кут

Не має прямого кута

4. Накресліть у зошиті геометричні фігури.

а. Прямий кут.

б. Трикутник, що має прямий кут.

5.5. Види кутів

1. Чи всі кути на літерах прямі?

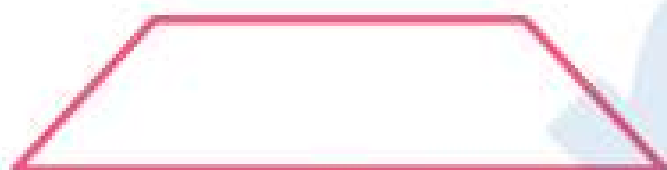

Кут, менший за прямий, називається **гострим**.
Кут, більший за прямий, називається **тупим кутом**.

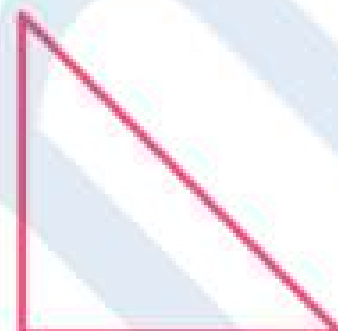
2. Установіть відповідність.

1

2

3

4

- а. Ця фігура має 1 прямий кут і 2 гострих.
- б. Ця фігура має лише тупі кути.
- в. Ця фігура має 3 прямі та 2 тупі кути.
- г. Ця фігура має 2 гострі та 2 тупі кути.

3. Якого виду кути утворюють стрілки годинників?

а.

б.

в.

г.

4. Накресліть у зошиті три кути: гострий, тупий і прямий. Назвіть їх. Креслити починайте від точки – вершини кута.

5.6. Прямокутник

1. Що спільного у фігур, які обрала Міка?

Міка відібрала фігури, у яких:

- 4 сторони, 4 кути, 4 вершини;
- протилежні сторони однакові;
- усі кути прямі.

К М
Р Н

Прямокутник

2. Назвіть усі прямокутники. Обґрунтуйте свою думку.

а.

б.

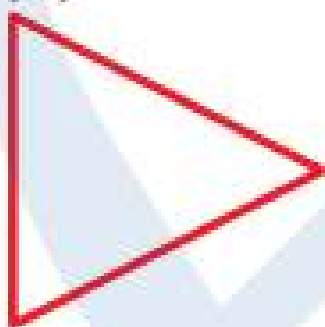
в.

г.

д.

е.

ж.

и.

к.

3. Виміряйте довжини сторін усіх прямокутників.

а.

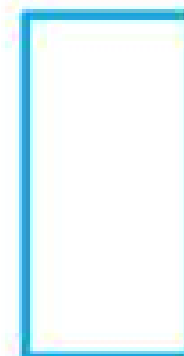
б.

в.

г.

4. Побудуйте прямокутники:

а. ABCD зі сторонами 5 см і 3 см;

б. МОКТ зі сторонами, які на 2 см менші, ніж у прямокутника ABCD.

5.7. Квадрат

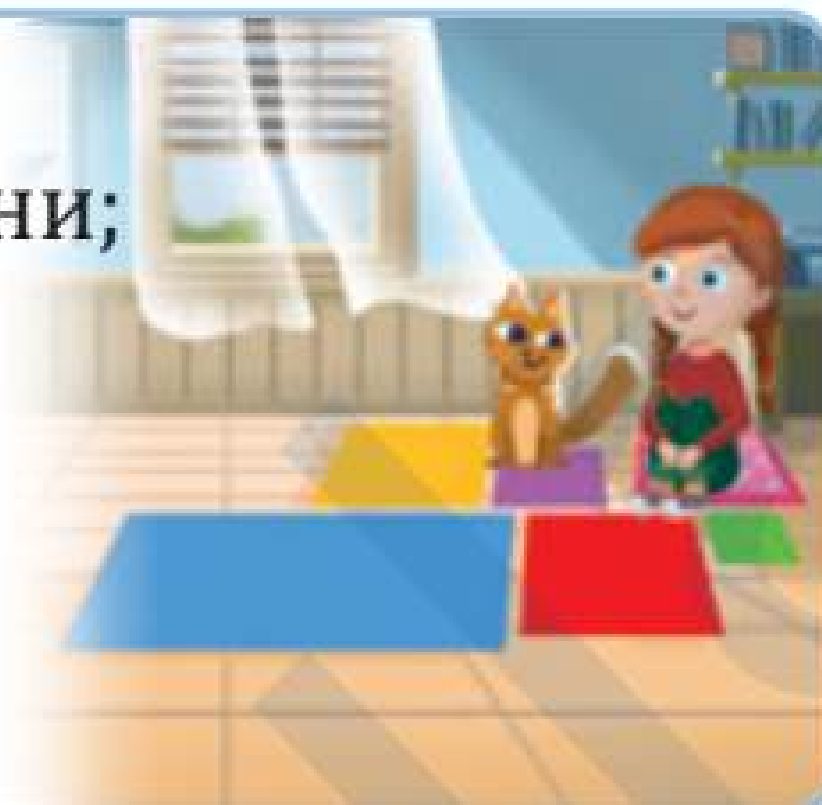
1. Що спільного у фігур, які розглядає Софійка?

 Чим вони відрізняються?

У червоного прямокутника:

- 4 сторони, 4 кути, 4 вершини;
- усі сторони однакові;
- усі кути прямі.

Квадрат

Квадрат – це прямокутник,
у якого всі сторони рівні.

Кожний квадрат – це прямокутник,
але не кожний прямокутник – це квадрат.

2. Скільки серед зображених фігур прямокутників? Які з них є квадратами. Назвіть їх.

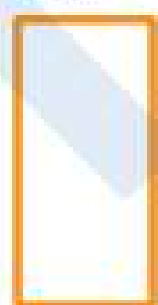
а.

б.

в.

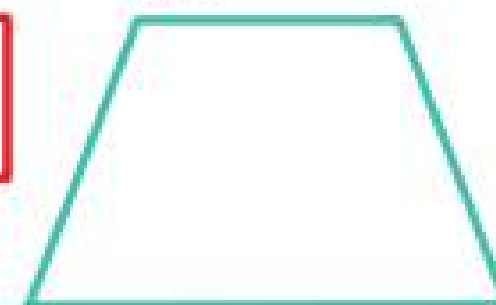
г.

д.

е.

3. Відшукайте довкола себе предмети, які мають квадратну і прямокутну форми. Називайте їх по черзі. Хто назве більше?

4. Знайдіть значення виразів зручним способом.

12
34

а. $34 + 9$

г. $83 - 9$

ж. $27 + 25$

б. $57 + 5$

д. $75 + 8$

и. $83 - 58$

в. $21 - 6$

е. $61 - 4$

к. $76 + 19$

5.8. Периметр многокутника

Як визначити довжину стрічок для оформлення фоторамок?

Яка довжина зеленої стрічки? А рожевої? Синьої?

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Периметр – це сума довжин усіх сторін фігури. Позначається латинською літерою **P**.

Тетянка лінійкою виміряла довжину сторін кожної фігури і додала:

$$P_1 = 10 \text{ см} + 15 \text{ см} + 10 \text{ см} + 15 \text{ см} = 50 \text{ см} - \text{зелена};$$

$$P_2 = 10 \text{ см} + 12 \text{ см} + 10 \text{ см} + 10 \text{ см} + 12 \text{ см} + 10 \text{ см} = 64 \text{ см} - \text{рожева};$$

$$P_3 = 15 \text{ см} + 15 \text{ см} + 15 \text{ см} + 15 \text{ см} = 60 \text{ см} - \text{синя}.$$

Щоб знайти периметр многокутника, потрібно додати довжини всіх його сторін.

1. Знайдіть периметр кожної фігури.

а.

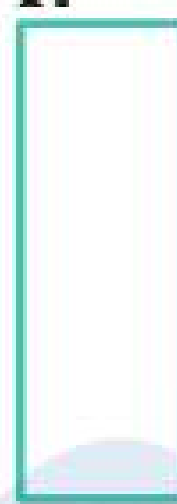
б.

в.

г.

2. Перевірте, чи правильно знайдений периметр фігур. Виправте помилки.

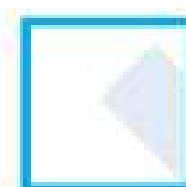

а.

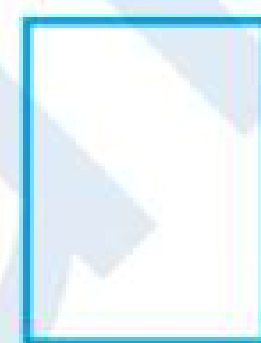
$$P_1 = 18 \text{ см}$$

б.

$$P_2 = 2 \text{ см}$$

в.

$$P_3 = 10 \text{ см}$$

3. Розв'яжіть задачу.

Софійка допомагає майструвати прямокутну огорожу для мурашника, яка має довжину 4 м, а ширину – 3 м. Знайдіть суму довжин усіх сторін огорожі.

4. Розв'яжіть задачу.

Знайдіть довжину дроту, який використали для огородження грядки з помідорами.

3 м

7 м

Ключові слова

периметр P , сума довжин

5.9. Коло і круг

1. Яку форму має колесо? А годинник? Що відмінного, що спільного в цих фігур?

Коло

Круг

Коло і круг:

- не мають кутів;
- не мають вершин;
- не мають сторін.

Коло. Круг

Частина площини, обмежена колом, називається **кругом**. **Коло** – це лінія, яка є межею круга.

2. Назвіть об'єкти, які мають форму круга.

а.

б.

в.

г.

д.

е.

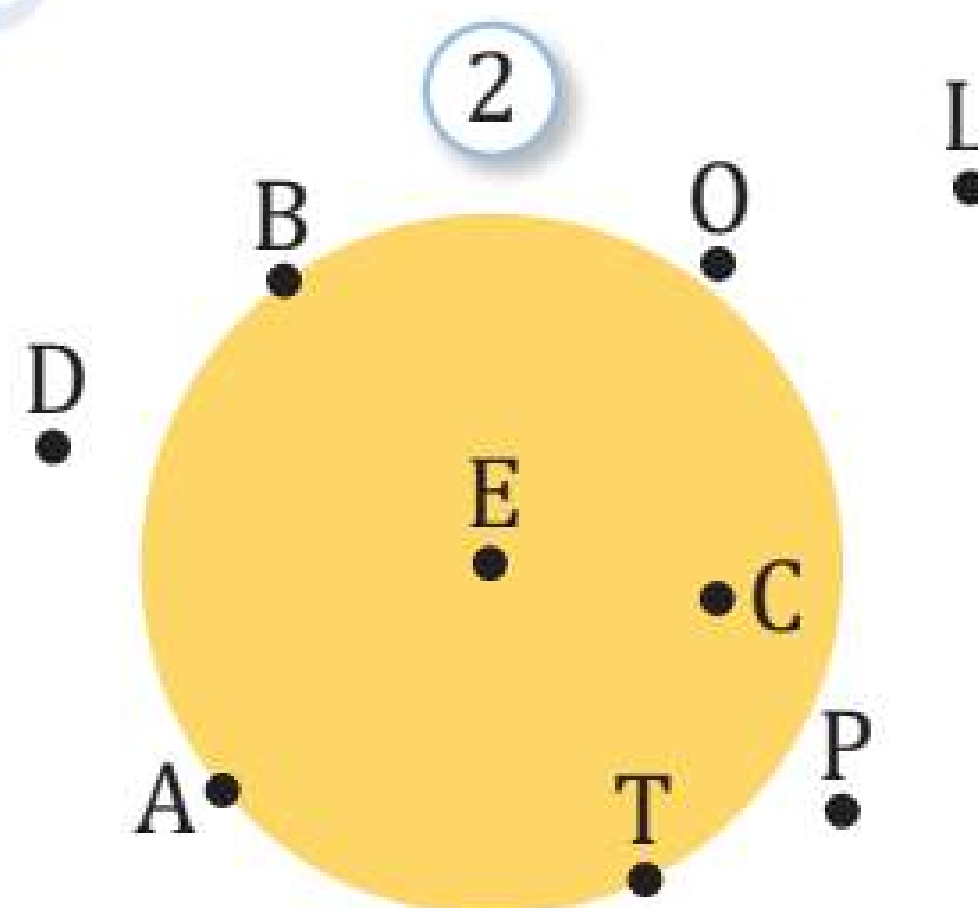
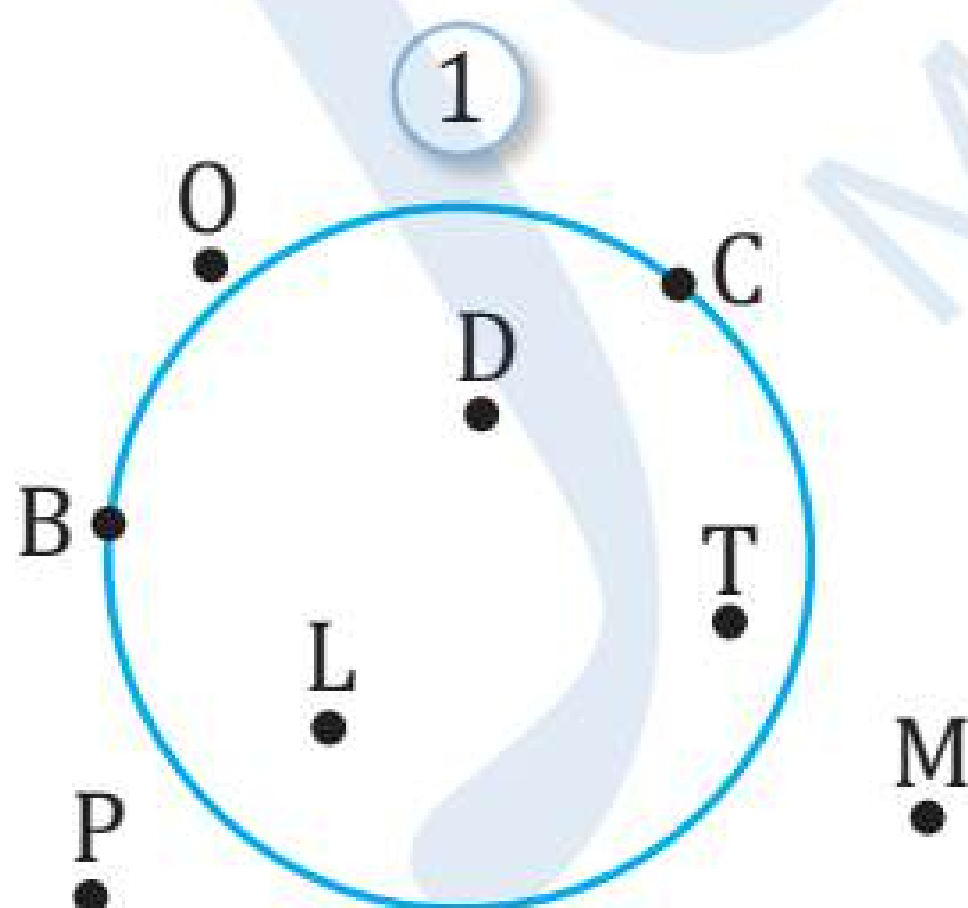

3. Розгляньте малюнки. Назвіть зображені фігури.

а. Назвіть усі точки на колі та за межами кола.

б. Назвіть усі точки на крузі та за межами круга.

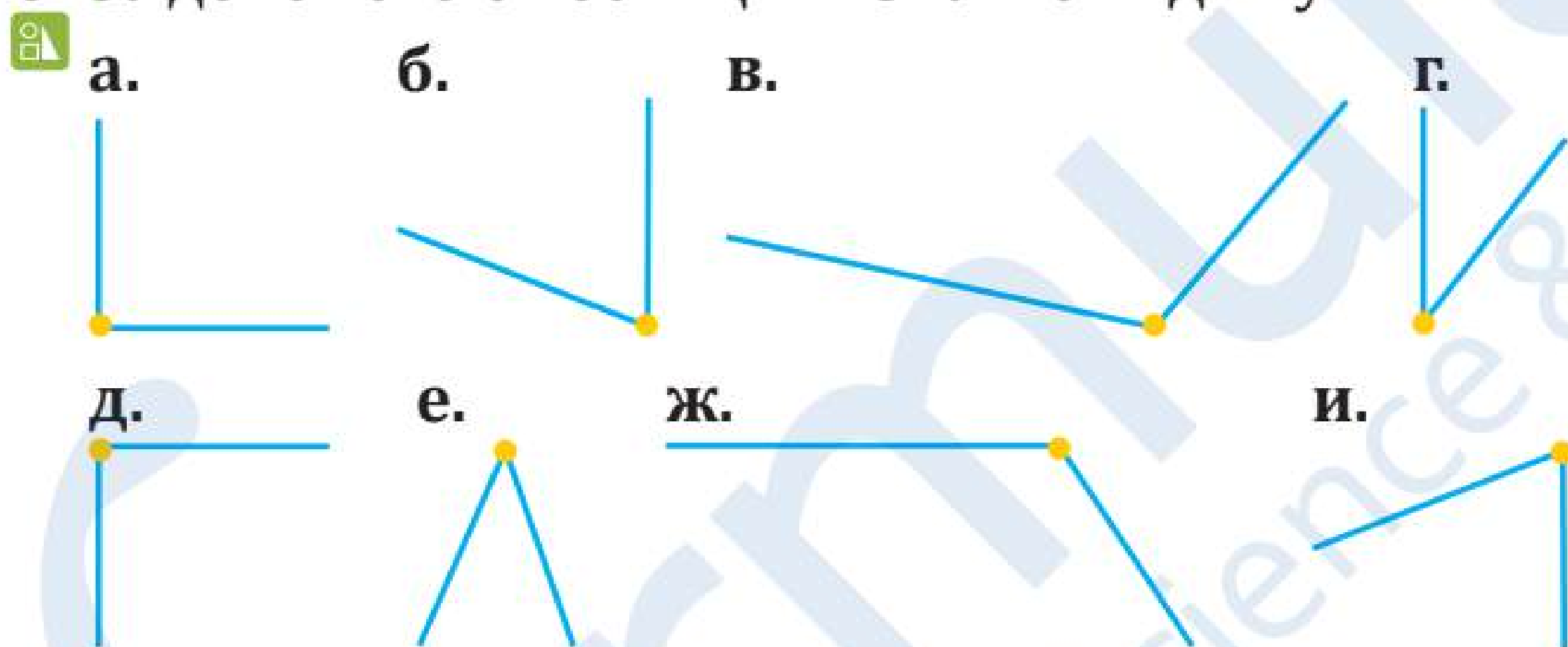

4. Назвіть предмети, які мають форму кола, круга.
 Називайте їх по черзі. Хто назве більше?

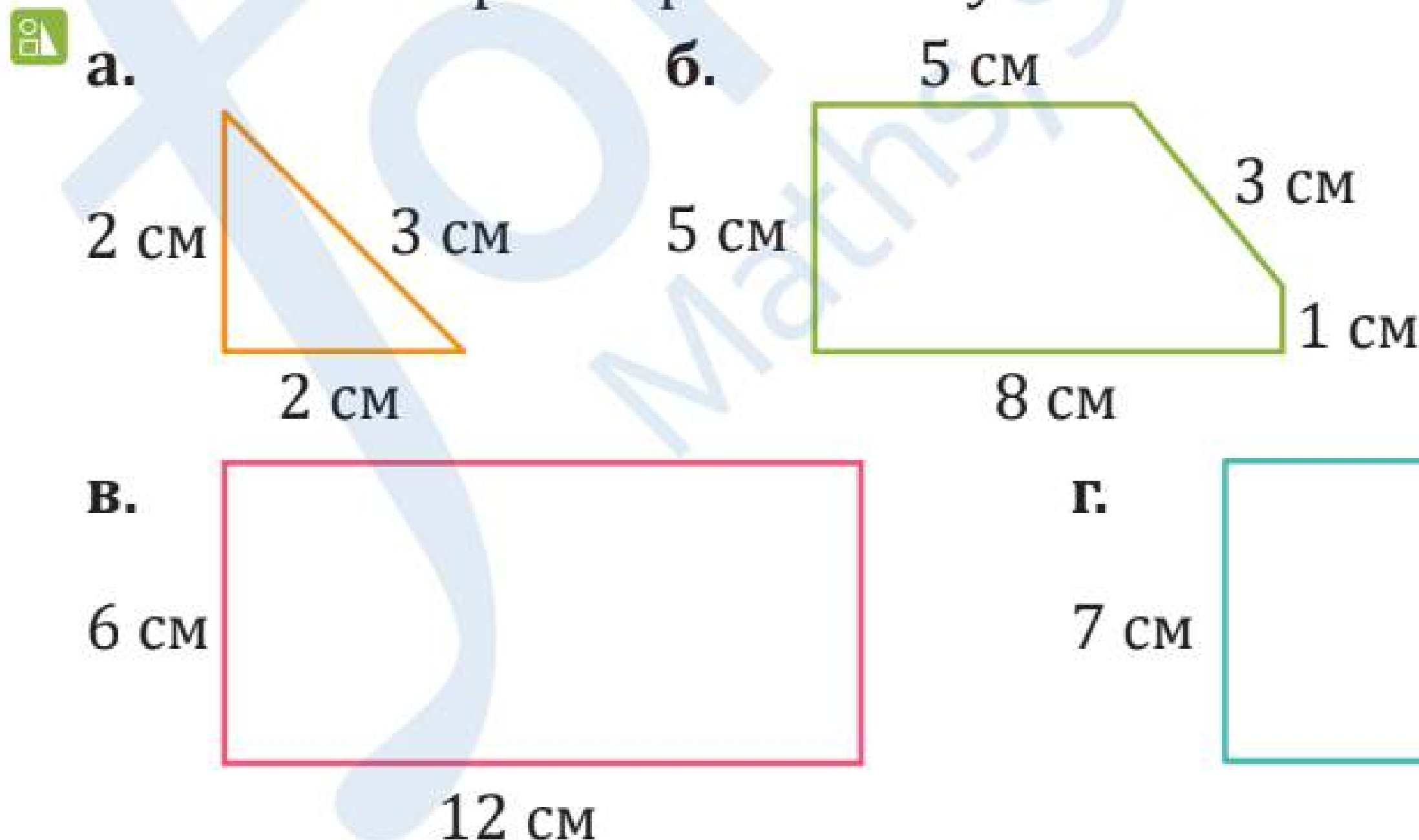
5. Змодельуйте коло за допомогою предметів, що мають круглу форму. Яку фігуру ви накреслили? Виріжте по накресленому контуру. Яку фігуру отримали?

6. За допомогою косинця визначте види кутів.

7. Обчисліть периметри многокутників.

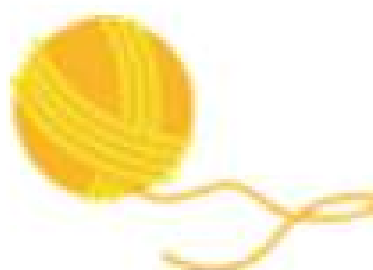
Вимірювання периметра класу та периметра своєї кімнати.

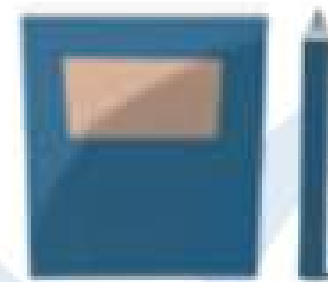
сантиметрова
стрічка

лінійка

нитка

зошит
і ручка

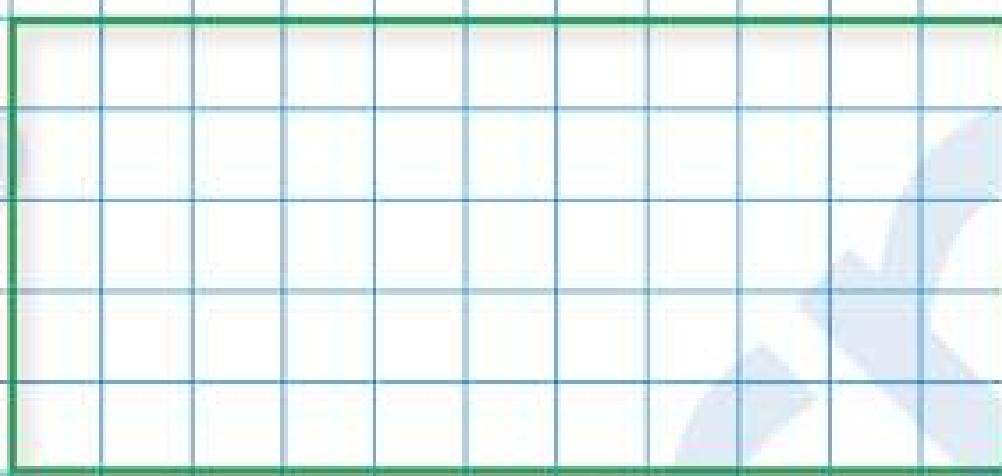
1. Сьогодні ви потренуєтеся вимірювати довжини великих об'єктів та обчислювати їх периметр.
2. Найчастіше стіни приміщення утворюють прямокутник або квадрат. Ви дізнаєтеся, якої форми ваш клас і кімната, коли виміряєте довжину і ширину.
3. Спочатку згадайте, що таке периметр, і як його знайти.
4. Виміряйте відстань від кута до кута двох суміжних стін сантиметровою стрічкою. Пригадайте, що у прямокутника протилежні сторони рівні. У квадрата всі сторони рівні.
5. Запишіть результати вимірювань.
6. Обчисліть периметр, результати запишіть.
7. Якщо у вас немає сантиметрової стрічки вдома, то використовуйте нитку, зробивши відрізок, відповідний відстані від кута до

Мій проєкт

кута приміщення, і виміряйте його довжину за допомогою лінійки.

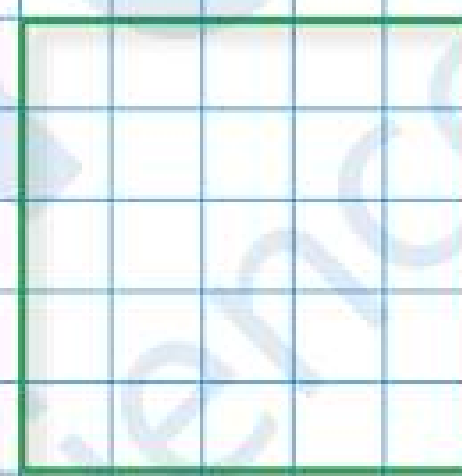
8. Зробіть припущення, на скільки буде відрізнятися периметр класу і периметр кімнати вдома. Після вимірювання та обчислення порівняйте результат із вашим припущенням.
9. Обговоріть з однокласниками та однокласницями, коли може знадобитися вміння вимірювати довжини і знаходити периметр.

а.

$P_1 =$

б.

$P_2 =$

6

6.1. Година, хвилина, секунда – одиниці вимірювання часу

Кому потрібно більше часу?

Мені потрібна 1 секунда,
щоб згорнути книгу,
а потім підемо гратися.

Мені потрібна
1 хвилина, щоб
зав'язати шнурки.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Для вимірювання часу ми використовуємо
секунди, хвилини та години.

близько
секунди

близько
хвилини

близько
години

В одній хвилині
60 секунд.

В одній годині
60 хвилин.

1. Скільки часу займає кожна дія? Установіть відповідність.

А

Б

В

Г

Д

1 близько секунди

2 близько хвилини

3 близько години

2. У яких одиницях ви будете вимірювати час? Оберіть відповідь. Поясніть свою думку.

а.

б.

година / хвилина / секунда

в.

г.

година / хвилина / секунда

Ключові слова

година, хвилина, секунда

6.2. Визначення часу за різними видами годинників

1. Міка прийшла на вокзал на 30 хв раніше, щоб зустріти потяг з Дніпра. Чи вчасно прибув потяг сполученням Київ – Одеса, якщо триває друга половина доби?

настінний годинник

годинникова
стрілка

хвилинна
стрілка

Відстань між двома числами **хвилинна** стрілка долає за **5 хвилин**, а **годинна** – за **1 годину**.

2. Визначте, який час показує кожен годинник.

а.

в.

б.

г.

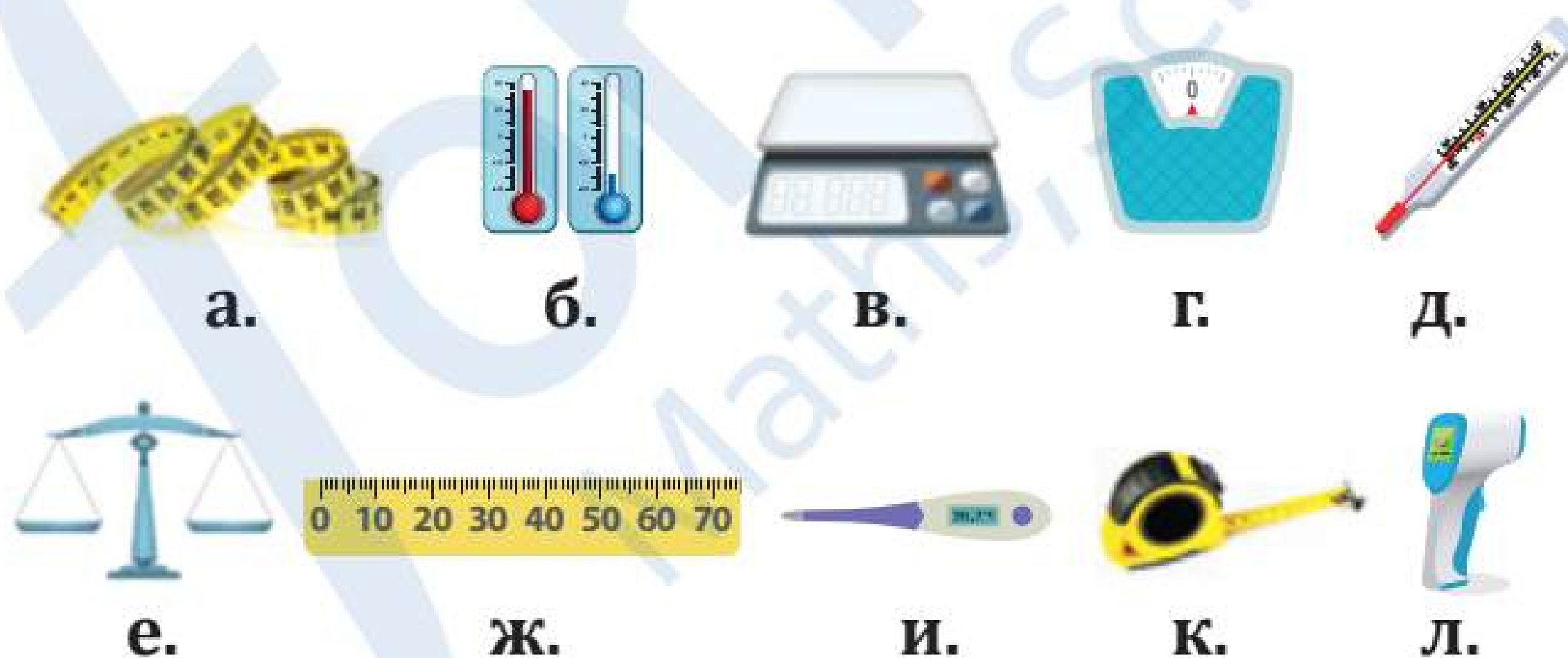
6.3. Температура

1. Як Софійці дізнатися, яка сьогодні температура повітря?

Основна одиниця вимірювання температури – градуси Цельсія ($^{\circ}\text{C}$).

2. Оберіть прилади, за допомогою яких можна виміряти температуру тіла.

3. Розв'яжіть задачу.

На скільки градусів температура води у ванній стала нижчою, якщо спочатку вона була 45°C , а після додавання холодної води стала 37°C ?

6.4. Гривні й копійки – українські грошові одиниці

1. Яка вартість кольорових олівців?

монети

банкноти

80 грн 3 грн 7 грн

35 грн 5 грн 90 грн

50 коп. 50 коп. 50 коп.

Українські монети називаються **копійки**, а банкноти – **гривні**.

2. Установіть відповідність.

А Б В Г Д

5 грн 10 грн 100 грн 50 грн 10 коп.

3. Обчисліть, якою буде вартість покупок.

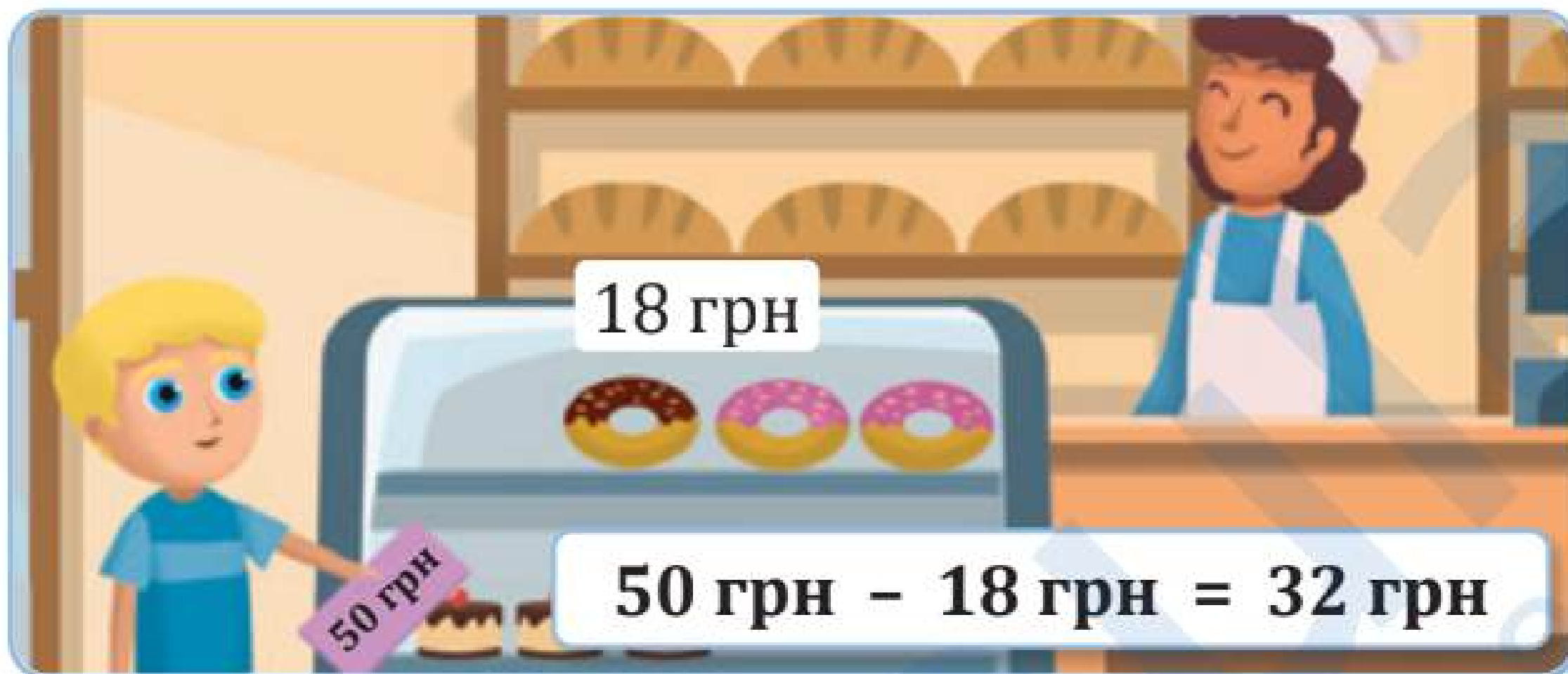
а. б.

80 грн 7 грн 50 коп.

5 грн 3 грн 50 коп.

6.5. Знаходимо решту

1. Андрійко хоче купити один пончик, який коштує 18 грн. Яку решту він отримає, якщо в нього є 50 грн?

Щоб дізнатися, яка буде решта, треба виконати дію **віднімання**.

2. Яку решту отримаємо після покупки? Запишіть та знайдіть значення виразів.

а. Я даю **20 грн**, щоб купити

б. Я даю **50 грн**, щоб купити

в. Я даю **50 грн**, щоб купити

3. Знайдіть значення виразів.

а. $85 \text{ грн} - 22 \text{ грн}$

в. $45 \text{ грн} - 17 \text{ грн}$

б. $70 \text{ коп.} - 10 \text{ коп.}$

г. $50 \text{ коп.} - 30 \text{ коп.}$

6.6. Половина. Поділ навпіл

1. На скільки частин поділено пиріг?

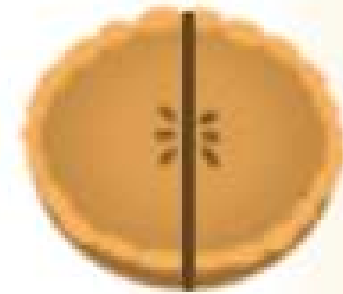

половина

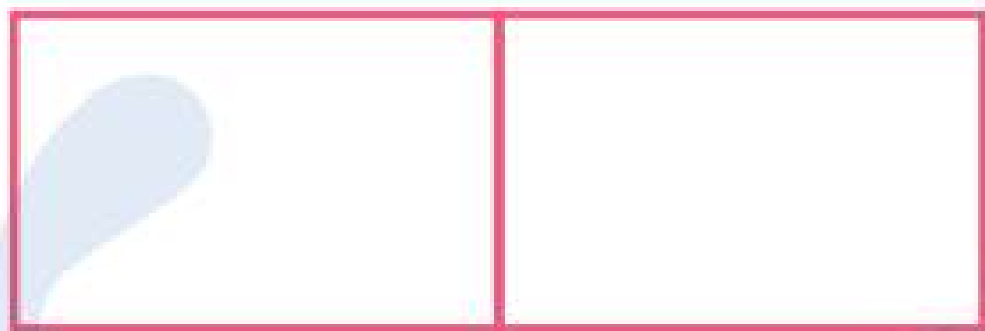
Якщо ціле поділити на дві рівні частини, то такі частини називаються **половинами**.

ціле

Дві однакові рівні частини складають **ціле**.

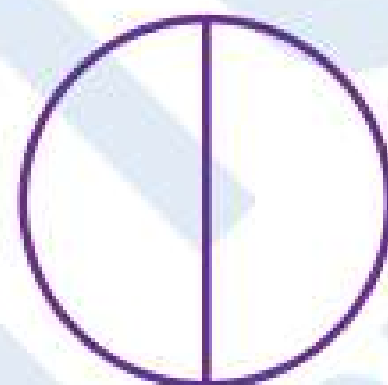
2. Назвіть фігури, які поділені навпіл, на дві рівні частини.

А

Б

В

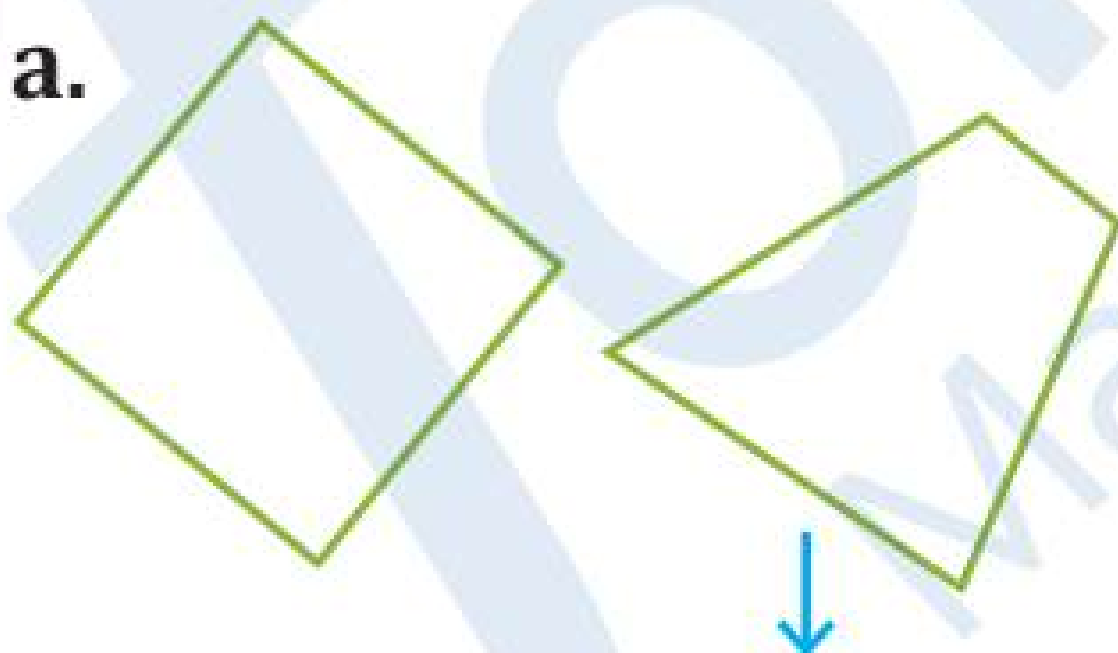

Г

3. Розгляньте фігури. Дайте відповідь **ТАК** або **НІ**.

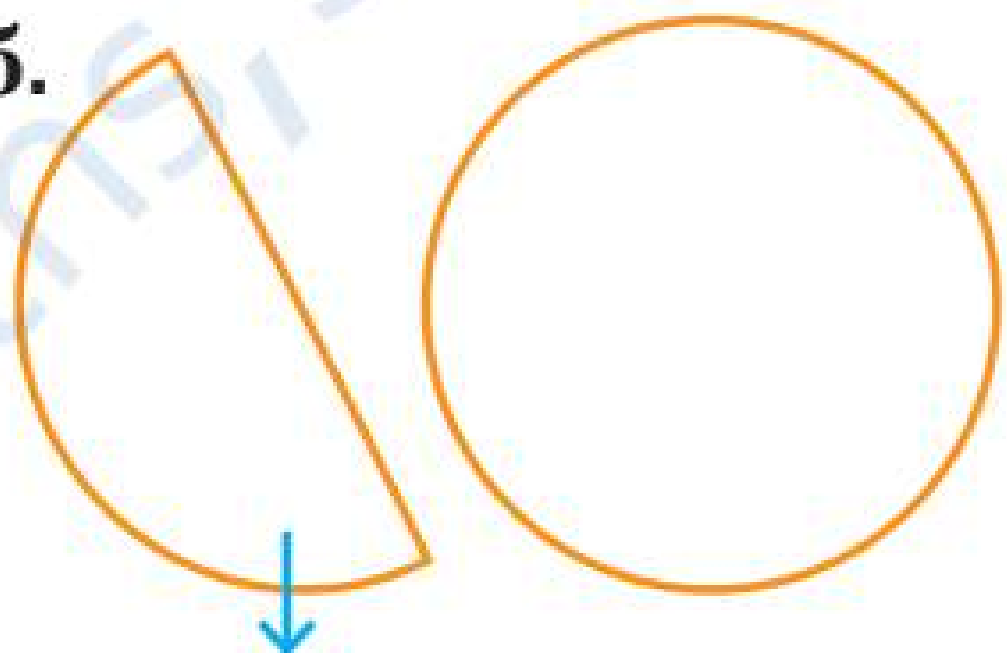

а.

Це половина? Це половина?

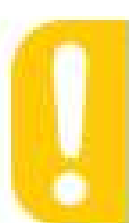
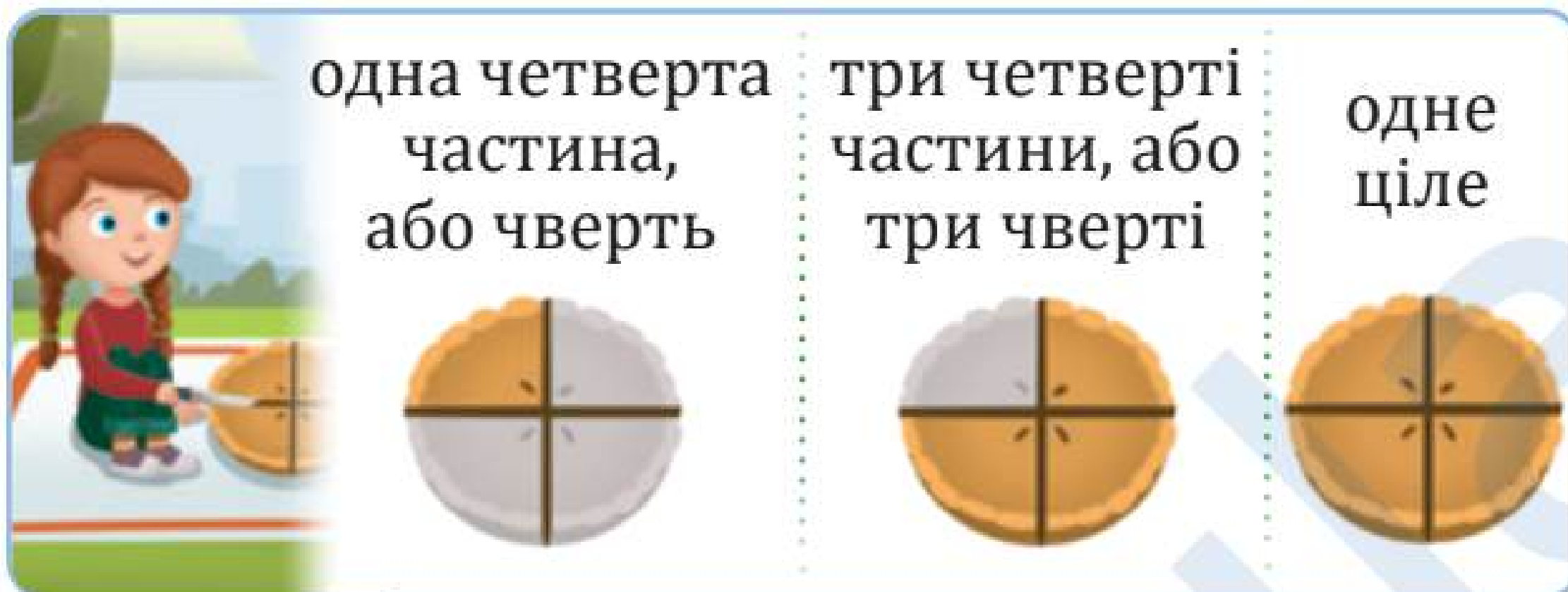
б.

4. Накресліть прямокутник зі сторонами 6 см і 2 см. Поміркуйте, як можна розділити навпіл цю фігуру. Оберіть один із варіантів та накресліть лінію, яка ділить прямокутник на дві рівні частини.

6.7. Поділ на чверті

1. На скільки шматочків поділено пиріг?

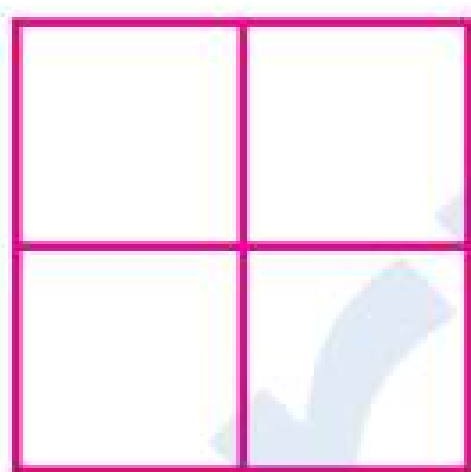

4 чверті становлять **одне ціле**.

2. Назвіть фігури, які розділені на 4 рівні частини.

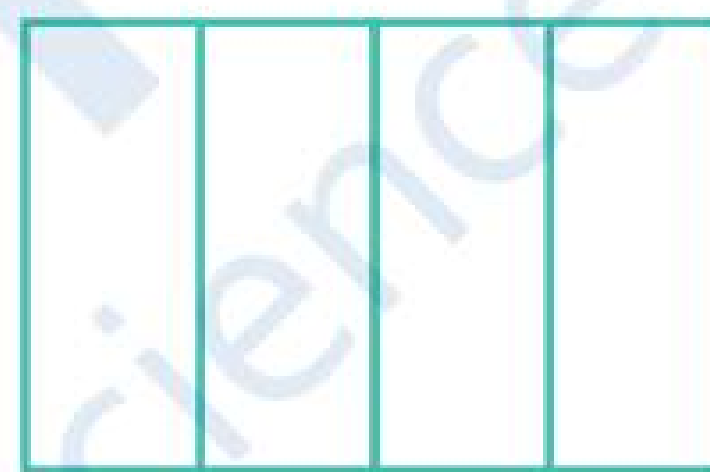
А

Б

В

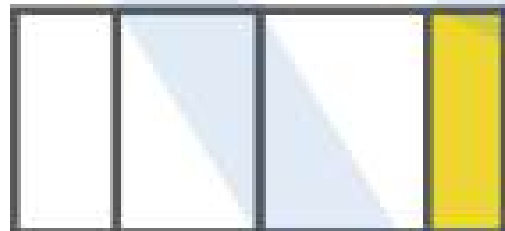
Г

3. Прочитайте речення. Оберіть відповідь

ТАК або **НІ**.

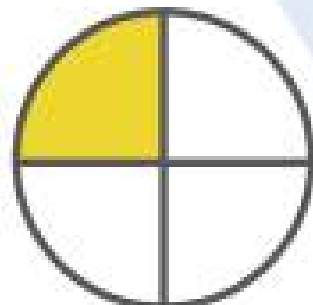
а.

На малюнку зафарбована одна чверть прямокутника.

Так
Ні

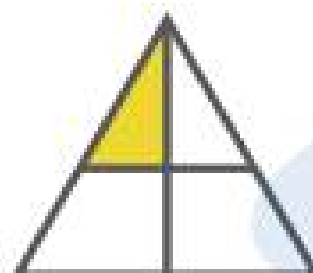
б.

На малюнку зафарбована одна чверть круга.

Так
Ні

в.

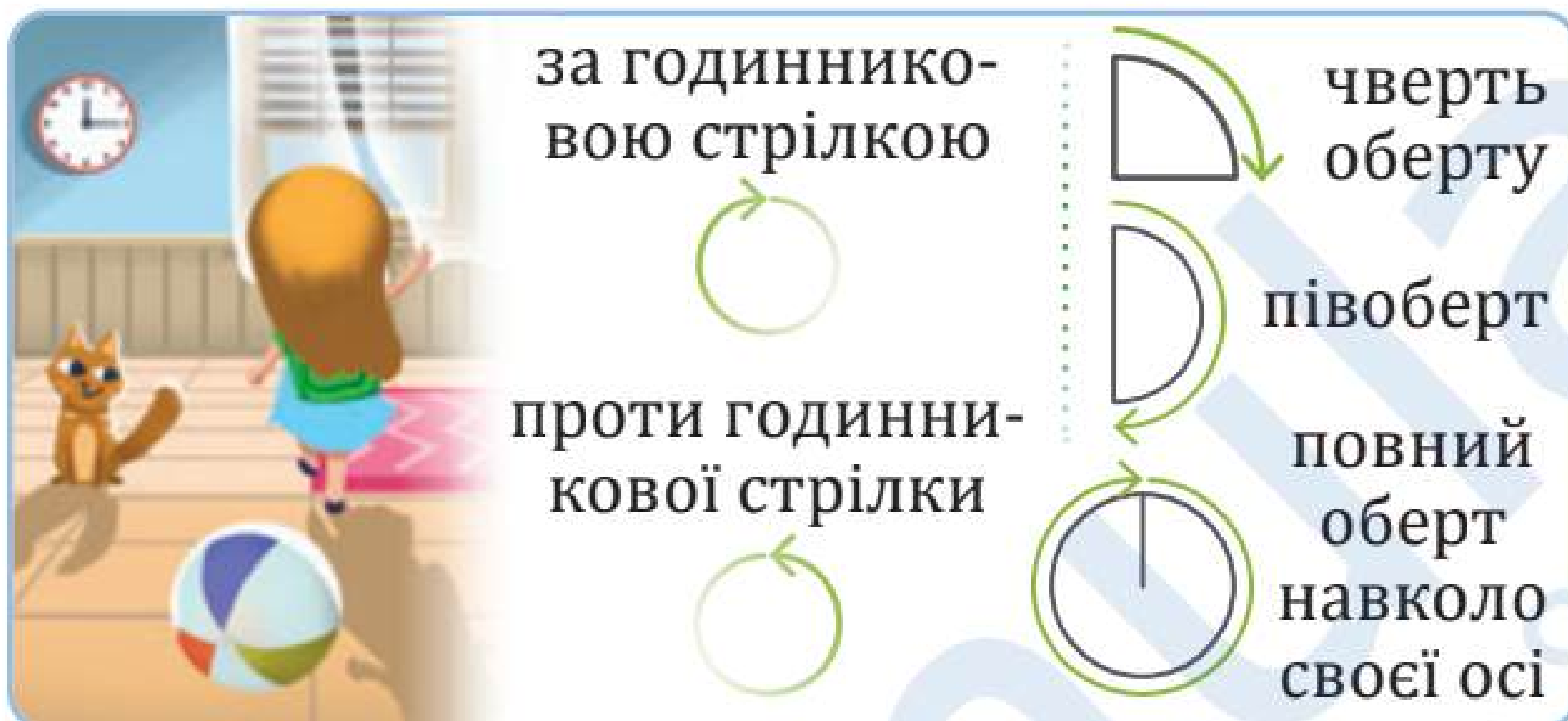

На малюнку зафарбована половина трикутника.

Так
Ні

6.8. Оберт. Півоберт. Рух за й проти годинникової стрілки

1. Що має зробити Тетянка, щоб побачити м'яч?
А кота?

2. Установіть відповідність.

А		1	за годинниковою стрілкою
Б		2	проти годинникової стрілки

3. Прочитайте речення. Оберіть відповідь **ТАК** або **НІ**.

а. Котик робить чверть оберту за годинниковою стрілкою.

Так Ні

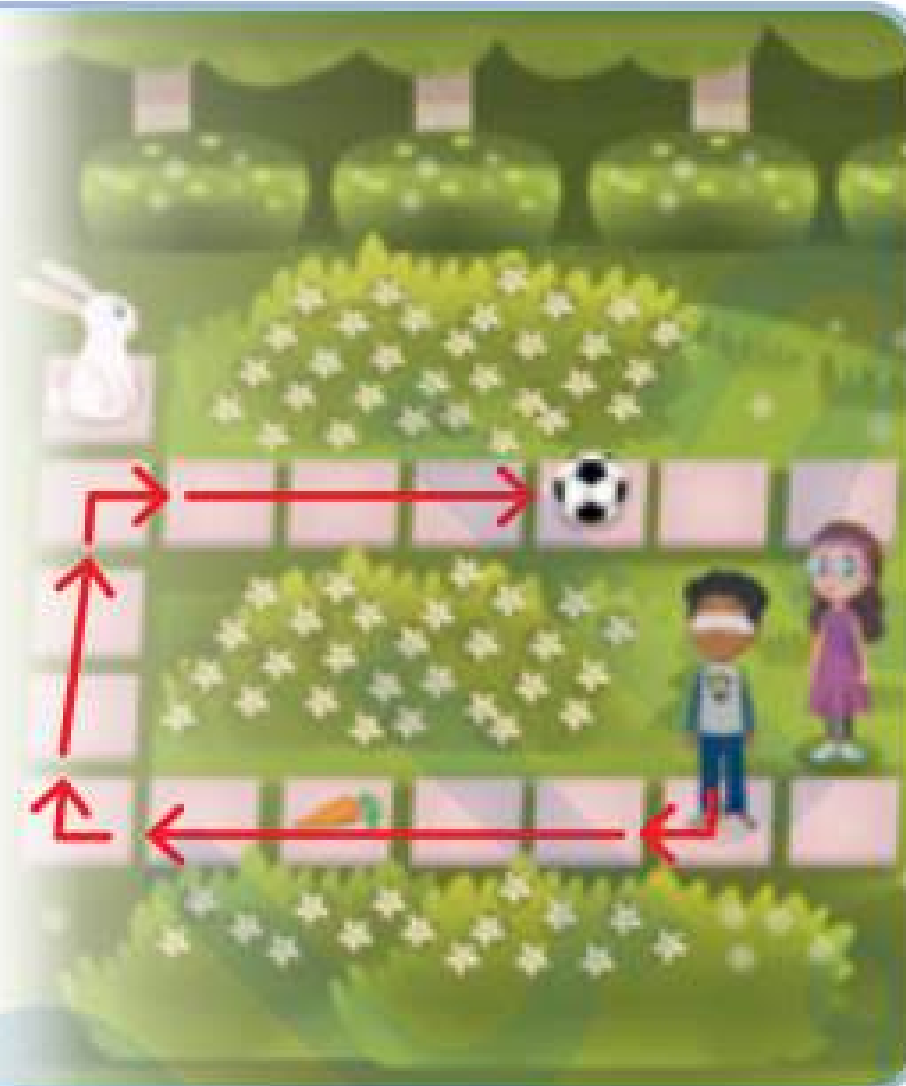
б. Котик робить чверть оберту проти годинникової стрілки.

Так Ні

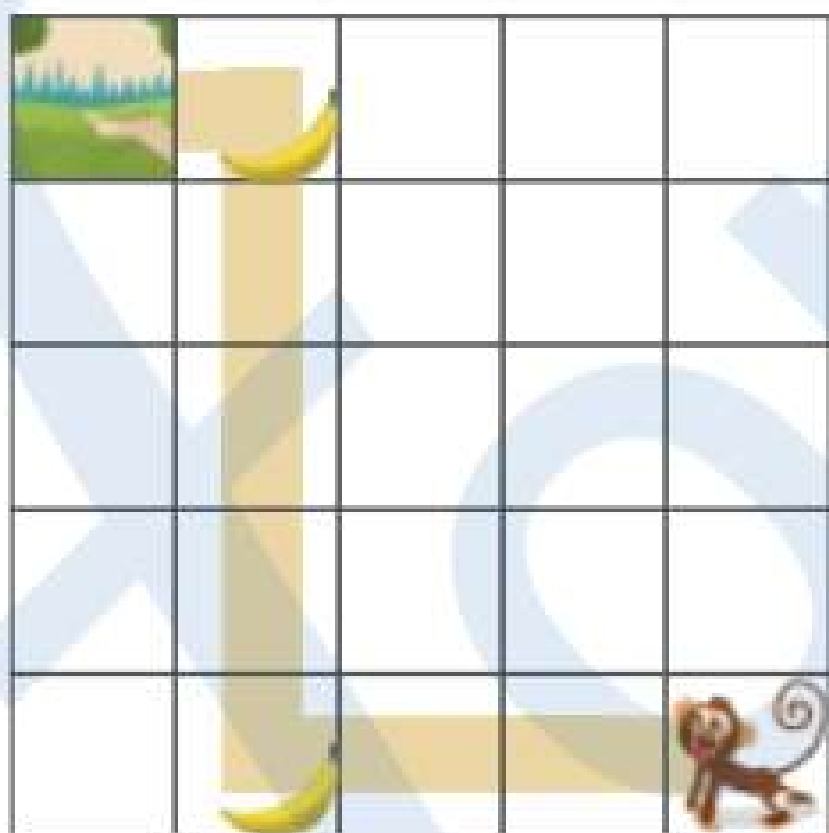
6.9. Орієнтування у просторі

1. Які вказівки має давати Даринка, щоб допомогти Оскару дійти до м'яча?

1. Чверть повороту за годинниковою стрілкою.
2. Уперед 5 квадратів.
3. Чверть повороту за годинниковою стрілкою.
4. Уперед 3 квадрати.
5. Чверть повороту за годинниковою стрілкою.
6. Уперед 4 квадрати.

2. Допоможіть мавпі з'їсти всі банани й піти в ліс. Визначте порядок указівок.

Прямий кут за годинниковою стрілкою.

Чверть повороту проти годинникової стрілки.

1 квадрат вперед.

3 квадрати вперед.

4 квадрати вперед.

1

2

3

4

5

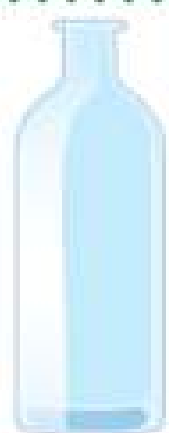
3. Прочитайте вказівку та зіставте її з малюнком. Куди потрапить хлопчик?

Чверть повороту праворуч. 5 квадратів вперед.
Чверть повороту ліворуч. 1 квадрат вперед.

Що таке термометр і як він працює? Ви зможете не просто зробити термометр власноруч, а ще й спостерігати за тим, як змінюватимуться його показники під час нагрівання чи охолодження.

Для роботи треба об'єднатися у групи і уважно виконувати інструкції вчителя або вчительки. Якщо ви захочете повторити завдання вдома, потрібно працювати під наглядом дорослих.

пляшка
скляна

спирт

вода

маркер

пластилін

коктейльна
соломинка
прозора

харчовий
барвник
червоний

ємність з хо-
лодною водою

ємність
з теплою водою

мірна
чашка

Мій проєкт

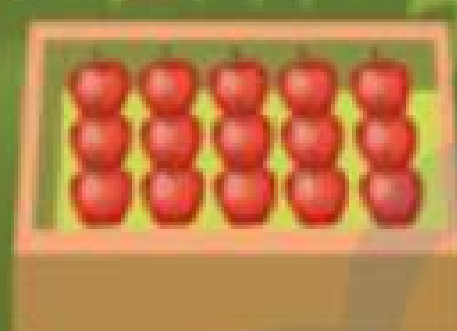
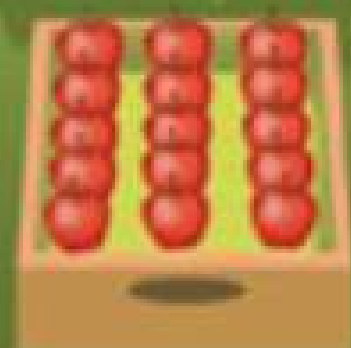
1. Почніть із наповнення скляної пляшки, яка є основою термометра. Налийте у пляшку однакову кількість теплої води і спирту за допомогою мірної чашки.
2. Додайте 10 крапель харчового барвника.
3. М'яким пластиліном щільно обліпіть горло пляшки, але залиште отвір для соломинки.
4. Опустіть коктейльну соломинку в пляшку, переконайтеся, що вона не торкається дна пляшки, але виглядає достатньо з горла пляшки. Добре зафіксуйте її пластиліном.
5. Позначте маркером рівень рідини в соломинці, провівши лінію по пляшці. Термометр готовий! Тепер протестуйте його.
6. Поставте його у ємність із теплою водою. Подивіться, як рухається рідина соломинкою.
7. Опустіть термометр у холодну воду. Чи змінився рівень рідини в соломинці?
8. Обговоріть результати. Зробіть припущення, чому рухалася рідина в термометрі.

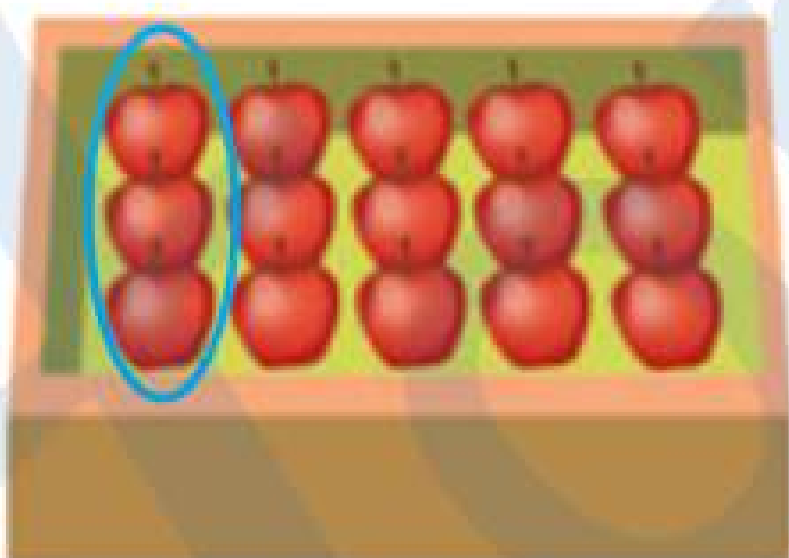
7

7.1. Дія множення

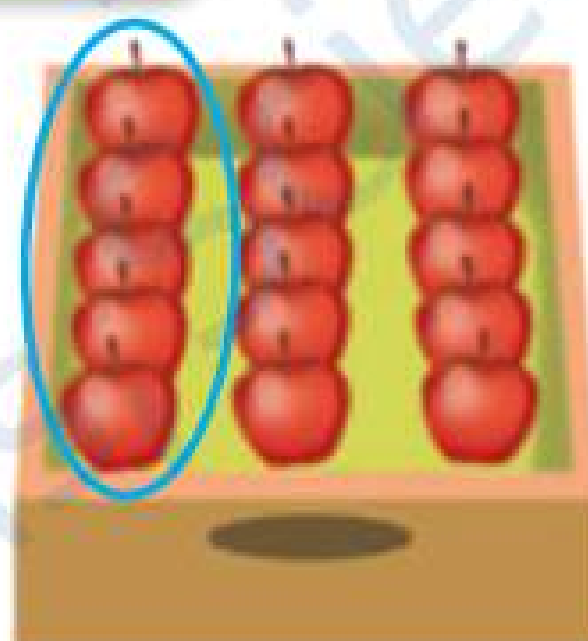
Скільки яблук у ящику?

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

по 3 взяли 5 разів
 $3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 15$
 $3 \cdot 5 = 15$ (я.)

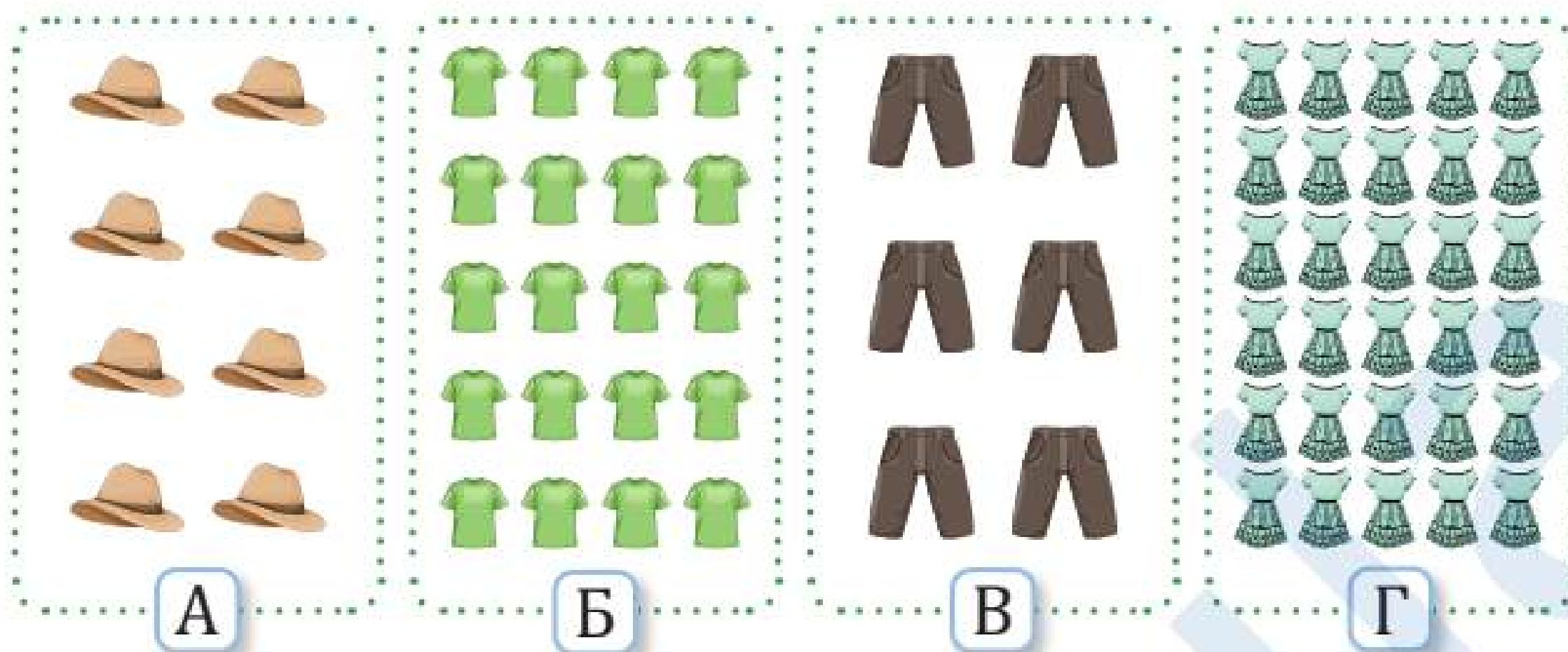
по 5 взяли 3 рази
 $5 + 5 + 5 = 15$
 $5 \cdot 3 = 15$ (я.)

Додавання однакових доданків
 називають **множенням**.
 Знак дії множення – крапка « • »

1. Установіть відповідність між малюнками та підписами.

1 2
3 4

- 1 по 4 взяли 5 разів
2 по 2 взяли 3 рази

- 3 по 2 взяли 4 рази
4 по 5 взяли 6 разів

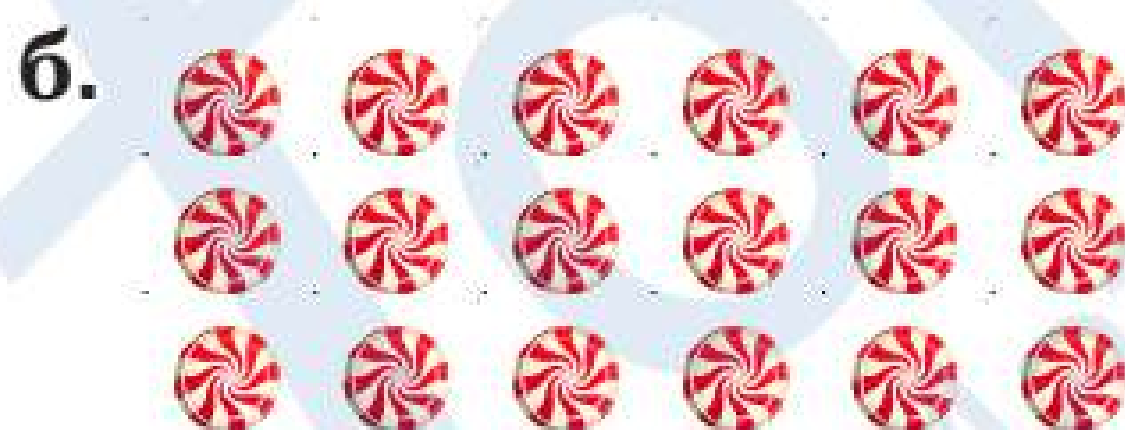
2. Замініть додавання множенням за зразком.

1 2
3 4

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 10$$

$$2 \cdot 5 = 10$$

Ключові
слова

МНОЖЕННЯ

7.2. Назви чисел при множенні

1. Славку з Даринкою треба порахувати, скільки ^{1 2}_{3 4} всього квітів у шести горщиках, якщо в кожному горщику по 3 квітки?

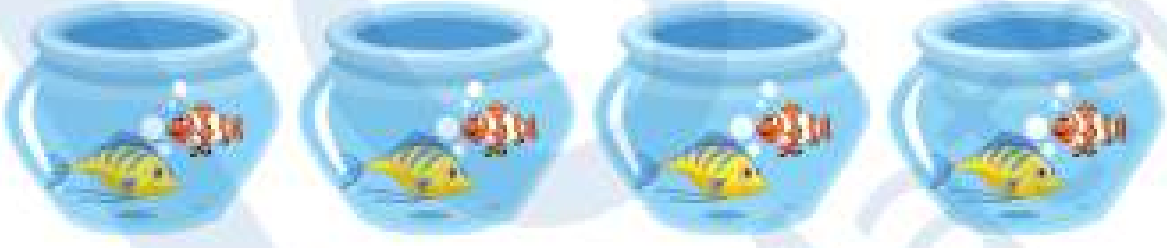
$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 18$

$3 \cdot 6 = 18 \text{ (к.)}$

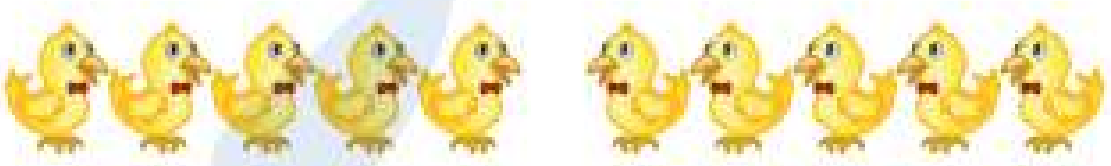
Множник Множник Добуток

Додавання однакових доданків
заміняємо **множенням**.

2. Установіть відповідність між малюнками та ви-
разами. Знайдіть їх значення.

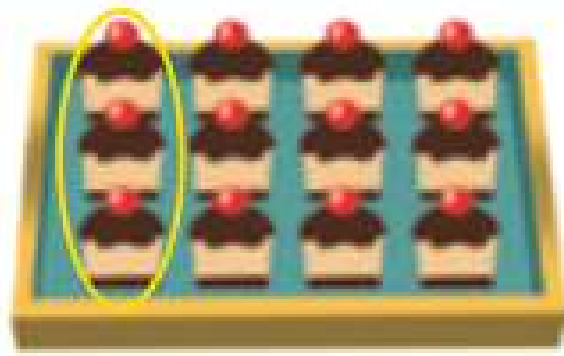
А 1 $4 + 4 + 4$
або $4 \cdot 3$

Б 2 $2 + 2 + 2 + 2$
або $2 \cdot 4$

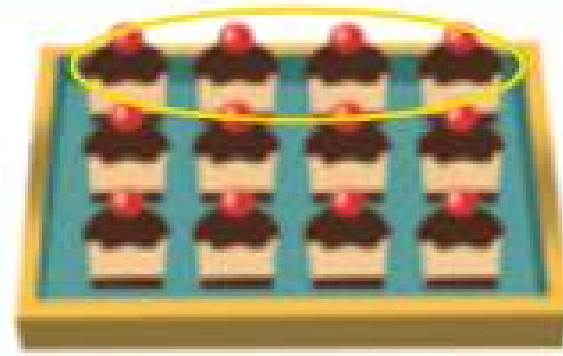
В 3 $5 + 5$
або $5 \cdot 2$

7.3. Переставний закон множення

1. Скільки тістечок у коробці? Як Міка може швидко порахувати?

$$3 \cdot 4 =$$
$$3 + 3 + 3 + 3 = 12$$

$$4 \cdot 3 =$$
$$4 + 4 + 4 = 12$$

$$3 \cdot 4 = 4 \cdot 3$$
$$12 = 12 \text{ (т.)}$$

При множенні числа можна переставляти. Від перестановки множників добуток не змінюється.

2. Відновіть рівності, застосовуючи переставний закон множення.

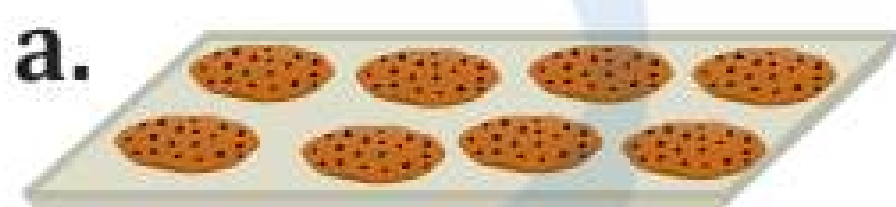
а. $10 \cdot 2 = 2 \cdot \square$

б. $12 \cdot 2 = 2 \cdot \square$

$5 \cdot 4 = 4 \cdot \square$

$9 \cdot 3 = 3 \cdot \square$

3. Складіть та запишіть за малюнком по два вирази на множення. Скористайтесь переставним законом множення. Знайдіть значення виразів.

в.

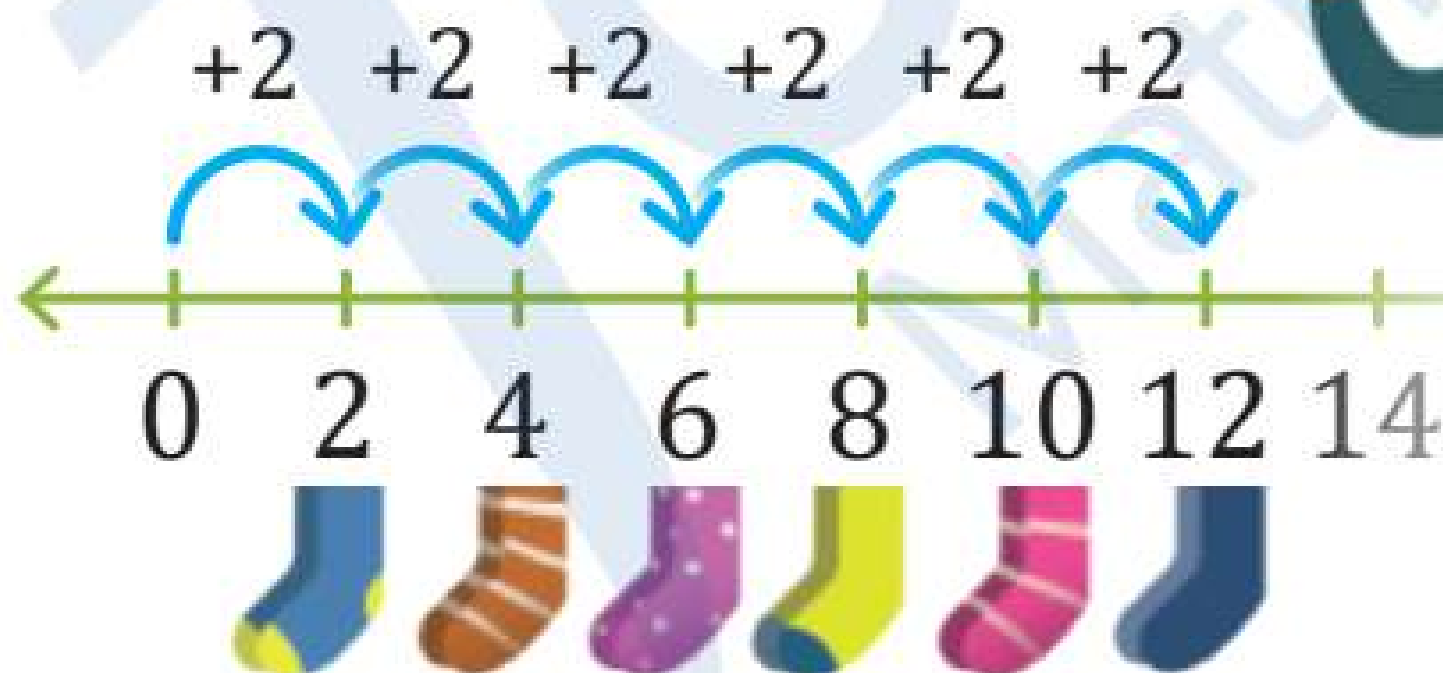
7.4. Таблиця множення числа 2

Скільки всього шкарпеток?

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Коли ми додаємо від 0 по 2, ми отримуємо парні числа.

$$2 \cdot 6 = 12 \text{ (ш.)}$$

Можемо замінити додавання однакових чисел множенням.

1. Знайдіть значення кожного виразу, щоб скласти таблицю множення числа 2. Дослідіть, на скільки кожен результат таблиці множення числа 2 більший за попередній.

$2 \cdot 1 = \square$

$2 \cdot 2 = \square$

$2 \cdot 3 = \square$

$2 \cdot 4 = \square$

$2 \cdot 5 = \square$

$2 \cdot 6 = \square$

$2 \cdot 7 = \square$

$2 \cdot 8 = \square$

$2 \cdot 9 = \square$

$2 \cdot 10 = \square$

2. Знайдіть значення виразів, користуючись підказками.

$2 + 2 + 2 + 2$

$2 \cdot 7$

6

$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$

$2 \cdot 9$

14

$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$

$2 \cdot 4$

18

$2 + 2 + 2$

$2 \cdot 3$

8

7.5. Збільшення числа в кілька разів

1. Тетянка купує букет, у якому 3 жовті та декілька червоних квіток. Скільки в букеті червоних квіток, якщо їх у 2 рази більше, ніж жовтих?

Червоних – по 3 узяли 2 рази,
тобто у 2 рази більше.
 $3 \cdot 2 = 6$ (кв.)

Щоб збільшити будь-яке число в (у) **a** разів,
потрібно помножити це число на **a**.

2. Виконайте обчислення за зразком.

а. 4 збільшити у 2 рази $4 \cdot 2 = 4 + 4 = 8$

б. 5 збільшити у 2 рази $\square \cdot \square = \square + \square = \square$

в. 7 збільшити у 2 рази $\square \cdot \square = \square + \square = \square$

3. Порівняйте умови задач. Що в них спільного, що відмінного? Розв'яжіть задачі.

а. У Тетянки 4 шоколадні цукерки, а карамельних – на 2 більше. Скільки карамельних цукерок у Тетянки?

б. У Тетянки 4 шоколадні цукерки, а карамельних – у 2 рази більше. Скільки карамельних цукерок у Тетянки?

7.6. Дія ділення

1. Славко хоче розділити свої машинки на рівні групи. Скільки груп із 5 машинок вийде у хлопчика, якщо всього в нього є 15 машинок?

15 машин можна розділити на 3 групи, по 5 машинок у кожній групі.

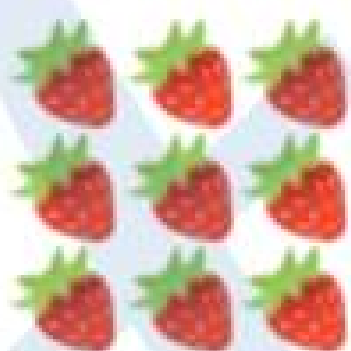

$$15 : 5 = 3 \text{ (г.)}$$

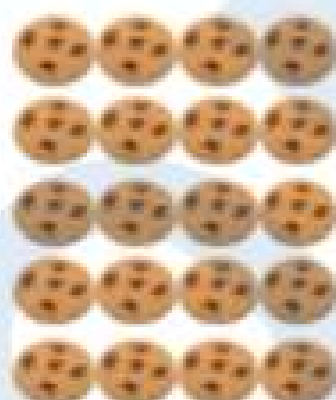
Розподіляючи предмети на рівні групи, ми виконуємо **дію ділення**.

Знак ділення – « : »

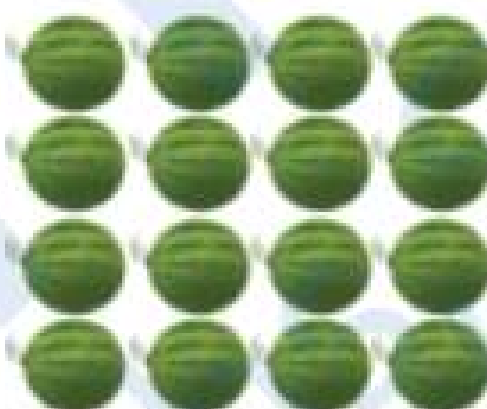
2. Установіть відповідність між малюнком та виразом.

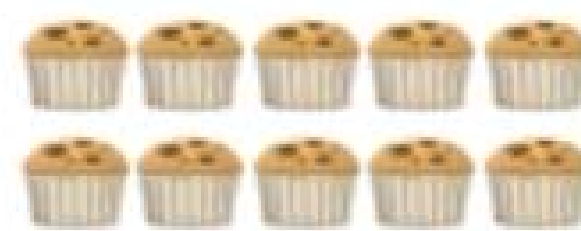
А

Б

В

Г

1

$$16 : 4$$

2

$$10 : 2$$

3

$$9 : 3$$

4

$$20 : 5$$

3. На скільки груп можна розподілити об'єкти? Запишіть вирази.

а.

б.

Ключові слова
ділення

7.7. Назви чисел при діленні

1. Чому числа при діленні мають такі назви?

1 2
3 4

ділене : дільник = частка

9 : 3 = 3

Ділене Дільник Частка

2. Запишіть рівності. Підкресліть ділене однією рисою, а дільник – двома рисками.

1 2
3 4

$10 : 2 = 5$

$6 : 3 = 2$

$12 - 3 = 9$

$18 : 9 = 2$

3. Запишіть рівності. Підкресліть частку.

1 2
3 4

$9 : 3 = 3$

$15 : 5 = 3$

$8 \cdot 2 = 16$

$14 : 7 = 2$

4. Складіть вирази на ділення за малюнками. Знайдіть значення часток.

1 2
3 4

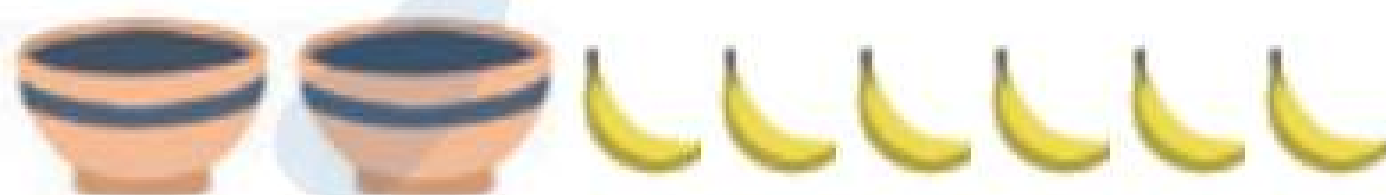
а.

б.

в.

Ключові
слова

ділене

дільник

частка

7.8. Таблиця ділення на 2.

Взаємозв'язок множення і ділення

1. Софійка помітила, що з карток, які є відповідями таблиці множення числа 2, можна скласти таблицю ділення на 2.

Таблиця ділення на 2

$2 : 2 = 1$	$12 : 2 = 6$
$4 : 2 = 2$	$14 : 2 = 7$
$6 : 2 = 3$	$16 : 2 = 8$
$8 : 2 = 4$	$18 : 2 = 9$
$10 : 2 = 5$	$20 : 2 = 10$

$8 : 2 = 4$

$4 \cdot 2 = 8$

$8 : 4 = 2$

Знаючи випадки таблиці множення на 2, ми можемо скласти таблицю ділення на 2.

2. Складіть вирази на ділення та знайдіть їх значення, щоб заповнити таблицю.

:	8	10	16	18	4	14	20	6
2								

3. Заселіть числові будиночки, пам'ятаючи про взаємозв'язок між множенням і діленням.

а.

12

2 6

· =

: =

б.

18

2 9

· =

: =

7.9. Визначення парності числа

1. Куди Міка має покласти 15, якщо зліва – непарні числа, а справа – парні?

Парні числа закінчуються на

0, 2, 4, 6, 8.

Непарні числа закінчуються на

1, 3, 5, 7, 9.

21 12
13 8

 Усі парні числа діляться на 2.

2. Які кошенята підуть до мисочки з кормом, а які – до мисочки з водою?

20

23

12

4

11

Парні

16

5

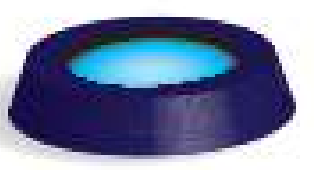
8

3

27

Непарні

3. Запишіть усі числа другого десятка, які діляться на 2.

4. Розгляньте картки. Назвіть усі непарні числа.

4

5

6

7

8

9

10

11

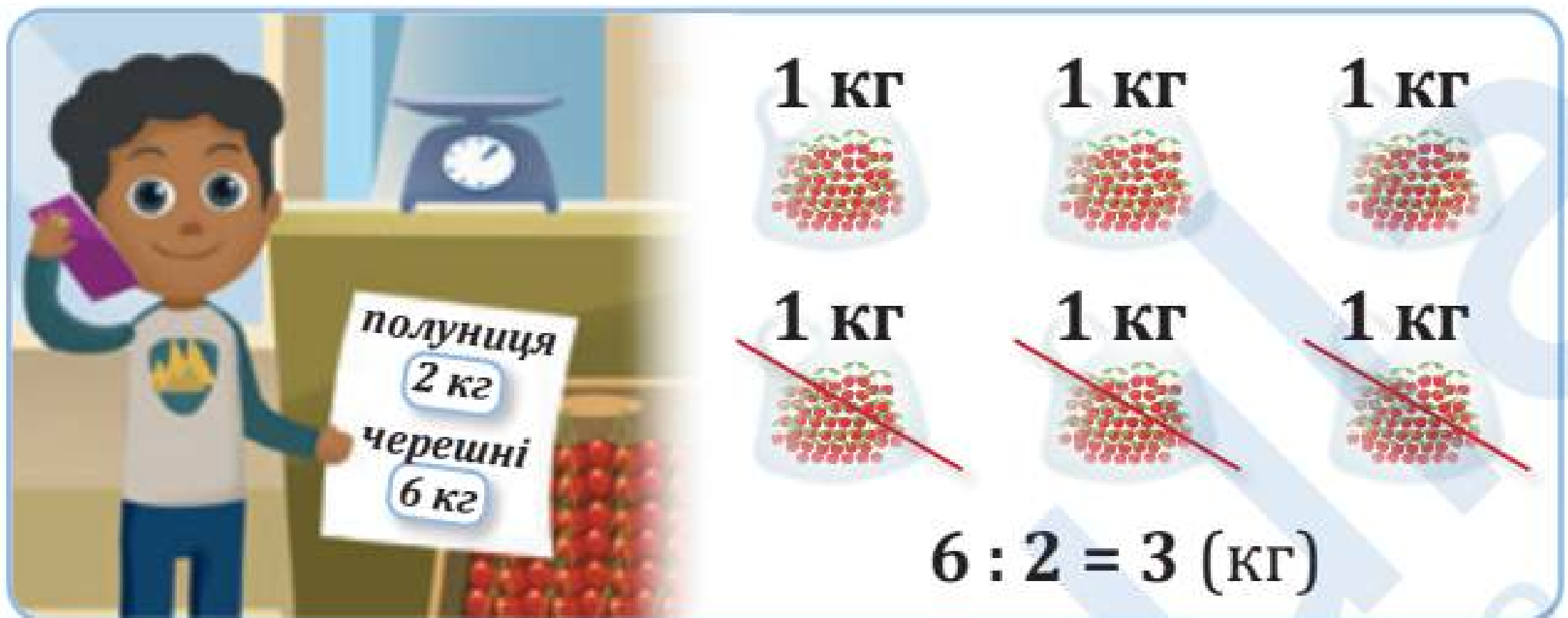
12

13

14

7.10. Зменшення числа в кілька разів

1. Оскару треба купити у 2 рази менше черешень, ніж написано у списку. Як обчислити, скільки черешень треба купити?

1 кг 1 кг 1 кг

1 кг 1 кг 1 кг

$6 : 2 = 3 \text{ (кг)}$

Щоб зменшити будь-яке число в (у) **a** разів, потрібно поділити це число на **a**.

2. Виконайте обчислення. Користуйтеся таблицею множення.

а. 4 зменшити у 2 рази

$$4 : 2 = 2$$

б. 12 зменшити у 6 разів

$$\square : \square = \square$$

в. 8 зменшити у 4 рази

$$\square : \square = \square$$

3. Порівняйте умови задач. Що в них спільного, що відмінного? Розв'яжіть задачі.

а. У першому акваріумі 16 рибок. А у другому – на 2 рибки менше. Скільки рибок у другому акваріумі?

б. У першому акваріумі 16 рибок. А у другому – у 2 рази менше. Скільки рибок у другому акваріумі?

7.11. Таблиця множення числа 3

Скільки коліс мають 6 велосипедів?

Я бачу
19 коліс.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40

+3 +3 +3 +3 +3 +3

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 18$$

$$\text{або } 3 \cdot 6 = 18 \text{ (к.)}$$

1. Знайдіть значення кожного виразу, щоб скласти таблицю множення числа 3. Дослідіть, на скільки кожен результат таблиці множення числа 3 більший за попередній.

 3	$3 \cdot 1 =$
 $3 + 3$	$3 \cdot 2 =$
 $3 + 3 + 3$	$3 \cdot 3 =$
 $3 + 3 + 3 + 3$	$3 \cdot 4 =$
 $3 + 3 + 3 + 3 + 3$	$3 \cdot 5 =$
 $3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$	$3 \cdot 6 =$
 $3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$	$3 \cdot 7 =$
 $3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$	$3 \cdot 8 =$
 $3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$	$3 \cdot 9 =$
 $3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$	$3 \cdot 10 =$

2. Знайдіть значення виразів, користуючись підказками.

а.	$3 \cdot 4$	3	$3 \cdot 8$	б.	$2 \cdot 3$	18	$3 \cdot 9$
	$8 \cdot 3$	12	$3 \cdot 1$		$9 \cdot 3$	6	$3 \cdot 2$
	$1 \cdot 3$	24	$4 \cdot 3$		$3 \cdot 6$	27	$6 \cdot 3$

7.12. Задачі на конкретний зміст дії множення

1. Скільки всього літрів соку купила Даринка на свято, якщо вона взяла 4 пакети, по 2 л кожен?

по 2 л
взято 4 рази

2 л 8 л

4 рази

$$2 + 2 + 2 + 2 = 8 \text{ або}$$
$$2 \cdot 4 = 8 \text{ (л)}$$

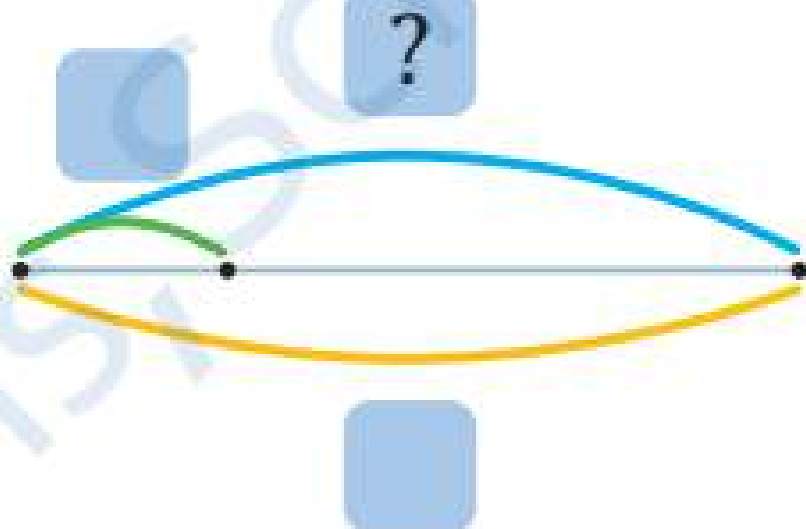
2. Доповніть короткий запис, схему та розв'яжіть задачу.

В Андрійка було 6 монет, по 5 грн. Скільки всього грошей було у хлопчика?

По узяти разів – ?

?

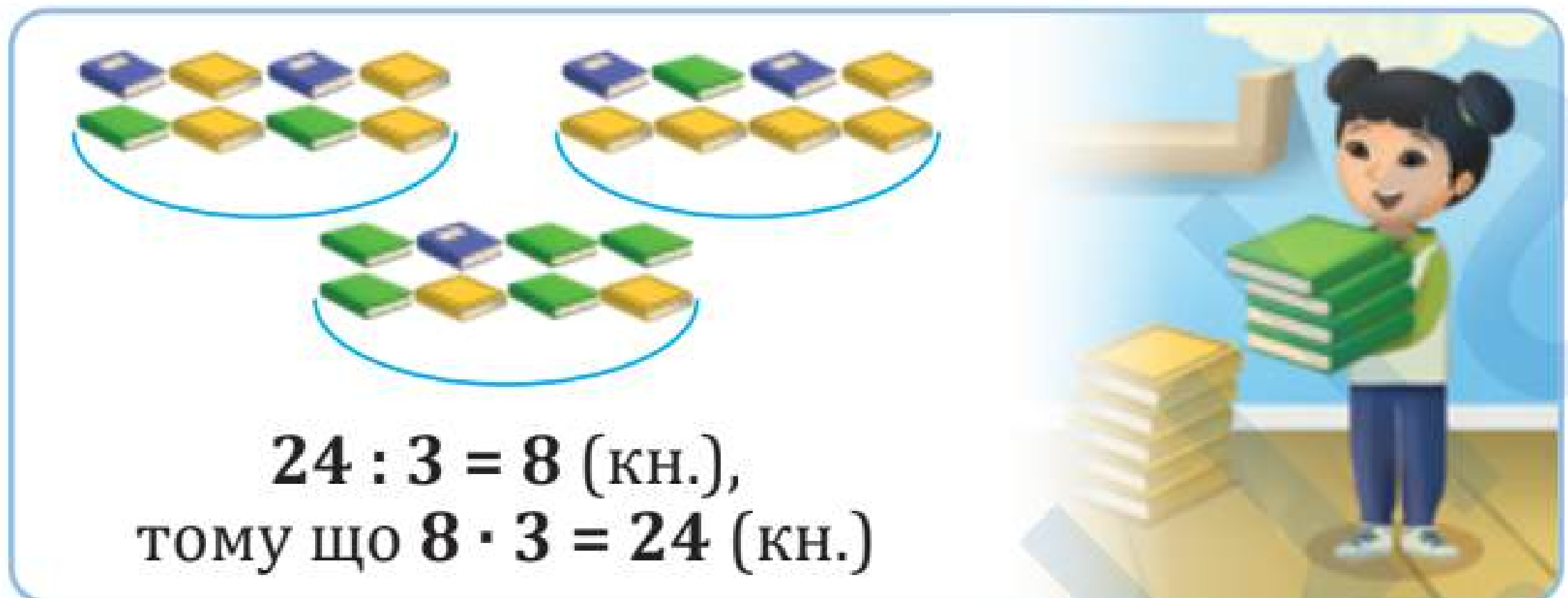
3. Доповніть короткий запис, складіть схему та розв'яжіть задачу.

Перед кінотеатром були запарковані автомобілі у 6 рядів, по 10 автомобілів у кожному ряді. Скільки всього автівок стояло перед кінотеатром?

По узяти разів – ?

7.13. Таблиця ділення на 3

1. Міка має розкласти 24 книги на 3 полиці, порівну на кожну. Скільки книг має бути на одній полиці?

$24 : 3 = 8$ (кн.),
тому що $8 \cdot 3 = 24$ (кн.)

Знаючи випадки таблиці множення на 3, ми можемо скласти вирази ділення на 3.

2. Пригадайте таблицю множення на 3. Складіть самостійно таблицю ділення на 3.

$$3 \cdot 1 = 3$$

$$3 : 3 = \square$$

$$3 \cdot 3 = 9$$

$$9 : 3 = \square$$

$$3 \cdot 2 = 6$$

$$6 : 3 = \square$$

$$3 \cdot 4 = 12$$

$$12 : 3 = \square$$

3. Складіть по дві рівності на ділення.

а.

21

3 7

$\square : \square = \square$

$\square : \square = \square$

б.

15

3 5

$\square : \square = \square$

$\square : \square = \square$

7.14. Таблиця множення числа 4

Скільки коліс у 6 автомобілів?

Я бачу 25 коліс.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50

 $+4 +4 +4 +4 +4 +4$

$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 24$
 або $4 \cdot 6 = 24$ (к.)

1. Знайдіть значення кожного виразу, щоб скласти таблицю множення числа 4. Дослідіть, на скільки кожен результат таблиці множення числа 4 більший за попередній.

4

$4 \cdot 1 = \square$

4 + 4

$4 \cdot 2 = \square$

4 + 4 + 4

$4 \cdot 3 = \square$

4 + 4 + 4 + 4

$4 \cdot 4 = \square$

4 + 4 + 4 + 4 + 4

$4 \cdot 5 = \square$

4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4

$4 \cdot 6 = \square$

4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4

$4 \cdot 7 = \square$

4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4

$4 \cdot 8 = \square$

4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4

$4 \cdot 9 = \square$

4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4

$4 \cdot 10 = \square$

2. Знайдіть значення виразів, користуючись підказками.

$3 \cdot 4$

збільшити у 2 рази $10 \cdot 2$

32

$10 \cdot 4$

збільшити у 2 рази $8 \cdot 2$

40

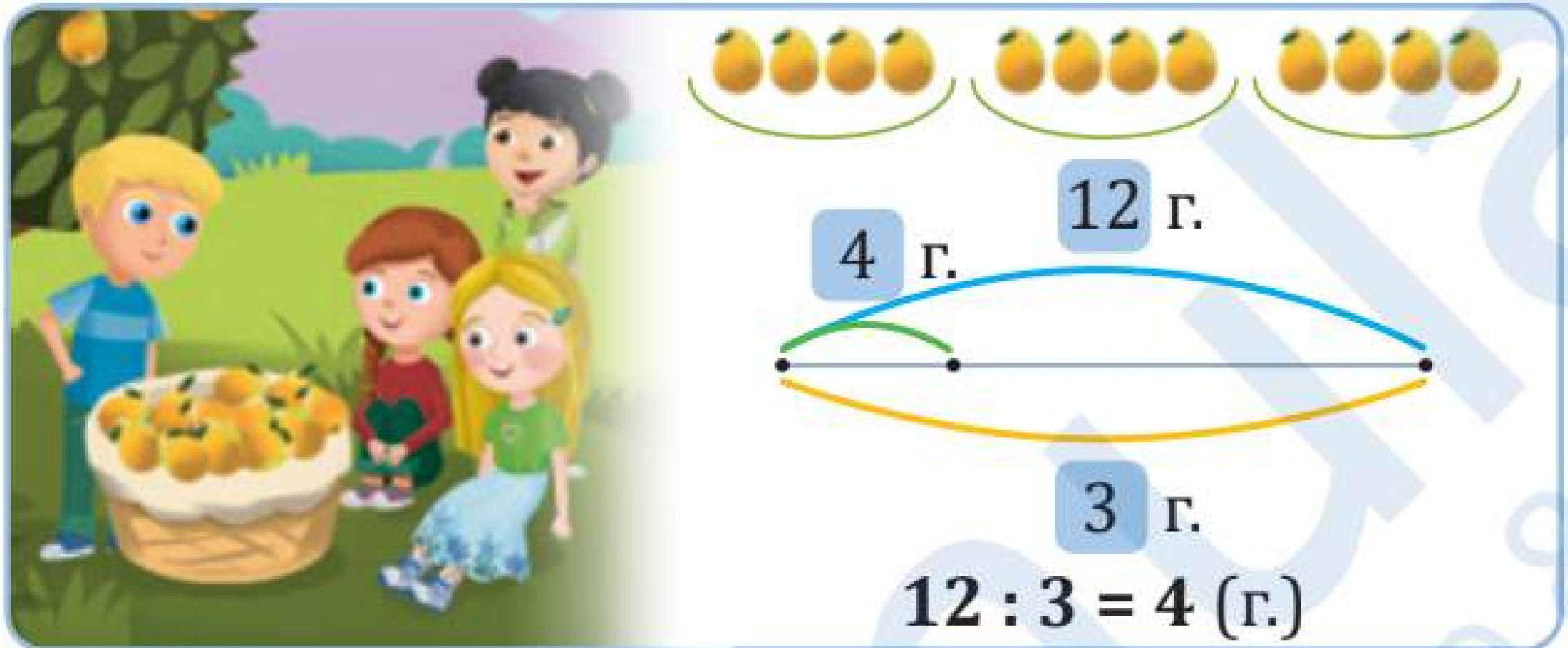
$8 \cdot 4$

збільшити у 2 рази $3 \cdot 2$

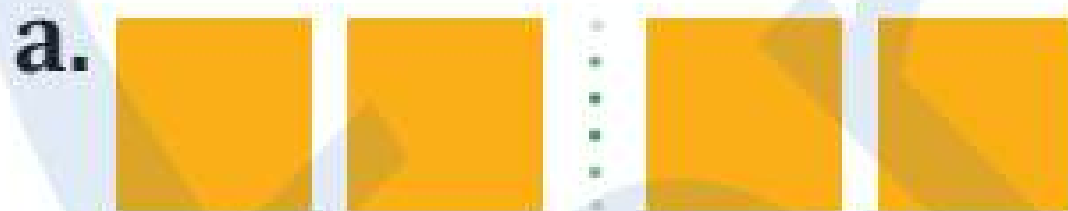
12

7.15. Задачі на конкретний зміст дії ділення (ділення на рівні частини)

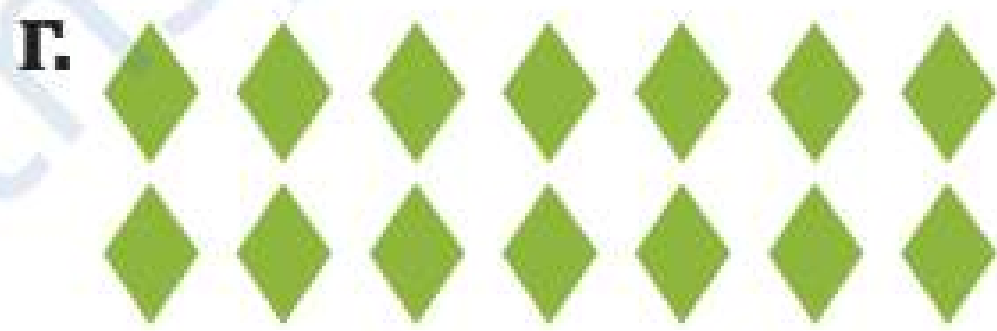
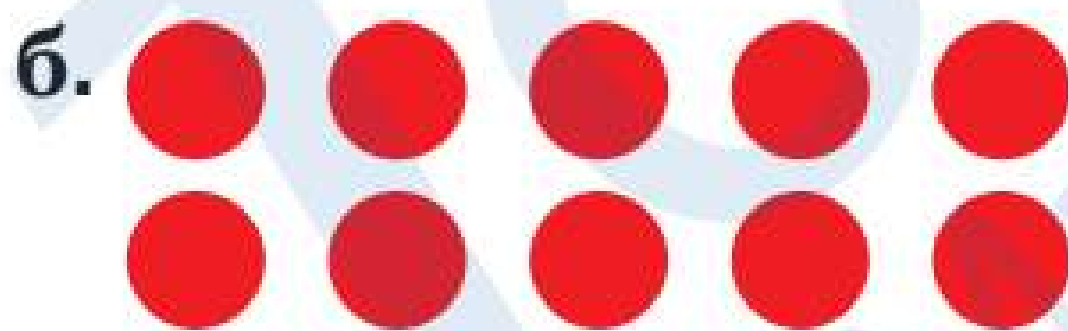
1. Андрійко хоче пригостити трьох подруг грушами. Скільки груш отримає кожна дівчинка, якщо всього 12 груш?

2. Порахуйте фігури. На скільки груп можна поділити фігури? Складіть вирази та знайдіть їх значення.

$$4 : 2 =$$

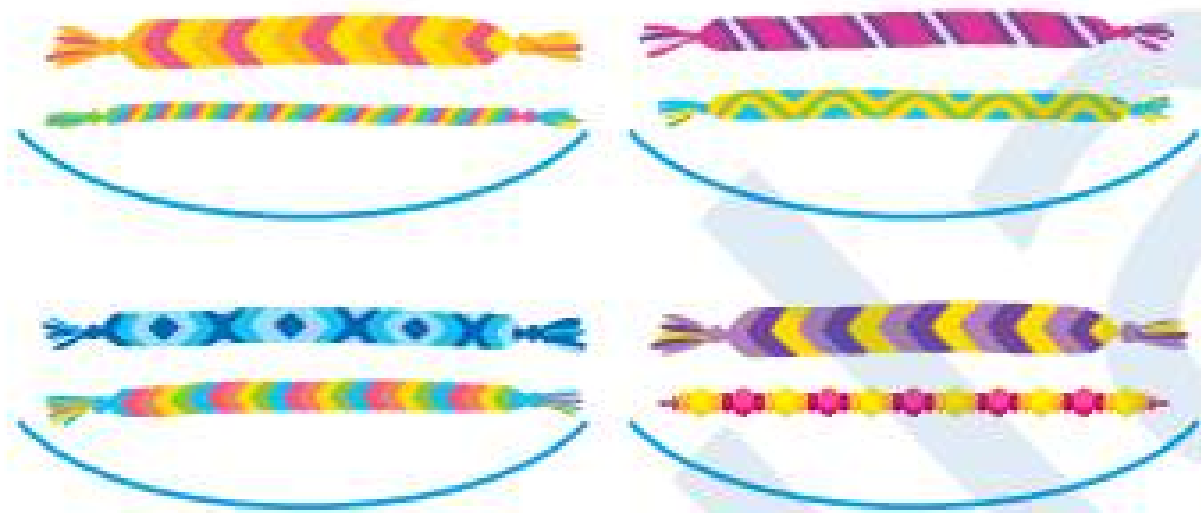

3. Розв'яжіть задачі.

- а. Софійка розклала 24 кольорові олівці в 4 коробки порівну. Скільки олівців у кожній коробці?
- б. Тато розклав 12 млинців на 2 тарілки порівну. Скільки млинців на кожній тарілці?

7.16. Таблиця ділення на 4

1. Дівчатка сплели 8 браслетів і хочуть розкласти їх у чотири пакети, порівну в кожний. Скільки вони мають покласти браслетів в один пакет?

$$8 : 4 = 2 \text{ (б.)},$$
$$\text{тому що } 2 \cdot 4 = 8 \text{ (б.)}$$

Знаючи випадки таблиці множення на 4, ми можемо скласти вирази ділення на 4.

2. Пригадайте таблицю множення на 4. Доповніть таблицю ділення на 4.

$4 \cdot 1 = 4$

$4 : 4 = \square$

$4 \cdot 5 = 20$

$20 : 4 = \square$

$4 \cdot 2 = 8$

$8 : 4 = \square$

$4 \cdot 6 = 24$

$24 : 4 = \square$

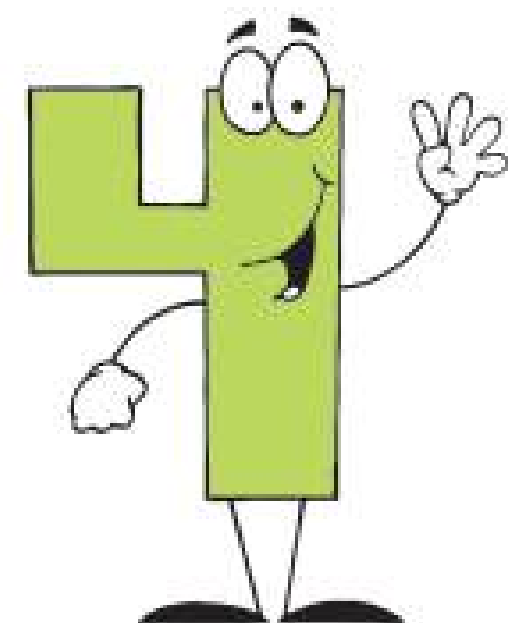
3. Знайдіть значення виразів.

а. $16 : 4 = \square$, оскільки $\square \cdot 4 = 16$

б. $32 : 4 = \square$, оскільки $\square \cdot 4 = 32$

в. $12 : 4 = \square$, оскільки $\square \cdot 4 = 12$

г. $28 : 4 = \square$, оскільки $\square \cdot 4 = 28$

7.17. Таблиця множення числа 5

Скільки всього зелених листочків на дереві Оскара?

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Можна додавати по 5.
Або замінити додавання однакових чисел дією множення.

$$5 + 5 + 5 = 15$$
$$\text{або } 5 \cdot 3 = 15 \text{ (л.)}$$

1. Доповніть таблицю множення числа 5.

1 2
3 4

5

$5 \cdot 1 = \square$

$5 + 5$

$5 \cdot 2 = \square$

$5 + 5 + 5$

$5 \cdot 3 = \square$

$5 + 5 + 5 + 5$

$5 \cdot 4 = \square$

$5 + 5 + 5 + 5 + 5$

$5 \cdot 5 = \square$

$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$

$5 \cdot 6 = \square$

$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$

$5 \cdot 7 = \square$

$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$

$5 \cdot 8 = \square$

$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$

$5 \cdot 9 = \square$

$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$

$5 \cdot 10 = \square$

2. Знайдіть значення виразів. Оберіть правильну відповідь.

1 2
3 4

а. $3 \cdot 5$ 10 / 15 / 25

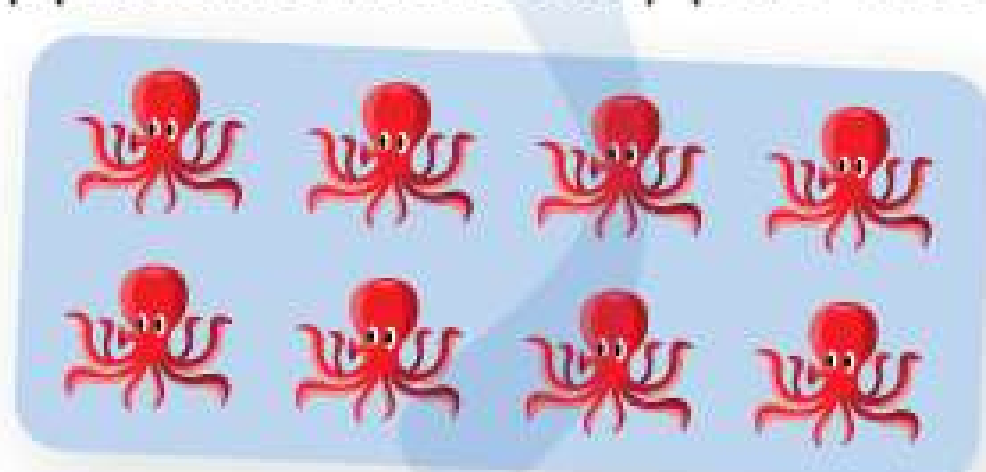
в. $5 \cdot 5$ 25 / 35 / 15

б. $7 \cdot 5$ 25 / 45 / 35

г. $9 \cdot 5$ 35 / 40 / 45

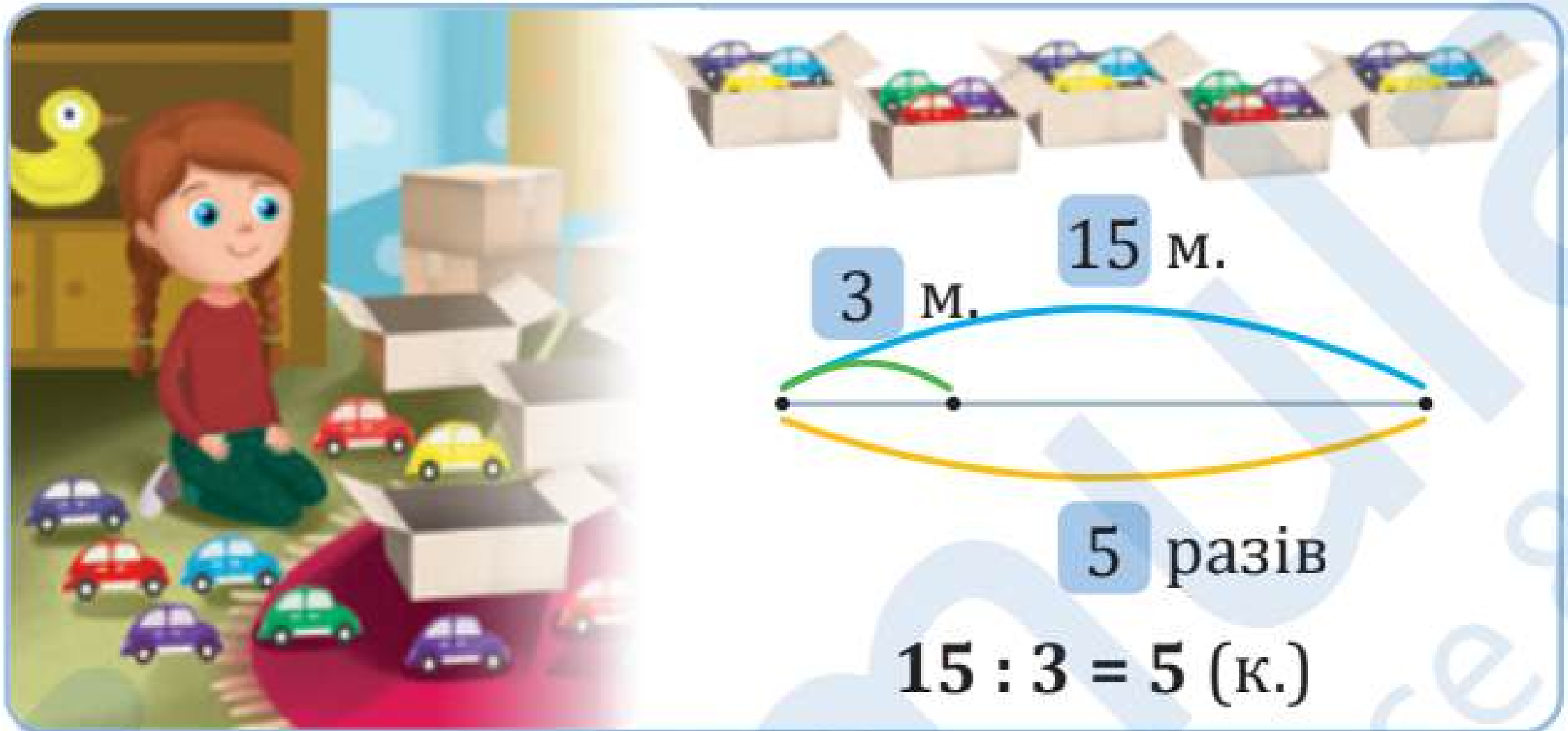
3. Складіть за малюнками вирази на множення і ділення. Знайдіть їх значення.

1 2
3 4

7.18. Задачі на конкретний зміст дії ділення (ділення на вміщення)

1. Софійці треба спакувати 15 машинок по 3 штуки в коробки. Скільки треба коробок для всіх машинок?

15 м.

3 м.

5 разів

$15 : 3 = 5 \text{ (к.)}$

2. Полічіть, скільки разів по 5 уміщується в добутках? Запишіть вирази, обчисліть.

а. 10

в. 20

б. 15

г. 25

д. 30

3. Доповніть короткий запис і розв'яжіть задачу.
Скількох друзів можна пригостити цукерками, якщо всього в Даринки 45 цукерок і роздавати-ме вона їх по 9 штук?

У вміщується по – ? разів

7.19. Таблиця ділення на 5

1. Як перевірити, які картки зайві та не підходять дівчаткам?

$25 : 5 = 5$, тому що $5 \cdot 5 = 25$
 $30 : 5 = 6$, тому що $6 \cdot 5 = 30$
 $35 : 5 = 7$, тому що $7 \cdot 5 = 35$
 $40 : 5 = 8$, тому що $8 \cdot 5 = 40$
 $45 : 5 = 9$, тому що $9 \cdot 5 = 45$
 $50 : 5 = 10$, тому що $10 \cdot 5 = 50$

Число ділиться на 5, якщо остання цифра у його записі **0** або **5**.

2. Складіть і запишіть вирази, користуючись таблицею.

:	30	15	45	10	35	5	25	20	50	40
5	6									

3. Розв'яжіть задачі.

- а. Діти розклеїли 45 фотографій у колажі, по 9 штук у кожний. Скільки колажів зробили діти?
- б. На одній сторінці альбому 3 фотографії. Скільки фотографій на 5 сторінках альбому?

7.20. Таблиця множення числа 6. Таблиця ділення на 6

Скільки пелюсток у 8 таких квіток?

Квітка має
6 пелюсток.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Коли ми додаємо по 6 від 0, то отримуємо числа, які є **результатами множення на 6**.

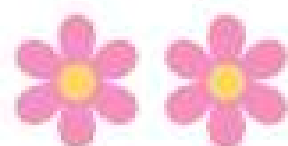
$$6 \cdot 8 = 48 \text{ (п.)}$$

1. Доповніть таблицю множення числа 6. На скільки збільшується кожний результат множення?

1 2
3 4

$6 \cdot 1 = \square$

$6 \cdot 2 = \square$

$6 \cdot 3 = \square$

$6 \cdot 4 = \square$

$6 \cdot 5 = \square$

$6 \cdot 6 = \square$

$6 \cdot 7 = \square$

$6 \cdot 8 = \square$

$6 \cdot 9 = \square$

$6 \cdot 10 = \square$

2. Користуючись таблицею множення, складіть вирази на ділення.

1 2
3 4

а. $24 : 6 = \square$, оскільки $\square \cdot 6 = 24$

б. $12 : 6 = \square$, оскільки $\square \cdot 6 = 12$

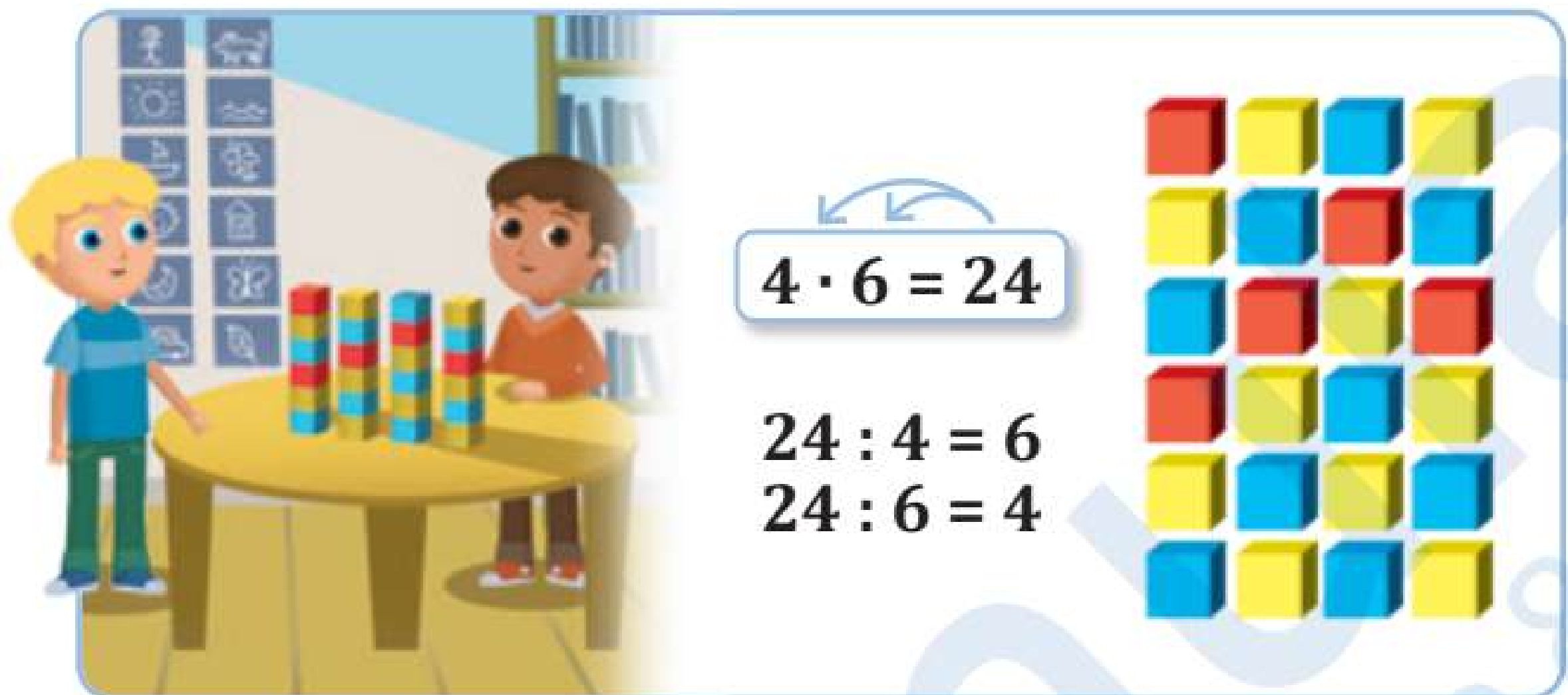
в. $36 : 6 = \square$, оскільки $\square \cdot 6 = 36$

г. $42 : 6 = \square$, оскільки $\square \cdot 6 = 42$

7.21. Знаходження невідомого множника

1. Андрійко обчислив, що $4 \cdot 6 = 24$. Самір запропонував перевірити, чи правильно порахував Андрійко. Як можна це зробити?

Якщо добуток поділити на один із множників, то отримаємо інший множник.

2. Знайдіть значення виразів. До кожної рівності на множення складіть по дві рівності на ділення.

а. $5 \cdot 8 =$

в. $4 \cdot 2 =$

д. $3 \cdot 7 =$

б. $6 \cdot 7 =$

г. $6 \cdot 5 =$

е. $9 \cdot 2 =$

3. Знайдіть невідомий множник.

а. $6 \cdot (?) = 42$

б. $4 \cdot (?) = 32$

в. $5 \cdot (?) = 45$

$(?) = 42 : 6$

$(?) =$

$(?) =$

$(?) = 7$

$(?) =$

$(?) =$

7.22. Розклад чисел на множники

1. Софійка задумалася, які числа помножити, щоб отримати в добутку 16. Як розкласти число на множники?

The illustration shows a girl looking at a multiplication table on the wall. The table lists products from 1 to 10 multiplied by 2. Below the table, there are two diagrams showing the factorization of 16. The first diagram shows 16 in a box, with arrows pointing to 2 and 8 in circles, with the equation $16 = 2 \cdot 8$ below. The second diagram shows 16 in a box, with arrows pointing to 4 and 4 in circles, with the equation $16 = 4 \cdot 4$ below.

1 · 2 = 2
2 · 2 = 4
3 · 2 = 6
4 · 2 = 8
5 · 2 = 10
6 · 2 = 12
7 · 2 = 14
8 · 2 = 16
9 · 2 = 18
10 · 2 = 20

16

2 · 8

16 = 2 · 8

16

4 · 4

16 = 4 · 4

Розкласти число на множники означає записати його у вигляді добутку.

2. Розкладіть числа на множники.

The diagram shows eight numbers in boxes, each with arrows pointing to two circles representing factors. The numbers and their factors are: 18 (2 and 9), 24 (6 and 4), 24 (3 and 8), 30 (5 and 6), 21 (3 and 7), 18 (3 and 6), 27 (3 and 9), and 42 (6 and 7).

18

2 · 9

24

6 · 4

24

3 · 8

30

5 · 6

21

3 · 7

18

3 · 6

27

3 · 9

42

6 · 7

3. Запишіть вирази із множником, якого бракує.

а. $2 \cdot \square = 18$

в. $6 \cdot \square = 12$

д. $8 \cdot \square = 32$

б. $\square \cdot 8 = 48$

г. $\square \cdot 5 = 45$

е. $\square \cdot 3 = 24$

7.23. Таблиця множення числа 7. Таблиця ділення на 7

Скільки олівців у трьох таких пачках?

В одній пачці
7 олівців.

І у веселки
сім кольорів!

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

7

+

7

+

7

або
 $7 \cdot 3 = 21$ (ол.)

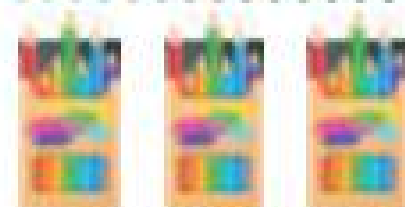
1. Доповніть таблицю множення числа 7. На скільки збільшується кожний результат множення?

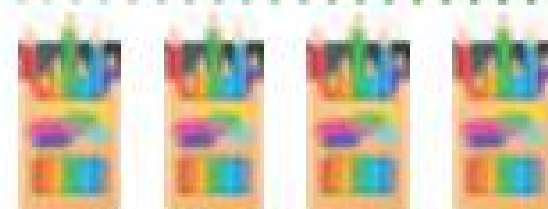
$7 \cdot 1 = \square$

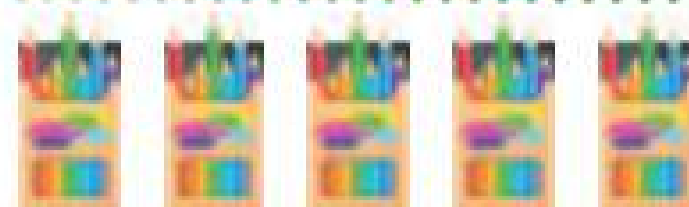
$7 \cdot 2 = \square$

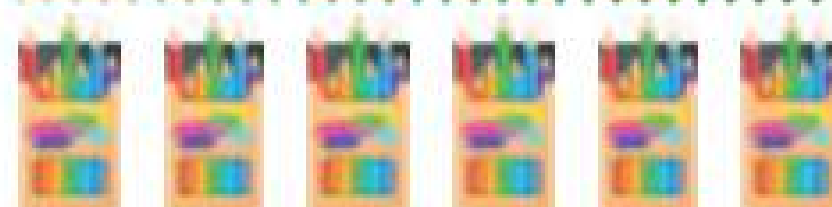
$7 \cdot 3 = \square$

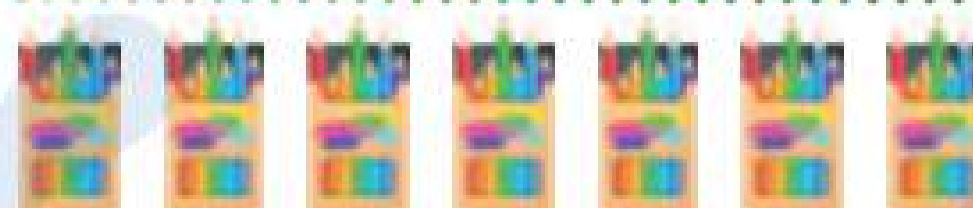
$7 \cdot 4 = \square$

$7 \cdot 5 = \square$

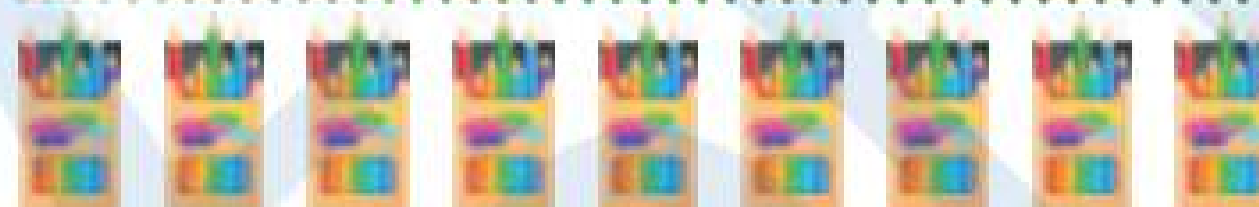
$7 \cdot 6 = \square$

$7 \cdot 7 = \square$

$7 \cdot 8 = \square$

$7 \cdot 9 = \square$

$7 \cdot 10 = \square$

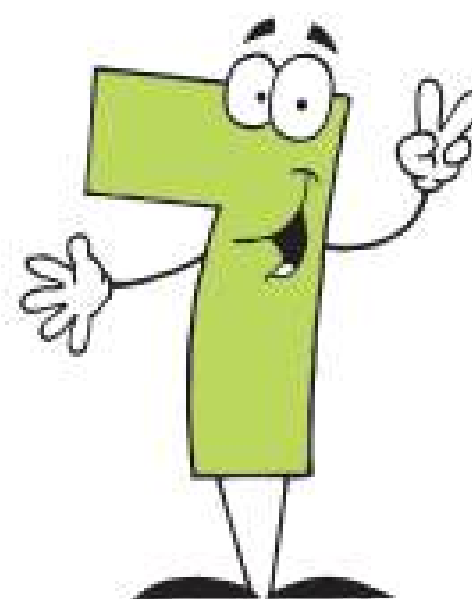
2. Користуючись таблицею множення складіть вирази на ділення.

а. $14 : 7 = \square$, оскільки $\square \cdot 7 = 14$

б. $49 : 7 = \square$, оскільки $\square \cdot 7 = 49$

в. $28 : 7 = \square$, оскільки $\square \cdot 7 = 28$

г. $63 : 7 = \square$, оскільки $\square \cdot 7 = 63$

7.24. Знаходження невідомого діленого

1. Скільки печива було в пачці?

1 2
3 4

$: 4 = 5 \rightarrow 5 \cdot 4 = 20$

$20 : 4 = 5$

Ділене Дільник Частка

Щоб знайти невідоме ділене, треба **частку помножити на дільник**.

2. Знайдіть невідомі ділені, застосовуючи правило.

1 2
3 4

а. $(?) : 4 = 7$

$(?) = 7 \cdot 4$

$(?) = 28$

б. $(?) : 3 = 5$

$(?) =$

$(?) =$

в. $(?) : 5 = 8$

$(?) =$

$(?) =$

3. Порівняйте числа. Визначте, у скільки разів одне число більше або менше за інше.

1 2
3 4

а. $4 \bigcirc 28$

г. $35 \bigcirc 7$

ж. $2 \bigcirc 20$

б. $48 \bigcirc 8$

д. $15 \bigcirc 5$

и. $63 \bigcirc 7$

в. $54 \bigcirc 9$

е. $10 \bigcirc 5$

к. $49 \bigcirc 7$

7.25. Знаходження невідомого дільника

1. У Тетянки є 10 бананів. По скільки бананів отримає кожна мавпочка?

$$10 : ? = 5 \rightarrow 10 : 5 = 2$$

$$10 : 2 = 5$$

Ділене

Дільник

Частка

Щоб знайти невідомий дільник, треба ділене поділити на частку.

2. Знайдіть невідомі дільники, застосовуючи правило.

а. $30 : ? = 6$

б. $20 : ? = 5$

в. $21 : ? = 7$

$? = 30 : 6$

$? = \square$

$? = \square$

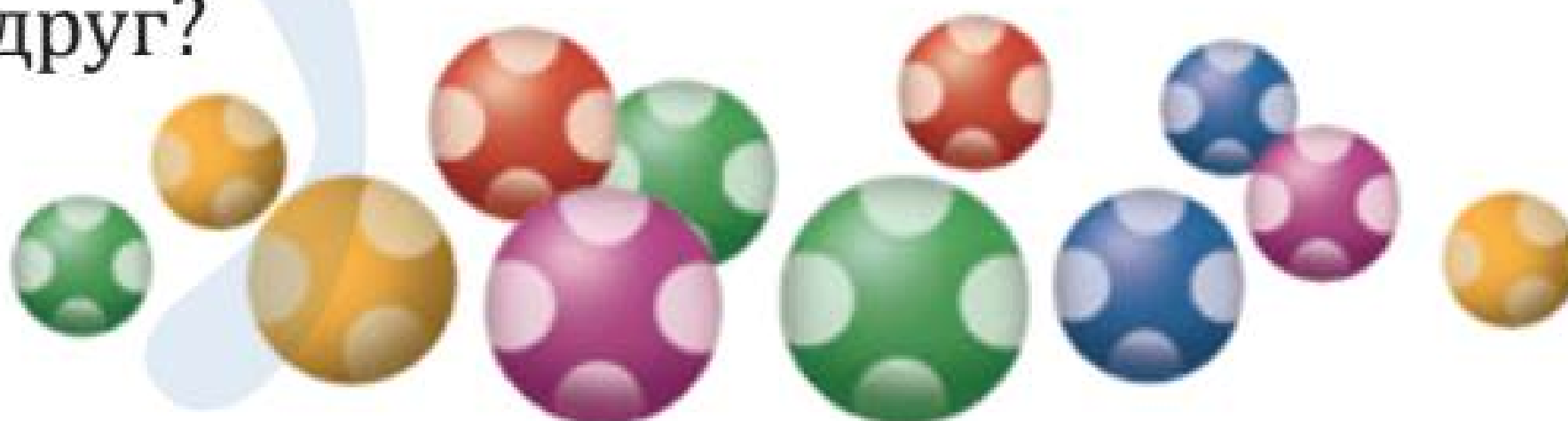
$? = \square$

$? = \square$

$? = \square$

3. Розв'яжіть задачу.

У Саміра 12 м'ячиків. Він роздав їх трьом друзям, порівну кожному. Скільки м'ячиків отримав кожен друг?

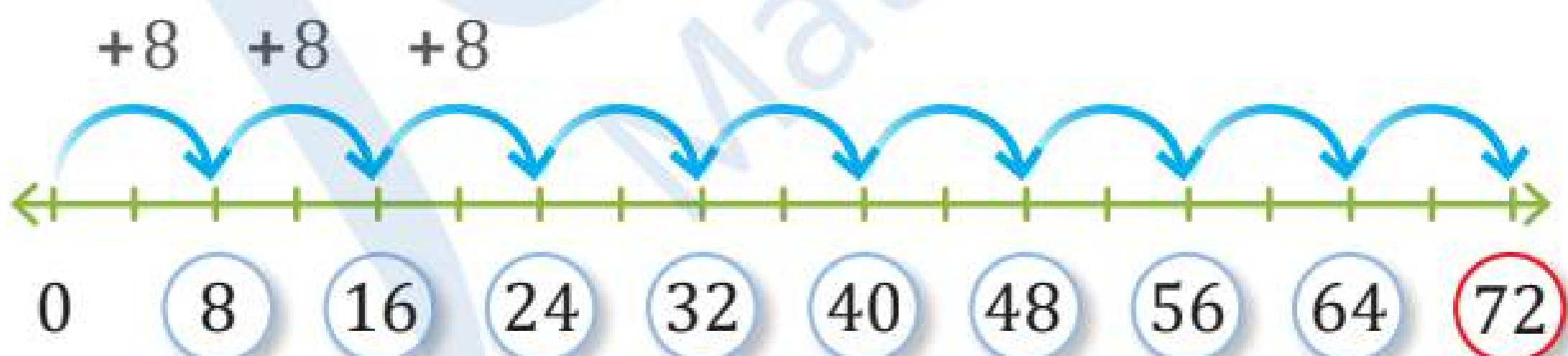
7.26. Таблиця множення числа 8. Таблиця ділення на 8

Скільки лапок у 9 павучків?

Можна 9 разів
додавати по 8.
Або помножити!

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

$$8 \cdot 9 = 72 \text{ (л.)}$$

1. Доповніть таблицю множення числа 8. На скільки збільшується кожний результат множення?

1 2
3 4

$8 \cdot 1 = \square$

$8 \cdot 2 = \square$

$8 \cdot 3 = \square$

$8 \cdot 4 = \square$

$8 \cdot 5 = \square$

$8 \cdot 6 = \square$

$8 \cdot 7 = \square$

$8 \cdot 8 = \square$

$8 \cdot 9 = \square$

$8 \cdot 10 = \square$

2. Оберіть серед запропонованих чисел ті, які є результатами множення числа 8. Запишіть їх. Складіть 5 рівностей на ділення з виписаними числами.

1 2
3 4

1	7	8	16	20	22	24	30	32	36
40	42	45	48	56	60	64	70	72	80

7.27. Перевірка дій множення і ділення

1. Чи правильно Славко обчислив вирази?

1 2
3 4

$7 \cdot 5 = 35$ → $35 : 5 = 7$
або $35 : 7 = 5$

$56 : 7 = 8$ → $8 \cdot 7 = 56$

Дію множення можна перевірити діленням, а дію ділення – множенням. Ці дії називають **взаємооберненими**.

2. Виконайте перевірку виразів. виправте помилки в обчисленнях.

1 2
3 4

а. $2 \cdot 8 = 16$

в. $7 \cdot 4 = 28$

д. $8 \cdot 5 = 40$

б. $48 : 8 = 6$

г. $45 : 9 = 4$

е. $15 : 3 = 3$

3. Назвіть пазли, які показують взаємозв'язок дій множення і ділення.

1 2
3 4

7.28. Задачі на кратне порівняння

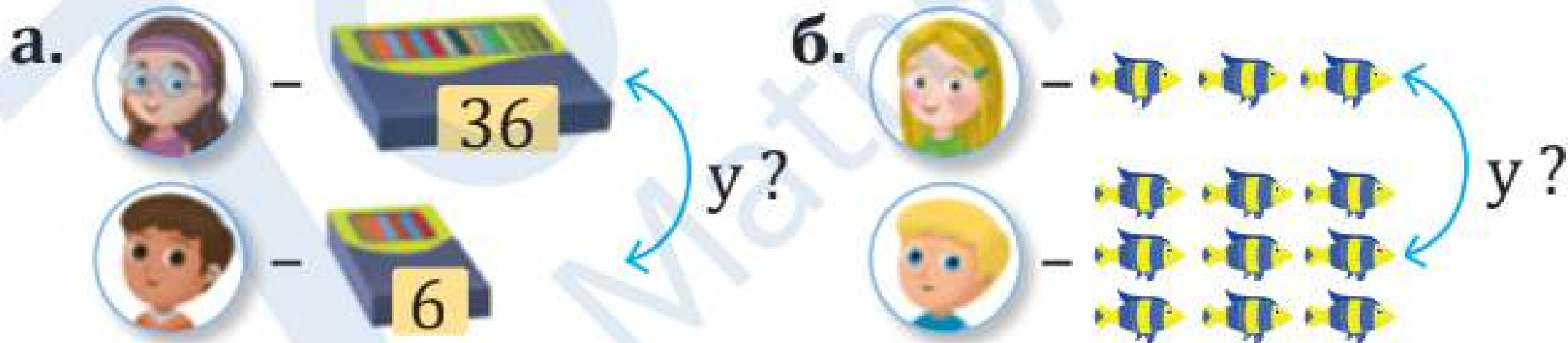
1. У скільки разів більше коней, ніж курей?

1.2
3.4

Щоб дізнатися, у скільки разів одне число більше за інше, треба більше число поділити на менше.

2. Складіть за малюнками задачі, які б містили запитання: У скільки разів більше? У скільки разів менше?

3. З'ясуйте, у скільки разів кількість об'єктів на малюнках більша або менша.

7.29. Таблиця множення числа 9. Таблиця ділення на 9

Скільки грошей потрібно на 5 пачок соломки ?

Чи вистачить
мені 50 грн?

Соломка

Соломка

Соломка

Соломка

Соломка

Соломка

СОЛОМКА
9 грн

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

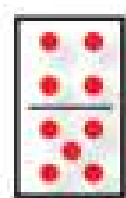

Коли ми додаємо по 9 від 0, то отримуємо числа, які є **результатами множення на 9**.

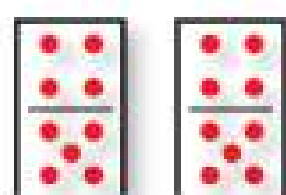

$$9 \cdot 5 = 45 \text{ (грн)}$$

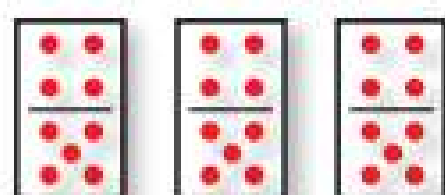
1. Доповніть таблицю множення числа 9. На скільки збільшується кожний результат множення?

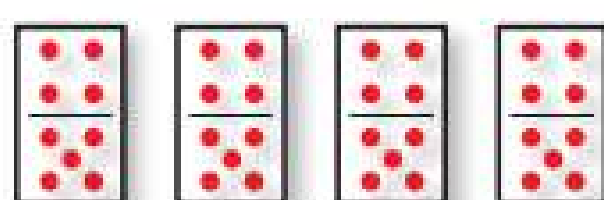
$9 \cdot 1 = \square$

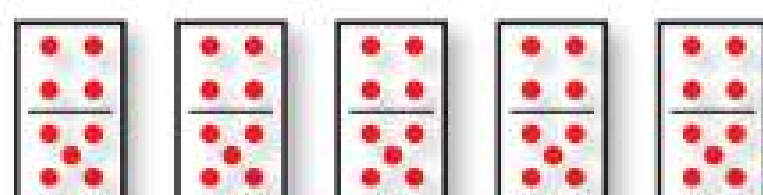
$9 \cdot 2 = \square$

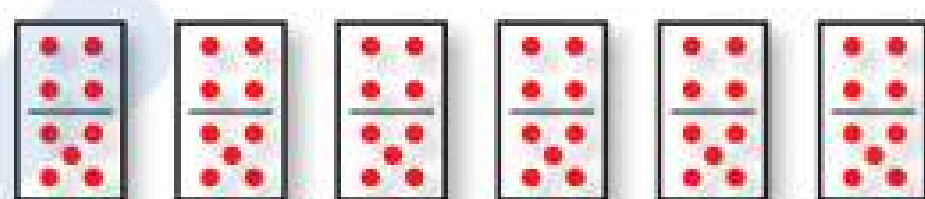
$9 \cdot 3 = \square$

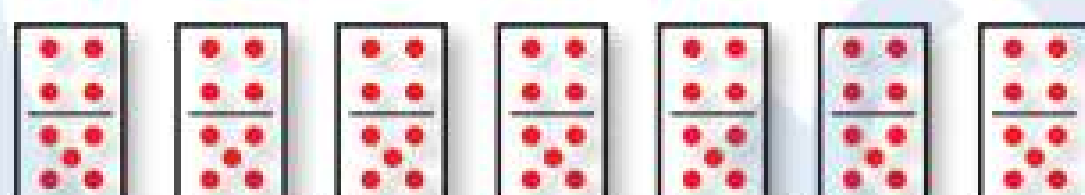
$9 \cdot 4 = \square$

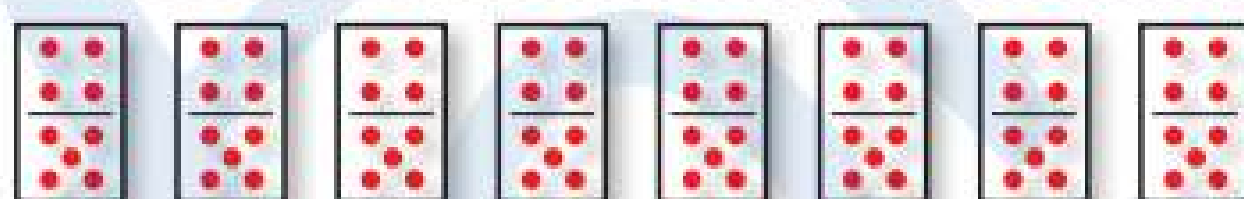
$9 \cdot 5 = \square$

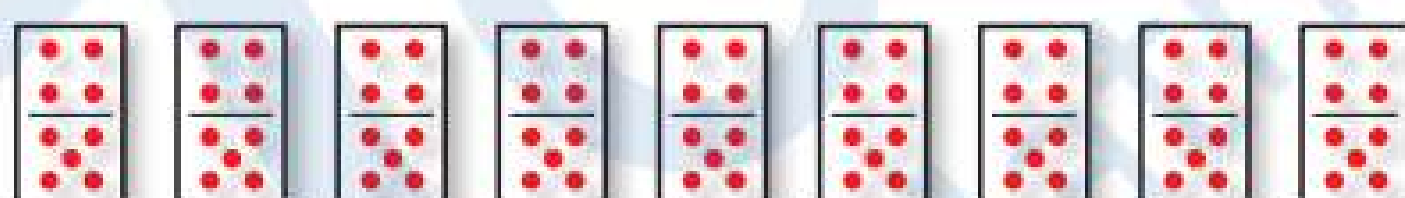
$9 \cdot 6 = \square$

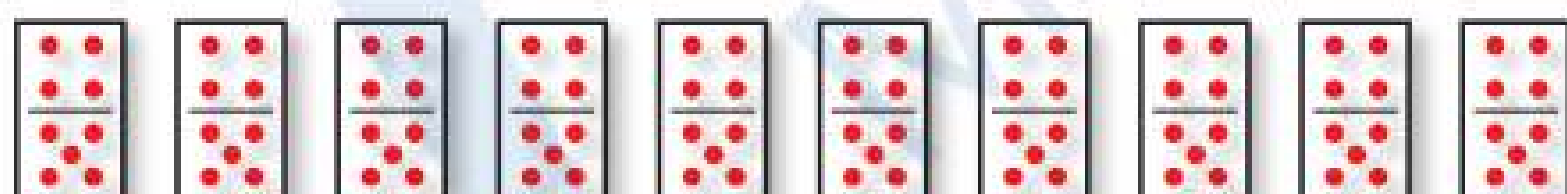
$9 \cdot 7 = \square$

$9 \cdot 8 = \square$

$9 \cdot 9 = \square$

$9 \cdot 10 = \square$

2. Знайдіть значення виразів на ділення.

а. $63 : 9 = \square$

в. $9 : 9 = \square$

д. $90 : 9 = \square$

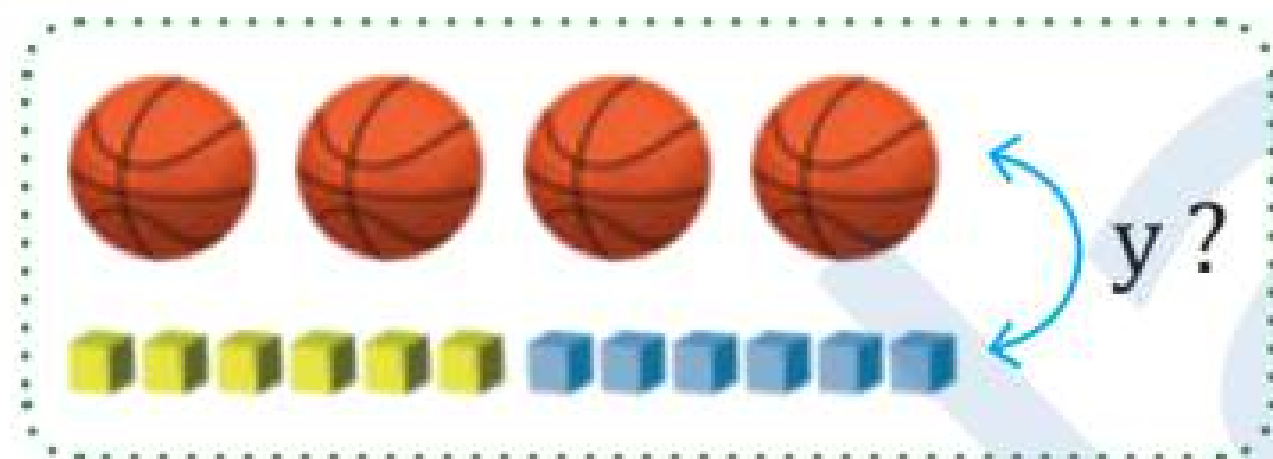
б. $54 : 9 = \square$

г. $36 : 9 = \square$

е. $27 : 9 = \square$

7.30. Складені задачі на кратне порівняння

1. Проаналізуйте малюнок, схему і складіть умову задачі. У скільки разів більше кубиків, ніж м'ячів?

1) $6 \cdot 2 = 12$ (шт.) – кубиків;

2) $12 : 4 = 3$ (рази)

Відповідь: у 3 рази більше кубиків, ніж м'ячів.

2. У скільки разів одне число більше або менше за інше? Запишіть вирази, знайдіть їх значення.

а. 4 і 36 б. 16 і 2 в. 56 і 7 г. 24 і 3 д. 72 і 9

3. Складіть задачу за коротким записом і розв'яжіть її.

Ялинки – 9

Клени – ?, по 6 дерев 6 рядів

У ? разів менше

4. Прочитайте умову задачі. Чим вона відрізняється від попередньої. Чи можна дати відповідь на запитання задачі, виконавши 2 дії. Чому?

У парку висадили 3 ряди ялин, по 3 дерева у кожному ряді, та 6 рядів кленів, по 6 дерев у кожному ряді. У скільки разів менше висадили ялин, ніж кленів?

7.31. Складені задачі на знаходження суми

1. Скільки всього цибулин виростили Андрійко і Тетянка, якщо відомо, що Андрійко посадив 3 ряди по 6 цибулин, а Тетянка – 2 ряди по 5 цибулин?

Андрійко – ?, 3 ряди по 6 ц. }
Тетянка – ?, 2 ряди по 5 ц. }?

① ③ ②

АНДРІЙКО ТЕТЯНКА $(3 \cdot 6) + (2 \cdot 5) = 28$ (ц.)

2. Доповніть короткий запис і розв'яжіть задачу.

- Софійка з дідусем приготували на зиму 4 банки виноградного соку, по 3 л у кожній банці, та 7 банок томатного соку, по 2 л у кожній банці. Скільки всього літрів соку приготували Софійка з дідусем?

Виноградний – ?, б. по л }
Томатний – ?, б. по л }

3. Складіть задачі за короткими записами і розв'яжіть їх.

- а. $\left. \begin{array}{l} \text{Машинки} - ?, \text{ по } 6 \text{ шт. } 9 \text{ наборів} \\ \text{Катери} - 23 \text{ шт.} \end{array} \right\} ?$

- б. $\left. \begin{array}{l} \text{Міка} - ?, \text{ по } 5 \text{ грн } 6 \text{ м.} \\ \text{Самір} - ?, \text{ по } 10 \text{ грн } 3 \text{ м.} \end{array} \right\} ?$

7.32. Множення і ділення на 10

1. Як хлопчику швидко обчислити, скільки грошей у його скарбничці, якщо він має 7 монет по 10 грн?

$$7 \cdot 10 = 70 \text{ (грн)}$$

$$70 : 10 = 7 \text{ (м.)}$$

$$70 : 7 = 10 \text{ (грн)}$$

1 монета

Щоб поділити кругле число на 10, справа від цього числа потрібно прибрати 0.

2. Складіть і запишіть вирази за таблицями. Знайдіть їх значення.

а.

.	4	10	2	5	1	9	7	3	8	6
10										

б.

:	80	100	60	40	20	60	30	50	70	90
10										

3. Розв'яжіть задачу. Складіть і розв'яжіть обернені задачі.

На уроці фізкультури учні й учениці поділилися на 3 команди, по 10 чоловік у кожній. Скільки всього учнів та учениць було на уроці фізкультури?

7.33. Складені задачі на знаходження різниці

1. У Міки є 9 монет, по 10 грн кожна. Вона хоче купити шампунь, який коштує 85 грн. Чи вистачить грошей у дівчинки?

Було – ?, 9 монет по 10 грн
Витратила – 85 грн
Залишилося – ?

$$\textcircled{1} \quad \textcircled{2} \\ 9 \cdot 10 - 85 = 5 \text{ (грн)}$$

2. Доповніть короткий запис і розв'яжіть задачу.

У Тетянки було 40 грн. Вона купила 4 льодяники, по 9 грн кожен. Скільки грошей залишилося у Тетянки?

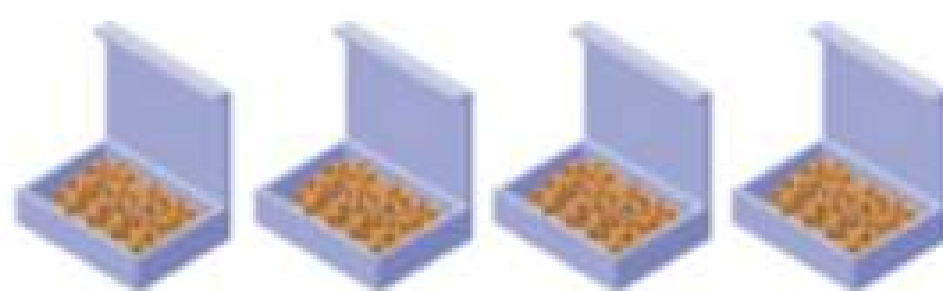
Було – грн.
Витратила – ?, по взяти разів
Залишилося – ?

3. Доповніть короткий запис і розв'яжіть задачу.

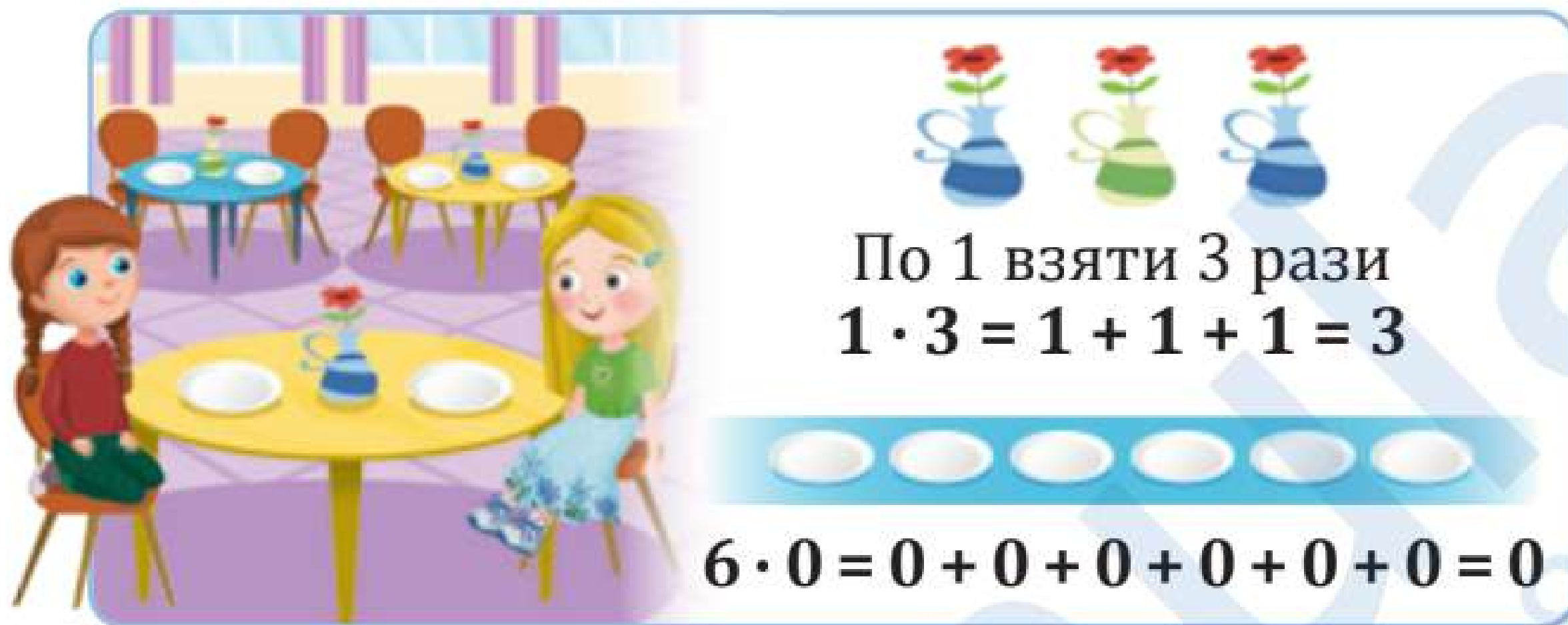
У магазин привезли 4 ящики печива, по 8 кг у кожному. Продали за день 16 кг печива. Скільки кілограмів печива залишилося?

Було – ?, по кг ящ.
Продали – кг
Залишилося – ?

7.34. Множення чисел з 0 та 1

1. Скільки квітів у трьох вазах, якщо в кожній вазі по 1 квітці? Скільки тістечок на 6 тарілках, якщо тарілки порожні?

По 1 взяти 3 рази
 $1 \cdot 3 = 1 + 1 + 1 = 3$

$6 \cdot 0 = 0 + 0 + 0 + 0 + 0 + 0 = 0$

При множенні 1 на будь-яке число отримуємо те саме число. При множенні 0 на будь-яке число отримуємо 0.

2. Розподіліть вирази на дві групи. Запишіть у дві колонки, знайдіть їх значення.

$0 \cdot 6$

$7 \cdot 1$

$4 \cdot 0$

$1 \cdot 3$

$0 \cdot 9$

$0 \cdot 3$

3. Обчисліть і «закиньте» м'ячі у відповідні кошики.

7.35. Ділення із числами 0 та 1. Ділення рівних чисел

1. У Міки є 4 морквинки. По скільки морквинок отримає кожний кролик?

① $a : a = 1$ $4 : 4 = 1$

② $a : 1 = a$ $4 : 1 = 4$

③ $0 : a = 0$ $0 : 4 = 0$

- 1. При діленні однакових чисел отримуємо 1.
- 2. При діленні будь-якого числа на 1 отримуємо те саме число.
- 3. При діленні 0 на будь-яке число отримуємо 0.
- 4. Ділити на 0 не можна!

2. Знайдіть значення виразів.

12
34

а. $8 : 8 = \square$

г. $9 : 1 = \square$

ж. $3 : 3 = \square$

б. $0 : 5 = \square$

д. $2 : 2 = \square$

и. $0 : 5 = \square$

в. $6 : 6 = \square$

е. $7 : 1 = \square$

к. $5 : 5 = \square$

3. Розв'яжіть задачу.

16 зошитів роздали шістнадцятьом учням та ученицям. По скільки зошитів отримав кожен учень та учениця?

7.36. Вирази. Порівняння виразів

1. Саміру треба порівняти числові вирази, щоб перейти на новий рівень гри. Він вагається, який знак обрати.

$$5 \cdot 8 < 36 + 6$$

$$40 < 42$$

Щоб порівняти числові вирази:

- 1) обчисліть вираз ліворуч;
- 2) обчисліть вираз праворуч;
- 3) порівняйте результати та поставте знак.

2. Порівняйте вирази.

12
34

а. $9 : 3$ ☐ $4 \cdot 1$

г. $5 \cdot 1$ ☐ $25 : 5$

б. $4 \cdot 4$ ☐ $6 \cdot 0$

д. $7 \cdot 1$ ☐ $27 : 9$

в. $4 \cdot 7$ ☐ $46 - 38$

е. $6 \cdot 7$ ☐ $42 : 6$

3. Перевірте, чи правильно порівняли вирази.

Виправте помилки.

а. $9 + 3 > 4 \cdot 3$

г. $5 \cdot 0 = 0 : 8$

б. $9 \cdot 4 > 6 \cdot 6$

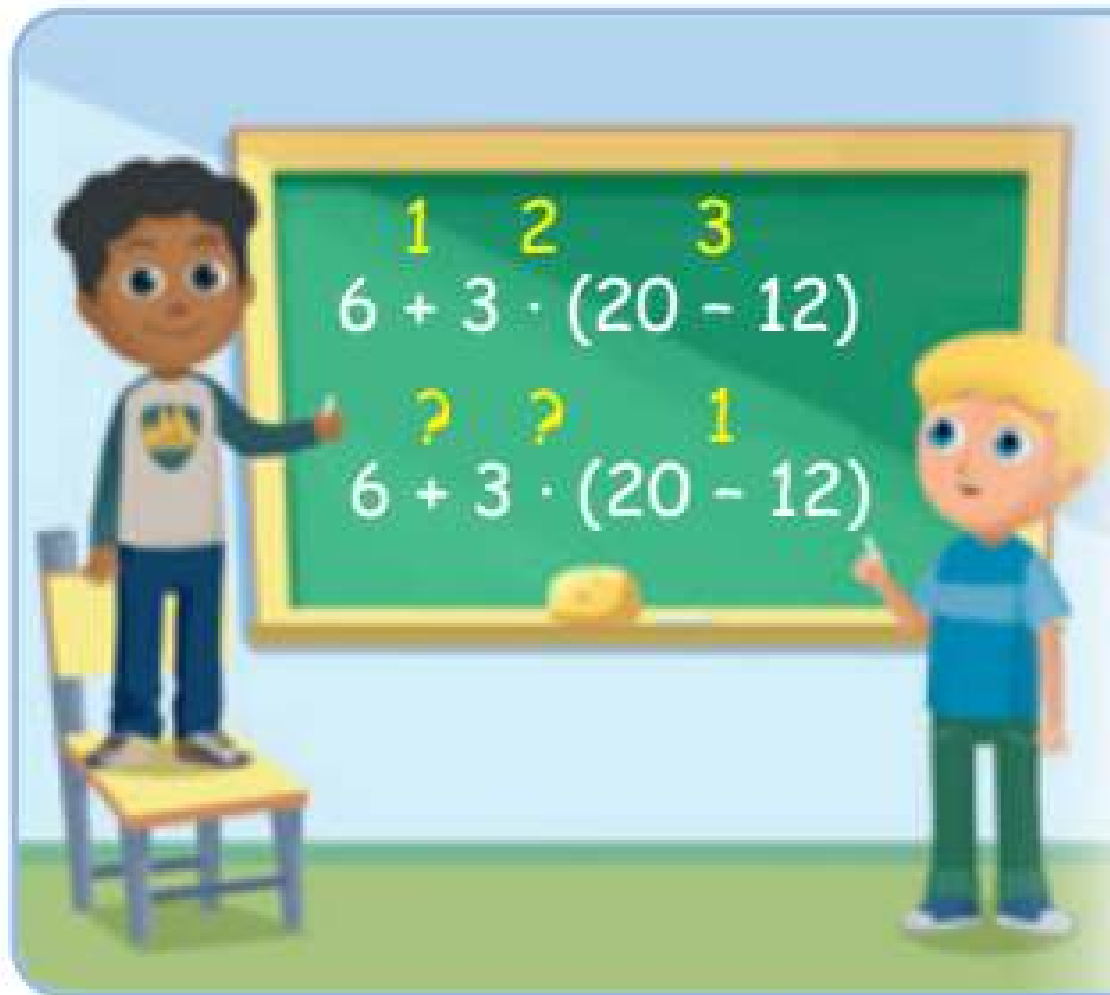
д. $9 : 9 = 4 : 4$

в. $9 \cdot 7 > 70 - 7$

е. $47 + 7 > 7 \cdot 8$

7.37. Порядок дій у виразах

1. Чи правильно Оскар визначив порядок дій у виразі?

$$\begin{matrix} \textcircled{3} & \textcircled{2} & \textcircled{1} \\ 6 + 3 \cdot (20 - 12) = 30 \end{matrix}$$

$$1) 20 - 12 = 8$$

$$2) 3 \cdot 8 = 24$$

$$3) 6 + 24 = 30$$

Якщо у виразі є дужки, то спочатку виконуємо дії в дужках, потім – множення або ділення. Останніми виконуємо дії додавання або віднімання.

2. Визначте порядок дій у виразах.

12
34

а. $(6 + 4) \cdot 7$

б. $54 + 6 : 2$

в. $4 \cdot 0 - (36 : 9)$

3. Визначте порядок дій у виразах. Знайдіть їх значення.

12
34

а. $(5 + 3) \cdot 3 : 6 + 16 =$

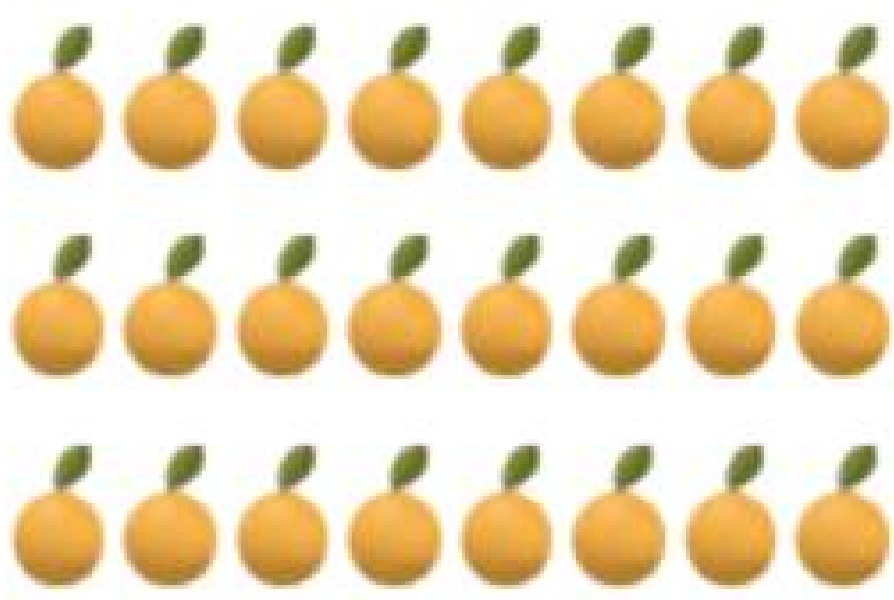
б. $6 \cdot (3 + 3) : 9 =$

4. Розв'яжіть задачу. Запишіть розв'язання виразом.

У Тетянки є 3 настільні гри, а у Славка – у 2 рази більше. Скільки настільних ігор разом у Тетянки і Славка?

1. Складіть по дві рівності на множення та ділення.

24

3

8

•

=

•

=

:

=

:

=

2. Доповніть діаграми числами.

- 4891215

б.

	Ділиться на 2	Не ділиться на 2
Двоцифрове		
Не двоцифрове		

3. Доповніть таблицю.

•	2	3	5	7	8	10
4		12			32	40
6			30			

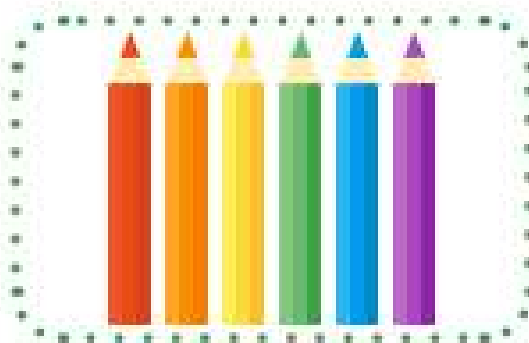
Створіть власноруч книжечку-лепорелло, яка допоможе краще запам'ятати таблицю множення.

аркуш паперу А4

ножиці та клей

кольорові олівці

лінійка, маркери, ручка

1. Створіть заготовку для вашої роботи.
2. Візьміть аркуш паперу А4. Зігніть його навпіл уздовж. Міцно притисніть пальцями. Розріжте по лінії згину.
3. Одну половинку зігніть навпіл. Має вийти з паперу літера «Л». Тепер кожну частину літери «Л» загніть до зовнішнього боку, вгору до лінії згину. І міцно затисніть.
4. З другою половиною паперу повторіть такі ж дії.
5. Склейте разом дві частини, щоб книжечка стала довшою.
6. Подумайте, на сторінках книжечки ви хочете розмістити всю таблицю чи множення одного числа.
7. Продумайте та оформіть дизайн обкладинки своєї книжечки.
8. Наповніть сторінки завданнями, наприклад: проілюструйте вирази на множення, запишіть вираз у вигляді суми однакових доданків тощо.

8

8.1. Припущення

Чис припущення точніше?

Я вважаю, що па-
пуг від 50 до 60.

А я думаю, що па-
пуг від 40 до 50.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

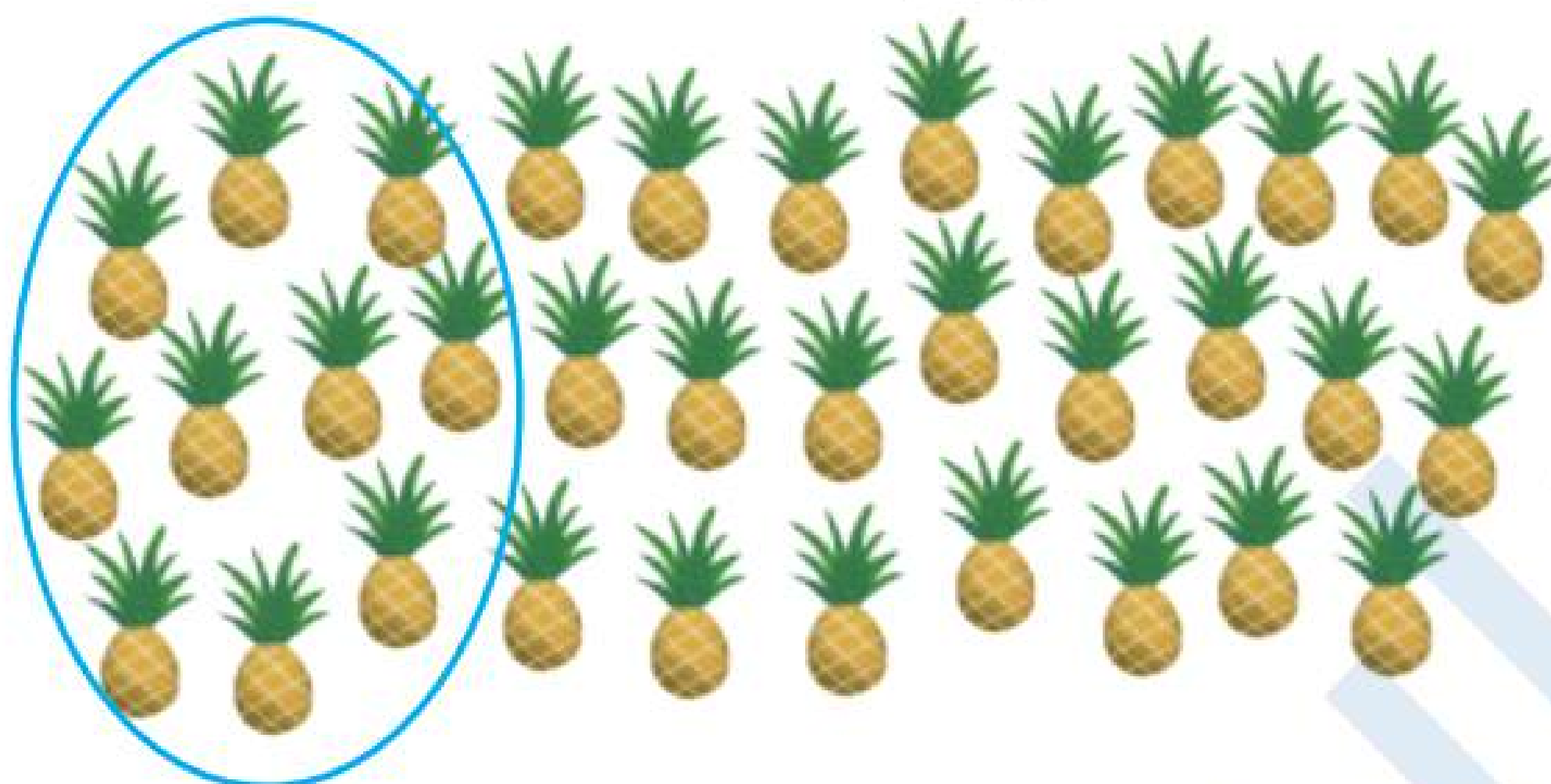
Ми можемо об'єднати папуг
у групи, по 10 птахів у кожній.

Рахуємо, щоб перевірити
наше припущення.

Папуг 46!
Це число
знаходиться
в межах
чисел 40 і 50.

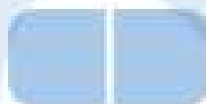
1. Скільки ананасів? Зробіть припущення. Оберіть межі чисел та запишіть результат.

Припущення
від 20 до 30

Припущення
від 30 до 40

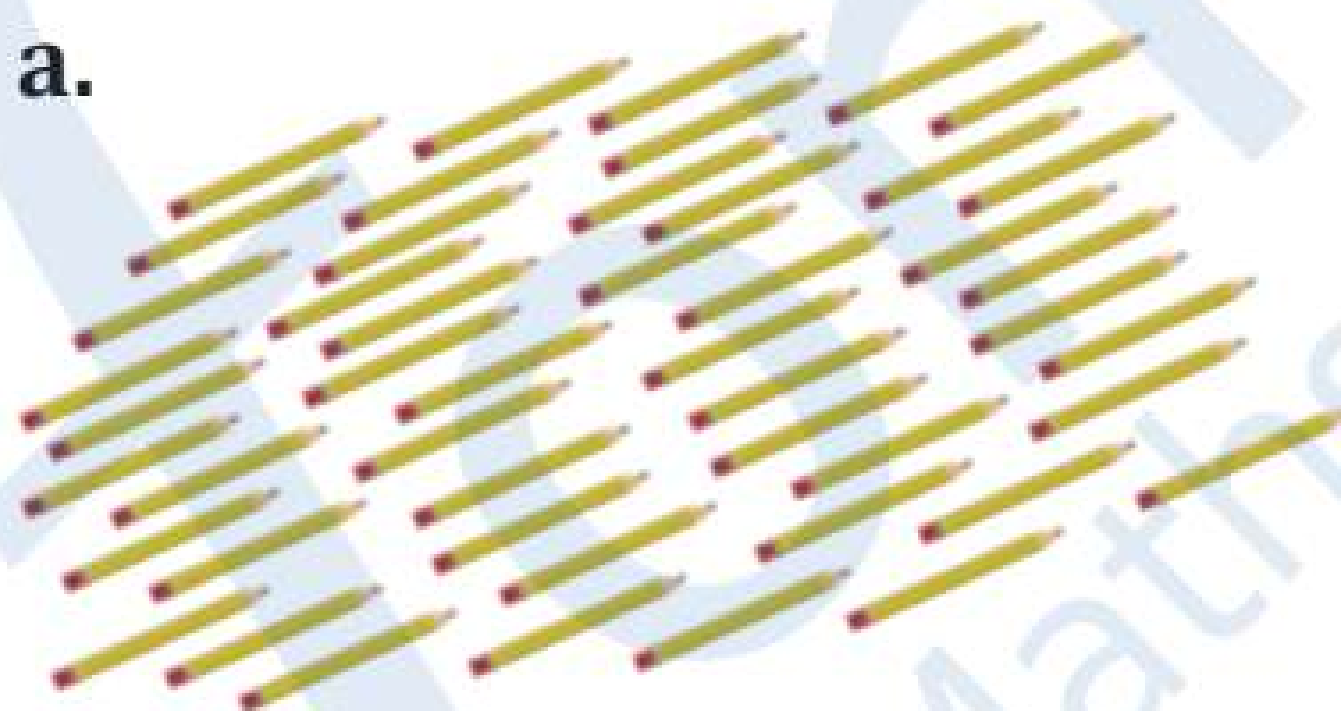
Припущення
від 40 до 50

Результат

2. Скільки олівців? Зробіть припущення та перевірте його.

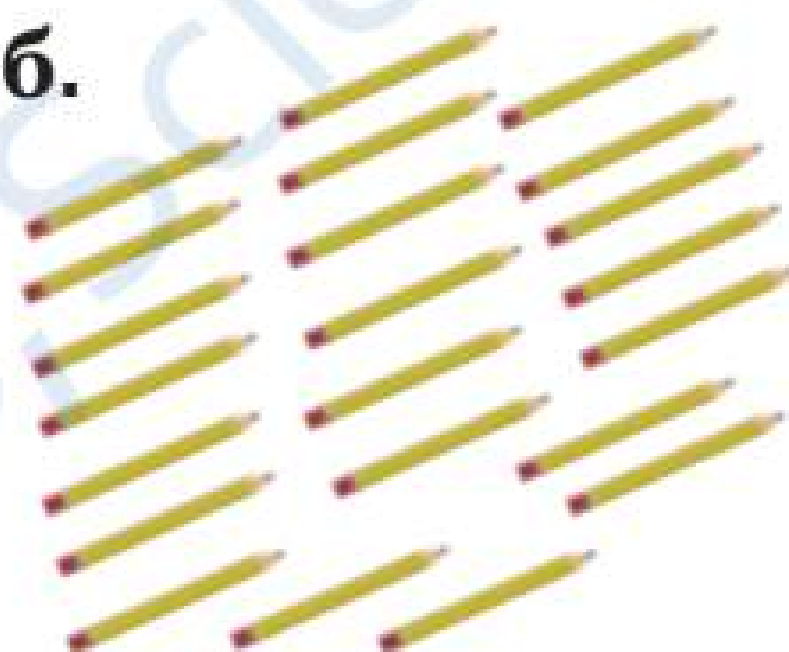
а.

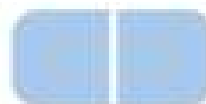
Припущення
від до

Результат

б.

Припущення
від до

Результат

Ключові слова

припущення, межі чисел

8.2. Списки й таблиці

1. Скільки морських жителів кожного виду? Які ма-
теріали знадобляться Славку для виготовлення
равликів?

А

Список

Равлики

- 3 шматочки роже-
вого пластиліну
- 2 шматочки бла-
китного пласти-
ліну
- 1 шматочок біло-
го пластиліну
- 1 олівець
- 12 чорних намис-
тин (для очей)

Б

Таблиця

Морські жителі	Кіль- кість
Риба	7
Восьминіг	2
Морський коник	3
Дельфін	1

2. Порахуйте меблі та заповніть таблицю.

Меблі	Кількість
Ліжко	
Диван	
Стілець	

3. Складіть список речей, які ви візьмете в літ-
ній табір. Врахуйте, що відпочинок триватиме
10 днів. Накресліть та заповніть таблицю за цим
списком.

Одяг	Футболка	Штани	Спідниця	Сукня
Кількість				

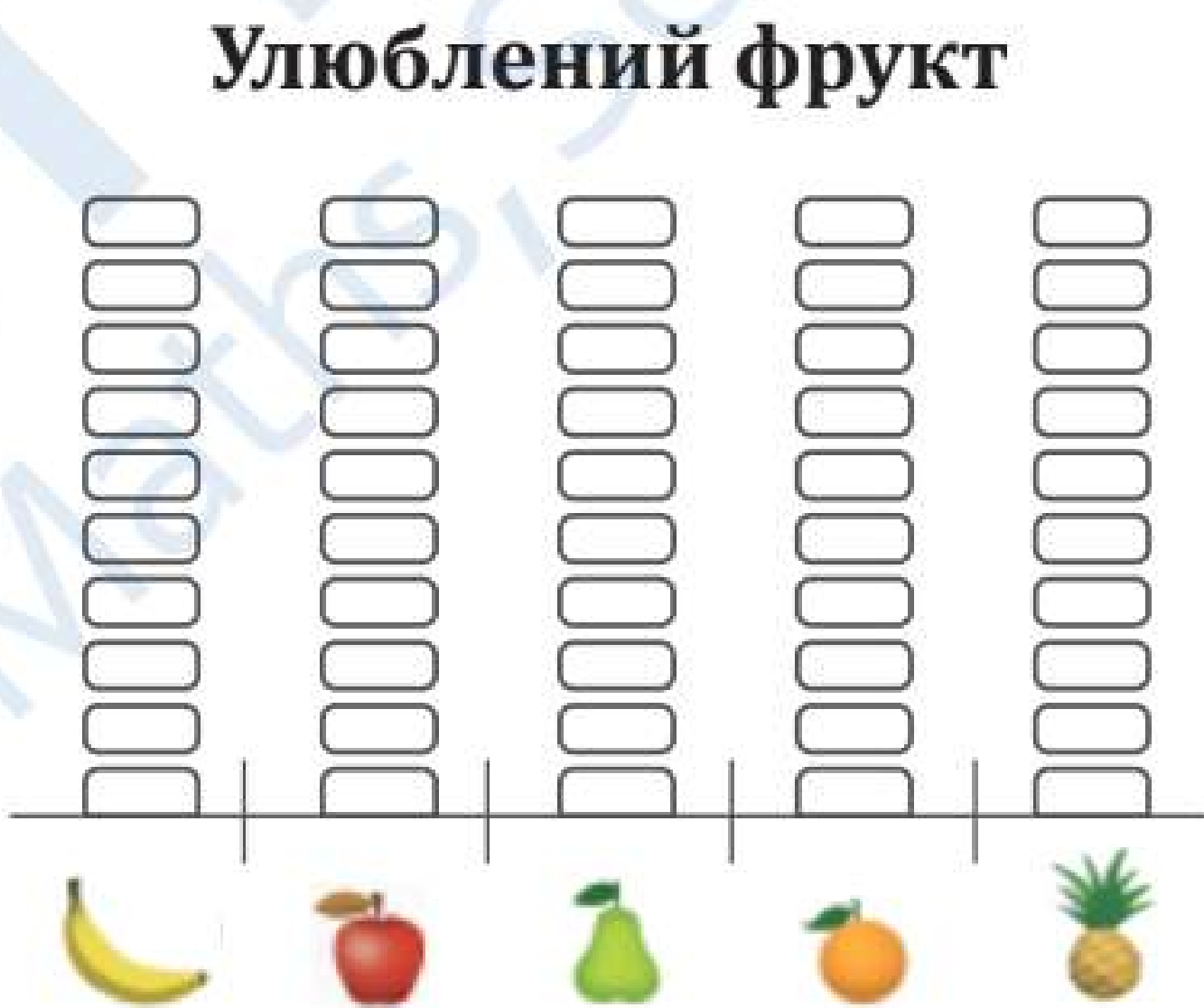
8.3. Стовпчикова діаграма

1. На скільки більше учнів та учениць обрали своїм улюбленим предметом математику, ніж мистецтво?

2. Розгляньте список. Складіть і заповніть стовпчикову діаграму. Дайте відповідь на запитання.

Фрукт	Учні й учениці
	7
	10
	4
	6
	5

Який улюблений фрукт в учнів та учениць?

8.4. Піктограми

1. Які овочі Тетянка може використати для приготування борщу?

Овочі для борщу

Помідор					
Цибуля					
Перець					
Картопля					

2. Розгляньте таблицю. Накресліть і заповніть її відповідними малюнками.

Транспорт, яким можна їхати на роботу					
Авто	7				
Автобус	3				
Велосипед	5				

3. Розгляньте таблицю. Дайте відповіді на питання.

Автомобілі на вулиці					

- Які автомобілі ми бачимо найчастіше?
- Які автомобілі ми бачимо найрідше?
- Яких автомобілів ми бачимо однакову кількість?

8.5. Діаграма Венна

1. До якої частини діаграми можна віднести краба?

2. Визначте, до якої частини діаграми можна віднести кожен малюнок.

3. Розгляньте діаграму. Дайте відповіді на питання.

а. Які види спорту подобаються і Софійці, і Саміру?

б. Скільки видів спорту подобається Софійці?

в. Який вид спорту подобається тільки Саміру?

8.6. Діаграма Керрола

1. Які солодощі любить Даринка?

	Рожеві	Не рожеві
Круглі		
Не круглі		

2 ознаки

Діаграму Керрола використовують для поділу на групи за певною ознакою чи властивістю.

2. Накресліть діаграму Керрола та впишіть букви, розташовані над геометричними фігурами.

П'ятикутник		А	Б	В	Г
Не п'ятикутник					

3. Накресліть діаграму Керрола та впишіть букви, розташовані поряд з геометричними фігурами. Чим ця діаграма відрізняється від попередньої?

	Має прямі кути	Не має прямих кутів
4 сторони		
Не має 4 сторін		

А Б В Г Д Е

Ви багато вивчили нового у другому класі. Покажіть усі свої знання і вміння у спеціальному випуску математичної газети.

аркуш
паперу А3

ножиці

клей

кольорові
олівці

кольоровий
папір

декоративні
елементи

1. Об'єднайтеся у групи. Обговоріть і вирішіть, хто буде головним редактором/редакторкою, який/яка керуватиме процесом створення газети. Також потрібні будуть автори/авторки, які готуватимуть матеріал для наповнення газети, художники/художниці, які відповідатимуть за оформлення малюнків, підбір кольорової гами, розміщення елементів та аркуші та спікери/спікерки, які зможуть представити класу ваш проєкт.
2. Обговоріть, які завдання, вправи та ілюстрації ви хочете помістити в газету. Продумайте її назву.

Мій проєкт

3. Домовтеся і розподіліть завдання. Це можуть бути рубрики про геометричні фігури, цікаві задачі, секрети таблиці множення та обов'язково ілюстрації. Якщо потрібно додати роздаткові матеріали (палички, картки, фігури), їх можна помістити в паперових кишенях.
4. Зберіть і розмістіть усі завдання на великому аркуші паперу. Попросіть учителя або вчительку перевірити роботу. За потреби внесіть виправлення, доопрацюйте.
5. Приклейте та домалюйте необхідні завдання.
6. Презентуйте газету однокласникам і однокласницям.

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА

Джон Ендрю Біос

Математика

Математика. 2 клас – це адаптоване ліцензійне видання від міжнародного видавництва Vector. Math&Science (MM Educational Group) та українського бренду Formula, створеного видавництвом «Лінгвіст».

Продуманий дизайн

Чітка повторювана структура та простий апарат орієнтування в комплексі з яскравими ілюстраціями роблять підручник зрозумілим і привабливим для школярів та школярки.

Відповідність віковим особливостям

Візуальне наповнення підручника створено з урахуванням потреб дитини 7-8 років, тому теоретичний блок яскраво ілюстрований, а героями підручника є однолітки другокласників та другокласниць.

Діяльнісний підхід

Учні та учениці залучені та активні, адже пропонується зміст кожної теми передбачає не «готові знання», а роботу над розв'язанням певної проблеми. В основі методики лежать педагогічні технології «5Е» та «Щоденні 3».

Принципи STEM-освіти

Навчальний підручник пропонує різні види проєктної діяльності, що передбачають інтеграцію шкільних предметів та сприяють розширенню кругозору й формуванню в учнів та учениць цілісної картини світу.

